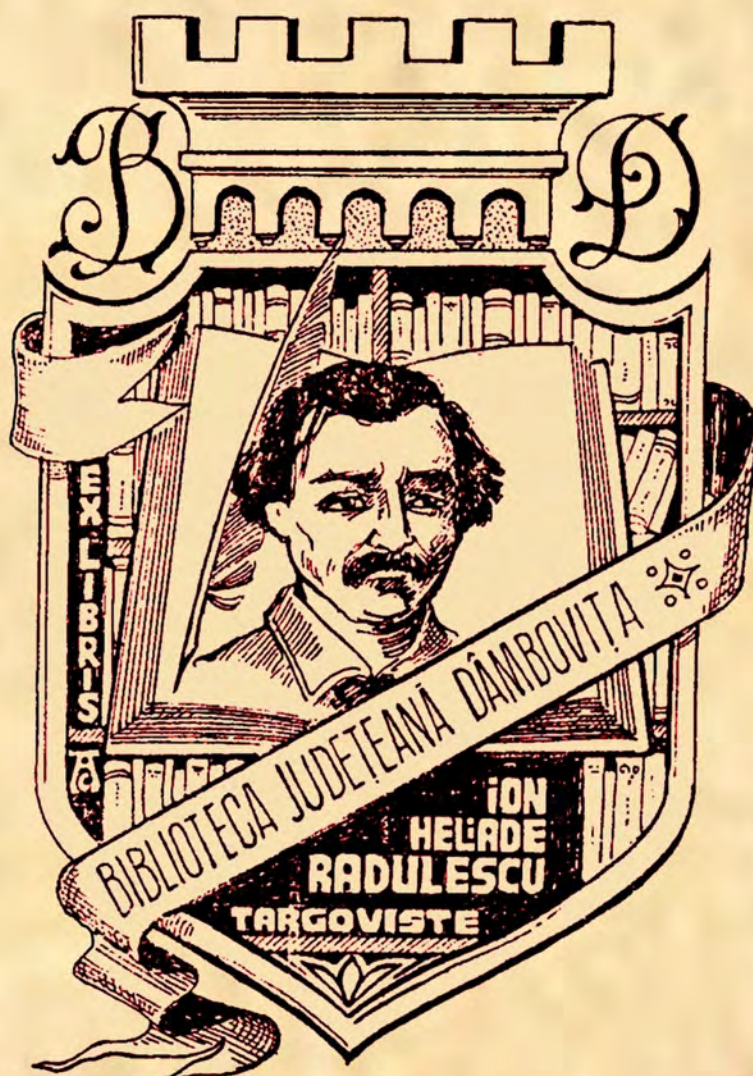

CURIER

Revistă de cultură și bibliologie

Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița
Târgoviște • An XXV – Nr. 1 (49) 2019

Colectivul de redacție

Director fondator:

Conf. univ. dr. Victor Petrescu

Redactor-șef:

Prof. univ. dr. Agnes Erich,
director Biblioteca Județeană „Ion
Heliade Rădulescu” Dâmbovița

Seniori editori:

Prof. univ. dr. Radu Ștefan Vergatti
Dr. Gheorghe Buluță

Redactori:

Dr. Alexandru Ștefănescu
Vlăduț Andreescu
Daniela Iordache

Procesare computerizată:

Ileana Faur
Mariana Briceag

Tehnoredactare:

Ioan Alexandru Muscalu

Redacția și administrația:

Str. Stelea, nr. 2
Târgoviște, Dâmbovița, 130018
Tel. 0245 612 316
Fax 0372 870 442
www.bjdb.ro
office@bjdb.ro

Editura Bibliotheca

Str. Nicolae Radian, bl. KB2/3
Târgoviște, Dâmbovița
Tel./fax 0245 212 241
www.bibliotheca.ro
biblioth@gmail.com

DATE CONTACT SECȚII

- **Director**
Prof. univ. dr. Agnes Erich
eagnes@bjdb.ro
- **Secretariat**
office@bjdb.ro;
biblioteca_judeteana_dambovita@yahoo.com
tel. 0245 612 316
fax 0372 870 442
- **Secția Împrumut Adulți**
imprumutadultisectie@yahoo.com
tel. 0732 100 453
- **Sala de Lectură**
lecturabjdb@yahoo.com
- **Secția Periodice**
sectiaperiodice@yahoo.com
- **Secția Multimedia-Internet**
sectia_de_arta@yahoo.com
- **Secția Tehnico-Științifică**
sectiatehnica@yahoo.com
- **Secția Colecții Speciale**
colectiispeciale@yahoo.com
- **Compartiment Dezvoltare, evidență,
prelucrarea colecțiilor**
evidentabjdb@yahoo.com
- **Metodic**
vladut_andreescu@yahoo.com
- **Filiala pentru Copii**
„Ioan Alexandru Brătescu-Voinești”
sectiapentrucopii@yahoo.com
tel. 0245 634112
- **Secția Carte în Limbi străine**
tel. 0372 740 621
- **Centrul de Informare Comunitară și Europeană**
EUROPE DIRECT Târgoviște
office@edtargoviste.ro
www.edtargoviste.ro
tel. 0345 100 581
fax 0345 100 582

CUPRINS

INTERFERENȚE CULTURALE

- **Ion Heliade Rădulescu și începuturile publicisticii românești**, Victor Petrescu / 2
- **Între speculații și atestări documentare: începuturile Târgoviștei**, George Coandă / 4
- **Mihai Eminescu în oglinzile unor critici**, Tatiana Ghiță, Marinușa Constantin / 6
- **Antoinette Deshoulières – o femeie de litere în Franța secolului al XVII-lea**, Alexandru Ștefănescu / 11

DEMERS BIBLIOTECAR MODERN

- **Rolul bibliotecii în educația nonformală**, Agnes Erich / 12
- **Bibliotecile publice din Dâmbovița spun în cor: „A sosit Ora Să ȘTIM!”**, Vlăduț Andreescu / 16

DIN VIAȚA BIBLIOTECILOR

- **Anul centenar la Biblioteca „Târgoviște” din Chișinău**, Liliana Juc / 17
- **Se întâmplă în România în Anul Cărții**, Georgiana Cateluța Barbu / 20
- **Arată-i Bibliotecii dragostea ta!**, Maria Avrămescu / 21
- **Biblioteca Comunală Produlești – trecut, prezent și viitor**, Mihaela Voicu / 22

PATRIMONIU

- **Repere ale presei dâmbovițene în perioada începuturilor**, Agnes Erich / 23
- **Colecția de ex-librisuri a Bibliotecii Județene „I.H. Rădulescu” Dâmbovița**, Victor Petrescu / 28
- **Biblia de la Blaj – 1795**, Radu Moțoc / 31
- **Unele aspecte privind activitatea Partidului Țărănesc în județul Dâmbovița (1918-1922)**, Cornel Mărculescu / 36
- **Ipostaze feminine în basmul popular românesc**, Cristina Enăchescu / 40

REMEMBER

- **Aurel Iordache. Credința în virtuțile omului**, Victor Petrescu / 42
- **Ion Benone Petrescu. O operă documentară și memorialistică**, Victor Petrescu / 43

TABLETA DE SCRITOR

- **Tudor Cristea – critic literar**, Mihai Stan / 45

TINERE CONDEIE

- **Primăvara**, Patricia Stana / 49
- **Poezii**, Alexandra Hârciu / 49

* **Notă:** Autorii își asumă cele prezentate în cadrul articolelor din punctul de vedere al resurselor bibliografice consultate.

INTERFERENȚE CULTURALE

Ion Heliade Rădulescu și începuturile publicisticii românești

Personalitate complexă a vieții noastre culturale din prima jumătate a secolului al XIX-lea, „părintele literaturii române”, cum îl numea George Călinescu, Ion Heliade Rădulescu a fost unul dintre reprezentanții de seamă ai „mișcării de europenizare a țării, prin introducerea instituțiilor constituționale occidentale și a unor reforme îndeplinite cu prudență” (Paul Cornea „Studii de literatură română modernă”, București, Editura pentru Literatură, 1962, p. 159).

Cine era de fapt viitorul enciclopedist român? Născut la 6 ianuarie 1802 în Târgoviște, tatăl său, Ilie Rădulescu fiind neguțător, pentru ca mai târziu să îmbrățișeze cariera armelor, fiind între 1806-1812 colonel de Dorobanți, iar prin 1810 căpitan de poteră. Mama, Eufrosina născută Danielopol, era grecoaică cu posibilități materiale apreciabile. Studiază mai întâi cu un dascăl grec, apoi descifrează slova chirilică, prin 1811 citind din „Alexandria”, în fața bisericii târgoviștene Crețulescu. În 1812 familia se mută la București unde, din 1815, intră la Școala de la Măgureanu.

Cu idei filantropice, adept încă din anii tinereții a unui luminism moderat, este conștient de faptul că doar prin trezirea conștiinței naționale societatea românească poate progresa, se poate alinia la marile valori europene. Pentru aceasta era necesar un perseverent și îndelungat proces de educare și instruire.

Fidel acestui crez el desfășoară o vastă activitate de îndrumător al culturii române în domenii diferite, ca cele ale școlii, teatrului, presei, activității editoriale, esteticii, criticii și literaturii, pledând pentru crearea literaturii naționale, pentru misiunea socială a poeziei și teatrului, pentru progresul limbii noastre literare. Sintetizând aceste preocupări, intuindu-i uriașa personalitate, larga deschidere culturală, Mihai Eminescu în „Epigonii” îl caracteriza astfel: „Eliad zidea din visuri și din basme seculare/ Delta biblicilor sante, profetiilor amare./ Adevăr scaldat în mite, sfinx pătrunsă de-nțeleș;/ Munte cu capul de piatră de furtune detunată./ Stă și azi în fața lumii o enigmă nesplăcată/ Și vegeaz-o stâncă arsă dintre nouri de eres.”

Din 1830, an în care Heliade cumpără tipografia particulară a doctorului Caracaș pe care o instalează la Târgul din Afară, se dedică unei vaste activități editoriale. Vor apare multe traduceri, dar și opere originale: „Meditații poetice, dintr-ale lui A de la Martin” (1830);

„Regulile sau gramatica poeziei”, după Boileau și Marmontel; „Fanatismul” de Voltaire (1831); „Bărbatul bun și femeia bună” de Marmontel (1832); „Din scrierile lui Lord Byron”, vol. I (1834), vol. II (1839); „Amfitrionul lui Molière” (1835); „Noua Eloiză” a lui Jean Jacques Rousseau. Își tipărește o „Culegere din scrierile lui I. Eliad” (1836). Având ca model pe Aymé Martin, proiectează o „bibliotecă universală” în care dorea să traducă și să editeze opere filosofice, literare și istorice din antichitate și până în epoca modernă. Conștient de importanța demersului său afirma că „Din cărțile din care se încheie mica literatură a Țării Românești, trei părți sunt ale mele, parte mare scrisă și tipărită de mine, și o parte iară tipărită cu spezele mele, din ceea ce se cuvenea a da și a lăsa copiilor mei” („Curierul românesc”, 1840).

Heliade este unul din pionierii publicisticii românești. Scoate primul ziar periodic important în limba română „Curierul românesc”, care apare cu întreruperi de la 8 aprilie 1829 și până la 19 aprilie 1848, iar apoi de la 29 noiembrie și până la 13 decembrie 1859. Inițial dorea ca ziarul să se numească „Curierul Bucureștilor” așa cum reiese dintr-o „Înștiințare” semnată de Eliad și C. Moroiu. Necesitatea acestui „vestitor de obște” era o „neapărată trebuință în luminata Evropă”, care „a ajuns astăzi a își împrăștia vestirile sale și între neamurile cele mai necunoscute”, deoarece „noi vestirile lui le priimeam în limbi străine”. Concluziona că trebuie „să ne bucurăm de aceste drepturi ale pământului nostru, aceeași însuși ne face să simțim și această bucurie de a ne fâli în mâinile noastre cu gazeta patriei noastre și scrisă chiar în limba noastră”.

În primul număr, din 8 aprilie 1829, se face „Istoria pe scurt a gazetei” unde se afirmă că „redacției nu îi este greu să sesizeze lipsa unei astfel de gazete, necesare”, îndemnând la apariția și dezvoltarea ei: „Destul este să vedem aceasta și să începem în cai cei care zicem că suntem floarea neamului a ne fi rușine să fim mai jos decât pleava celorlalte neamuri”. Și continuă în aceeași notă: „Acuma însă aceeași putere ce până acum părintește ne-au apărat încât să ne bucurăm de aceste drepturi ale pământului nostru, aceeași însuși ne face să simțim și aceasta bucurie de a ne fâli în mâinile noastre cu gazeta patriei noastre și scrisă chiar în limba noastră” („Curierul românesc”, nr. 1, 8 aprilie 1829).

Încurajează atât traduceri, cât și creațiile originale ale lui Iancu Văcărescu, Vasile Cârlova, Grigore Alexandrescu, Ion Heliade Rădulescu, Dimitrie Bolintineanu, Cezar Bolliac, Ion Catina și mulți alții. Un rol deosebit revine limbii române, văzută ca o „țintă” principală, ce „se trage din latină”, fiind necesare eforturi deosebite pentru „să vedem dacă prin zicerile ce se află într-nsa mai putem să arătăm toate ideile ce sunt astăzi cunoscute în lumea cea civilizată” (Ibidem, nr. 87, 1932).

În 1833 împreună cu Ion Câmpineanu va fonda „Societatea Filarmonică”, care va continua țelurile „Societății Literare” fondată la Brașov în 1827, de către acesta împreună cu Dinicu Golescu, S. Căpățâneanu, Nicolae Văcărescu. Având în regulament printre altele și editarea unor ziare în limba română va apărea lunar „Gazeta Teatrului Național”, de la 1 noiembrie 1835 și până în decembrie 1836. Condusă de Ion Heliade Rădulescu gazeta avea printre colaboratori pe C. Aristia, Barbu Catargiu, C. Negruzzi. În cele 13 numere se cuprind lucrările Comitetului filarmonic, precum și „producțiile literare ce vor ieși spre îmbogățirea repertoriului Teatrului Național și critică asupra lor întru aceea ce privește spre păzirea regulelor scrisului, a gustului și în scopul cel moral aplicat după obiceiurile pământului nostru, va cuprinde încă bucățile dramatice ce se vor reprezenta în teatrul național cât și în cel strein; critica actorilor rumâni în rolele lor” („Gazeta Teatrului Național”, anul I, nr. 1, 1 noiembrie, 1835). Într-o „Înștiințare”, apărută în ultimul număr, la 13 decembrie 1836, se făcea precizarea că: „Această foaie este cea din urmă a «Gazetei teatrului», și în locul acesteia [...] se va da o altă foaie periodică sub numele de «Curier de amândouă sexele», care va ieși de două ori pe an...” (Ibidem, an I, nr. 13, decembrie 1836).

Noua apariție era bilunară, ca supliment literar al ziarului „Curierul românesc”, încadrată cronologic între 1837 și 1847. Are două ediții: cea dintâi „Curier de ambe sexele”, subintitulat „Jurnal literar”, iar cea de-a doua între 1862-1864 cu titlul „Curier de ambe sexe. Jurnal literar”. Sub redacția lui Ion Heliade Rădulescu au apărut 5 volume: Periodul I (1837-1838); Periodul II (1838-1840); Periodul III (1840-1842); Periodul IV (1842-1844); Periodul V (1844-1847). Tematic materialele erau grupate astfel: Poezie. Morală. Literatură. Nuvele. Căsnicie. Varietăți. Au mai fost publicate articole de critică, filosofie, arte, educație. Printre colaboratorii lui Ion Heliade Rădulescu se numărau: Costache Negruzzi, Gheorghe Asachi, Dimitrie Bolintineanu, Al. Donici, S. Marcovici, B.P. Mumuleanu, Gh. Bariț, Iancu Văcărescu, C. Aristia. Revista avea și deschidere spre marile valori europene, prin traduceri făcute din Lamartine, Pușkin, G. Sand, Goethe, Al. Dumas, Cervantes, Chateaubriand, Byron, Balzac. Se afirmă că „Misia acestei scrieri periodice, după cum fiecare cititor se va putea convinge” a fost „spre a servi de arhivă la istoria literaturii și limbei noastre”. Se afirma, de asemenea că „Astăzi se află o linie de demarcație între românism și slavonism”, ceea ce „Disting o nație de alta [...] sunt limba, litera cu care aceasta se scrie, legile ei, datinile ei, fizionomia ei.” („Curier de ambe sexe”, ed. II, 15 august 1862).

Deși evenimentele de la 1848 au perturbat planurile sale, Ion Heliade Rădulescu era conștient de valoarea demersului întreprins: „Redactorul, deși n-a putut ajunge în capăt din cauza evenimentelor de la 1848, ajunse însă a da românilor o scriere ce nici un profesor român, nici un literator, ce va voi a studia și cunoaște limba română și istoria culturii ei, nu va putea ajunge la scopul său fără a citi și a consulta această colecție” (Idem).

Sub redacția lui Ion Heliade Rădulescu a apărut și „Gazeta literară și industrială”, „Muzeul Național”. În „Curierul românesc” din 3 februarie 1836 se sublinia faptul că „pe lângă «Curierul românesc» se adaugă și altă gazetă sub titlul de «Muzeul național», aceasta va cuprinde articole literare și industriale și va ieși o dată pe săptămână, în toate miercurile” („Curierul românesc”, an VII, nr. 1, 3 feb. 1836). Supliment al „Curierului românesc” apare din 5 februarie 1836 și până la 26 ianuarie 1837, reapărând după o perioadă de timp, din aprilie 1837 și până în martie 1838. Ceea ce este de remarcat este faptul că primele 10 numere erau bilingve (română și franceză) după care sunt doar în română, la sugestia cititorilor: „Mai mult de a treia patra parte din numărul abonaților au cerut să se facă redacția acestui jurnal numai în limba rumânească, că prin lipsa tălmăcirii franțuzești să rămâie în cadrul acestei foi loc slobod pentru a se da articulelor ce se pun în acest jurnal mai multă întindere și varietate. Socotim că este a noastră datorie să urmăim după dorința cea mai de obște a abonaților noștri” („Muzeul Național”, nr. 11, 15 aprilie 1836). Publica articole de literatură românească, dar și străină, având ca scop „dezvoltarea limbii rumânești”, a culturii în general, deoarece, după afirmația sa „...Nici o nație nu este mai ticăloasă, decât acelea în care clasele cetățenilor sânt așa de depărtate unul de altul, nu atât cu drepturile și bogăția, cât prin îndepărtarea duhului” (Ibidem, nr. 37, 8 noiembrie 1836).

Sintetizând prestigioasa activitate a celui mai important om de cultură a primei jumătăți a secolului al XIX-lea, Paul Cornea afirma că: „Până la 1840, ca proprietar de tipografie și conducător al principalelor ziare și reviste, Heliade exercită o adevărată dictatură asupra vieții literare”, subliniindu-i influența benefică de formator și susținător al culturii și literaturii române. (Paul Cornea, „Romantismul pașoptist. În căutarea specificului național”. În vol. „Istoria literaturii române. Studii”, București, Editura Academiei, 1979, p. 105).

Conf. univ. dr. Victor Petrescu

Între speculații și atestări documentare: începuturile Târgoviștei

La Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” din Târgoviște, deunăzi, căzându-mi ochii pe primul număr al revistei culturale „Târgoviștea” din 1939, pe una din paginile acesteia am descoperit câteva opinii despre obârșiile Târgoviștei. El ce le-a selectat, fără a le fi comentat științific, se pare un tânăr ofițer, lăsa să se înțeleagă că ar fi certe. Cum de atunci au trecut pe răbojul vremii optzeci de ani, cercetarea științifică (arheologică și documentaristică/arhivistică) a înregistrat o evoluție remarcabilă spunându-ne acum care sunt întemeiate pe **adevărul istoric** documentat, începuturile urbane ale Târgoviștei.

În pagina pe care sunt publicate acele opinii pot fi întâlnite numele orașului în Antichitate și în Evul Mediu: **Tripidava, Tiriscum, Trifusu, Tarus, Turis Vicii, Tergum** sau **Tervobum**.

Aproape toate, s-a stabilit de cercetarea științifică de după al Doilea Război, sunt fanteziste, dar în ceea ce privește castrul **Tervobum**, care apare în „Nouveau Larousse Illustré” din 1904, reluat sub o formă distorsionată în „Larousse du XX^é siècle” din 1933 neamintit în acel fragmentarium opinial, rămâne de văzut dacă explorarea

arheologică poate demonstra că pe locul Târgoviștei de astăzi ar fi existat o așezare romană cu caracter militar, știindu-se faptul că legiunile imperiale romane patrulau, stabilindu-și puncte de rezistență/veghere în spațiul de la nord de Dunăre al Moesiei Inferioare (Ad Moesiam Inpriorem). Este posibil să fim puți în fața unor surprize arheologice și, în acest sens, avem deja o astfel de surpriză, în arealul periurban al Târgoviștei, în punctul Geangoiești – Hulă fiind scoasă la lumină o așezare de epocă neolitică (5500-2500 î.H./î.e.n.) arheologii de la Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească” considerându-o, pe interpretarea inventarului material prelevat un important centru tribal de putere.

Cât privește numele de **Târgoviște**, unii istorici și lingviști, la această oră, cred că nu este, cum s-a crezut multă vreme, sută la sută slav, ci ar fi un traco/etrusc/iliric-celto-latin trecut prin filieră paleoslavă meridională, vizându-se, cu deosebire prefixul **târg**. Astfel: TERG (traco/trusc/geto-dacic) – TERG (iliric) – TERGUM (latină) – TRUGUC (celtic) dând în paleoslavă TRUGOV/TURGOV/TĂRG și în română TÂRG. Iată, aceasta ar fi filiațiunea metatetică lexicală.

Cât privește apariția în geografia paleourbană a spațiului românesc a Târgoviștei nu poate fi luată în seamă nici „certitudinea” lui **Grigore Tocilescu** cum că orașul ar fi fost capitala „țării lui Seneslau” (în a doua jumătate a secolului XIII), și nici informația cronicarului polon **Joachim Bielske** (secolul XVI) conform căreia fosta Cetate de Scaun a Țării Românești „a fost construită de genovezi”. Ambii autori sunt invocate în pagina amintită din „Târgoviștea”, dar nu sunt confirmați de nicio descoperire arheologică și nici vreun document demn de a fi reținut de atenția cercetătorilor.

Însă părerile marelui istoric francez **Elias Regnault** (secolul XIX) și a acricicului enciclopedist român **George Ioan Lahovari** (în „Marele dicționar geografic al României”, vol. III, 1902) converg în a considera că Târgoviștea își pierde începuturile în depărtările istoriei. **George Ioan Lahovari** și-a exprimat, de pildă, părerea că „Târgoviștea este orașul românesc cel mai vechiu, datând înaintea chiar de fundarea principatului Țării Românești”.

Că așa stau lucrurile avem câteva atestări sigure că orașul exista încă de pe la începutul secolului XIV. Solul raguzan **Niccolo Luccari** poposit la curtea lui **Vladislav I/ Vlaicu Vodă** (1364-1371) în misiune, apropo de ce va fi aflat la acea curte, ne-a lăsat o mărturisire, transmisă memoriei istoriei de unchiul său **Giacomo de Pietro Luccari**, cum că orașele Câmpulung și Târgoviște au fost întemeiate de **Negru Vodă** (**Tihomir**, după unii istorici; Tatăl lui **Basarab I**, făuritorul Țării Românești: **1290-1310**), făcând și precizarea, foarte prețioasă că, în cel de-al doilea oraș „a tras câteva întărituri de cărămidă arsă”, ceea ce ar însemna că este o ipoteză pe care mi-o asum – exista mai dinainte și că legendarul voievod a ținut să-l fortifice.

În secolul XVIII găsim o confirmare a acestui fapt în memorialul „Mănăstirea din Târgoviște a

Sfântului Francisc cel însemnat cu sfințele semne” tradus de **Bogdan Petriceicu Hasdeu** și publicat în „Arhiva istorică”, se relevă că „Târgoviștea a fost clădită de principele Radu Negru cam pe la 1300”, ceea ce a îngăduit regretatului profesor emerit și istoric târgoviștean Mircea T. Georgescu să (monteze cu îndreptățire că „data indicată de acest izvor mi se pare nu lipsită de interes, ea conducându-ne pe calea deductivă logică, spre o datare mai aproape de cea reală. Fiindcă, numai o așezare cu o existență urbană de câteva decenii putea să aibă la finele secolului al XIV-lea o dezvoltare ce o situa ca principal centru economic și politic al Țării Românești”.

Memorialul franciscan, și baza informația pe o certitudine istorică și anume că chiar de la debutul secolului XIV, nemaisuportând opresiva fiscalitate a regilor maghiari (ultimii arpadieni și primii angevinei), meseriași și negustori sași din sudul Transilvaniei se refugiază în Țara Românească a celor dintâi **Basarabi**, numeroși stabilindu-se în Târgoviște, aportul lor ducând la redefinirea europeană a orașului (reconfigurare urbanistică desfășurată dinspre actualul cartier Suseni până în zona curții boierești, voievodală din vremea domniei lui **Mircea I Basarab/cel Bătrân**): o mărturie fiind astăzi, rămășițele, din păcate obturate de o construcție de dată recentă (proprietate privată), ale bisericii romano-catolice „Santa Maria Gratiarum”, ridicată la 1300 „ad rivum”, adică lângă râul Ialomița.

O concluzie se poate impune: Târgoviștea, da, „este orașul românesc cu mai vechiu”, apropiindu-se de vârsta sa milenară. A se reține: ar fi un gest îndreptățit de a-l aniversa la cei 72 de ani de existență atestată documentar.

Prof.honor univ.dr. George Coandă

Mihai Eminescu în oglinzile unor critici

1. Introducere

Raportându-ne la autorii proveniți din secolul al XIX-lea, Eminescu face parte, alături de Ion Luca Caragiale, Ion Creangă sau Ioan Slavici, din galeria scriitorilor de marcă, regăsiți, simultan, în orice ierarhie construită de canonul critic, estetic ori didactic, întrucât operele lor reprezintă, după cum afirmă, Mihai Drăgan, „*un univers deschis, o structură*

care se cere recunoscută și interpretată”¹, potrivit gustului și viziunii literare a lectorului despre lumea ficțiunii. Este de domeniul evidenței faptul că această categorie de scriitori foarte cunoscuți considerați „*supra-canonic*”², din alte sferi culturale, este formată din autori precum Goethe, Cervantes, Dante, Shakespeare, Dostoievski ori Tolstoi.

Pentru receptarea autorilor canonici se procedează, în cele mai multe cazuri, la o „supralectură” a acestora, prin raportare la o coordonată cu două fețe complementare, și anume, *actualitatea*, respectiv *inactualitatea* scriitorului. Cele două perspective ale acestei coordonate utilizate ca parametri în interpretarea literaturii clasice sunt completate și de alte repere, precum *capacitatea vs incapacitatea* unei opere de a trezi interesul unei lecturi creative. În acest sens, textele lui Mihai Eminescu sunt, în esență, reinterpretate, în funcție de aplicarea modelului cultural recunoscut de către fiecare lector, așa cum se afirmă în teoriile moderne ale receptării fenomenelor culturale:

„*Fenomenul literar nu este numai textul, ci și cititorul său și ansamblul de reacții posibile ale cititorului față de text*”³

De ce Mihai Eminescu în oglinzile unor critici? Nu întâmplător utilizăm termenul *oglinză* pentru a sintetiza etape semnificative ale receptării critice a operei eminesciene. Metafora *oglinzii*, în ceea ce privește dinamica exegezei creației eminesciene, reflectă, înainte de toate, faptul că opera lui Mihai Eminescu este deschisă în permanență interpretărilor, în funcție de optica literară adoptată și de perioada culturală în care aplică analiza.

Etimologic vorbind, cuvântul *oglinză* folosit pentru reflectarea opiniilor umane pornește de la evoluția termenului latinesc *speculum*, care însemna „oglinză”, explicat prin prisma verbului *speculari* cu sensul de „a observa”, „a urmări”, „a spiona”, derivat, la rândul lui, din verbul *specere* „a vedea”, „a privi”⁴. Extinderea semantică a cuvântului *oglinză* reprezintă un fenomen de metaforizare prin care un obiect concret, cu destinație practică în colectivitate, a devenit, treptat, un plurisimbol, asociat unei forme de cunoaștere, generatoare de superstiții și practici magice, modificatoare a mentalităților, atitudinilor și a comportamentelor, care desemnează, ca supraordonată, „studiu detaliat, sofisticat, interpretare teoretică a unei probleme”. În acest caz, asocierea noastră pornește de la convingerea călinesciană cum că menirea criticului este aceea de *specula*, în sens primar, adică *a privi, a analiza, a interpreta, a scoate adevărul*.

Înainte de toate, amintim că însuși poetul își prezintă concepția despre lume și literatură prin intermediul creației, în textul programatic *Eu nu cred nici în Iehova*, 1876:

„*Nu mă-ncântați nici cu clasici,/ Nici cu stil curat și antic-/ Toate-mi sunt de o potrivă,/ Eu rămân ce-am fost: romantic.*” (subl. n.)

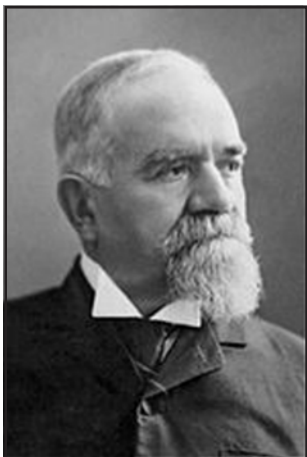
Prezentarea noastră vizează o scurtă oglindire a direcțiilor de receptare critică a operei eminesciene, urmărind o actualizare a factorilor-cheie care au reprezentat fundamentele exegezei lui Eminescu – de la critica analitică, propusă de direcția junimistă (Titu Maiorescu), până la biografism, la studii de stilistică poetică, precum și la studii culturale (George Călinescu, D. Popovici, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Ion Negoitescu, Rosa del Conte, Ioana Em. Petrescu, Eugen Simion, Theodor Codreanu, Mihai Cimpoi, Cornel Munteanu, Alex. Ștefănescu ș.a.).

2. Receptare antumă – Titu Maiorescu

Studiul din 1889 dedicat de Titu Maiorescu celui deja afirmat ca mare poet, *Eminescu și poeziile lui*, deschide linia exegezelor consacrate geniului eminescian.

Critica maioreșciană trasează condițiile esențiale recunoscute în creația eminesciană:

a. Prima vizează conținutul poeziei – care trebuie să fie profund și să exprime „*o parte din cugetările și simțirile care agită deopotrivă toată inteligența europeană în artă, în știință, în filosofie*”⁵;

b. Cea de-a doua condiție implică forma textului liric, care impune utilizarea unui limbaj adaptat „la exprimarea credincioasă a acestei amplificări”⁶.

Studiul este definitiv pentru trasarea liniilor eminescianismului, într-un mod intuitiv, dar profetic, în același timp, întrucât exegetul Titu Maiorescu a conturat două aspecte de urmărit în cazul poetului: pe

de o parte, trăsăturile intrainseci⁷ ale creației, iar pe de altă parte, configurarea unei matrice a poeziei care va deveni emblemă a culturii noastre:

„Pe cât se poate omenște prevedea, literatura poetică română va începe secolul al XX-lea sub auspiciile geniului lui, și forma limbei naționale, care și-a găsit în poetul Eminescu cea mai frumoasă înfăptuire până astăzi, va fi punctul de plecare pentru toată dezvoltarea viitoare a vestmântului cugetării românești.”⁸

În esență, studiul lui T. Maiorescu surprinde complexitatea poeziei eminesciene, prin raportare la multitudinea de idei filosofice contopite maiestuos în structura textuală, la bogăția intelectuală a poetului și la pasiunea acestuia pentru filosofia lui Platon, Kant și Schopenhauer, dar și pentru credințele religioase:

„[...] bogăția de idei, care înalță toată simțirea lui (căci nu ideea rece, ci ideea emoțională face pe poet), și vom vedea în chiar pătrunderea acestei bogății intelectuale până în miezul cugetărilor poetului puterea mișcătoare care l-a silit să creeze pentru un asemenea cuprins ideal și forma exprimării lui și să îndeplinească astfel amândouă cerințele unei noi epoci literare.

Astfel, personalitatea complexă, cultura vastă și iubirea față de folclorul românesc, valorificate diferit în creațiile sale poetice, care își vor regăsi forma desăvârșită în *Lucefărul*⁹, rămân coordonatele culturale ale operei lui Mihai Eminescu.

Este de notorietate în tradiția istoriei editării creației sale faptul că, în timpul vieții, lui Eminescu i s-a publicat un singur volum de poezii. Ediția princeps, de 304 pagini, realizată de către Titu Maiorescu, *Poesii* a fost publicată la sfârșitul lunii decembrie, în anul 1883, la Editura Socec, în lipsa poetului. De altfel,

anul 1883 este unul dificil pentru M. Eminescu, din cauza stării de sănătate precară.

Volumul a reprezentat un model pentru editările ulterioare, fiind cunoscut, în tradiția literară, ca „ediția Maiorescu”, despre care Dimitrie Vatamaniuc afirmă că a avut un rol esențial în impunerea poeziei lui Eminescu în conștiința publică¹⁰, iar Petru Creția apreciază că T. Maiorescu este „arhitectul ei”:

„[...] felul în care urmează **poeziile lui Eminescu în această primă adunare a lor într-un volum este opera exclusivă a lui Maiorescu**(subl. n.)”¹¹

3. Receptarea interbelică – G. Călinescu și congenerii săi

În literatură, perioada interbelică este asociată, înainte de toate, cu teoria *sincronismului*¹² care exprimă nevoia de dezvoltare a literaturii naționale, prin raportare la civilizațiile și culturile superioare. Amintim acest lucru, pentru că literatura a cunoscut o evoluție fără precedent, dezvoltare de care avea nevoie, desigur, după Primul Război Mondial – conflagrația care a reorganizat profund conștiința contemporanilor având în vedere consecințele din plan economic, social, demografic, politic, cultural, survenite la nivel global.

Eugen Lovinescu, părintele modernismului literar românesc, codifică parametrii necesari construcției analitice, subliniind faptul că sincronismul este motivat de interdependența fenomenelor care participă la definirea unei civilizații:

„Asumarea rațională a interdependenței dintre social, economic, politic și filosofic, ideologic, artistic, estetic ar conduce legic la sincronism.”¹³

Raportându-ne la receptarea critică a creației eminesciene, Eugen Lovinescu își construiește demersul având la bază aspecte care urmăresc conceptul de *mentalitate*. Astfel, grila de analiză a operei lui Mihai Eminescu sau a lui Ion Luca Caragiale oglindește atât faptul că reprezentările sociale tipice unei mentalități pot construi sau alimenta un fenomen literar, cât și fenomenul reciproc, și anume, faptul că o creație literară fundamentală poate să influențeze conținutul reprezentărilor colective, determinând modificări reale în funcționarea atitudinilor care exprimă mentalitățile.

De altfel, Eugen Lovinescu afirmă despre M. Eminescu, I. Creangă și I.L. Caragiale că „**nu sunt numai talente remarcabile, ci puncte pe frontiera hărții noastre sufletești**(subl. n.)”¹⁴.

Până la momentul publicării volumelor lui George Călinescu, apreciate ca măsură integrală a raportării la creația eminesciană, întrucât au determinat valorizări și o critică obiectivă, amintim reperatele și contribuțiile notabile privind descifrarea universului eminescian (N. Dragomirescu, Eugen Lovinescu, Garabet Ibrăileanu, T. Vianu, Dumitru Caracostea ș.a.) ori editarea critică (I. Scurtu, C. Botez, Eugen Lovinescu, D. Murărașu).

G. Călinescu și-a construit critica printr-un demers care a avut la bază sondarea manuscriselor¹⁵, acesta fiind completat de o privire îndeaproape și compactă a operei eminesciene prin descrierea, deopotrivă, a prozei, poeziei și dramaturgiei.

Lucrarea *Viața lui Mihai Eminescu*, publicată în anul 1932, este considerată momentul introductiv al lui G. Călinescu, care propune,

în cazul receptării lui M. Eminescu, „*un model de biografie critică*”¹⁶, determinând conexiunea dintre literatură și viață.

Opera lui Mihai Eminescu, publicată între 1934 și 1938, în cinci volume, a propus o analiză multiplă și diversificată, având la bază mai multe direcții și principii necesare exegezei. Volumele lui G. Călinescu au creat o imagine profundă asupra creației eminesciene, servind receptărilor critice ulterioare, întrucât au avut în vedere o descriere amplă a imaginarului poetic eminescian, a universului prozei, a ideologiei acestuia, a stilului și a versificației. Cu alte cuvinte, creația lui Eminescu este analizată sub o formă unitară, care implică reprezentări ale perioadelor istorice, cosmogonia, absolutul ori ipostaze ale iubirii.

Despre *Opera lui...*, se afirmă următoarele:

„...*amplerea cercetării critice impune din start, ea fiind subliniată de prezentarea operei eminesciene ca univers cuprinzând rotundul lumii și istoria umanității «de la origini până în prezent».*”¹⁷

Un alt moment crucial privind editarea operei lui M. Eminescu, în perioada interbelică, este reprezentat de „ediția magistrală a lui Perpessicius”. Începând cu anul 1933, Perpessicius (D. S. Panaitescu) s-a dedicat celor 15.000 de pagini ale manuscriselor lui

Mihai Eminescu, rezultând ediția critică a operei eminesciene, intitulată *Opere*, volumele I-VI, publicată între anii 1939 și 1963. Cele șase volume impresionează și printr-un imens material, reprezentat de note și variante, adnotări.

Perpessicius, în spiritul teoriei lovinesciene, a intuit faptul că o ediție critică a creației eminesciene reprezintă o premisă a evoluției culturii, dat fiind că Mihai Eminescu a exercitat dintotdeauna o influență extrem de mare asupra spiritualității românești.

Perpessicius a publicat numai șase volume, cuprinzând *opera poetică*, antumă și postumă, și *poezia populară*. După o lungă întrerupere, editarea a fost reluată de către istoricul literar Dimitrie Vatamaniuc și de către filologul Petru Creția, colectiv care va finaliza monumentală operă editorială.

4. Receptarea postbelică – Dimitrie Popovici

Un alt moment important în receptarea critică a operei lui Mihai Eminescu este reprezentat de studiile exegetului clujean, Dimitrie Popovici, din perioada postbelică, realizate între 1947 și 1948, etapă ce coincide cu activitatea intensă de epurare comunistă a valorilor culturii naționale.

Păstrându-se între cadrele vechilor valori autentice, D. Popovici propune o reinterpretare a creației eminesciene, prin raportarea la principiile unei critici care evidențiază interesul pentru definirea operei din perspectiva unor termeni-cheie, precum *timp*, *viziune*, *temă*, *mitologic*, *filosofic* ș.a.m.d. Cităm din această importantă lucrare:

„*Opera lui Eminescu a preocupat într-o măsură deopotrivă de mare critica și istoria literară română și faptul se explică de la sine: cu Eminescu atingem una dintre culmile cele mai înalte ale poeziei.*”¹⁸

Cursul susținut între anii 1947-1948 la Universitatea din Cluj, *Poezia lui Mihai Eminescu*, reprezintă o analiză de tip structuralist a creației eminesciene, deoarece criticul-universitar constituie o rețea a poeziei, organizată în *poezia cetății umane*, *poezia erotică*, *poezia mitologică*, *poezia titaniană* –, aplicând o grilă de analiză bazată pe criterii obiective care au urmărit extinderea domeniului de cercetare, în vederea creării imaginii „*unui Eminescu global*”¹⁹.

„*Îi datorăm lui D. Popovici (...) refacerea tabloului istoriei și criticii literare consacrate lui Eminescu și deschiderea unei noi etape în procesul complex al receptării*”, vor declara cercetătorii din posteritatea marelui exeget.²⁰

*
* *

5. Receptare actuală – Eugen Simion

În *Fragmente critice*, III, publicat în anul 1999, Eugen Simion propune o analiză organică a poeziei eminesciene, pe un cadru coerent, format din opt mituri poetice fundamentale. Geniul eminescian conturează un spirit al analizei și, totodată, un spirit al sintezei, întrucât, în opera sa, marile teme lirice sunt corelate.

a. *Mitul nașterii (cosmogonia) și al morții universului (escatologia)* sunt contopite în poeme, precum *Scrisoarea I, Rugăciunea unui dac, Mureșanu, Gemenii*.

b. *Mitul istoriei*, regăsit în poemele *Scrisoarea III, Epigonii, Împărat și proletar*, explică mersul societății românești, construită pe baza unei aniteteze care evidențiază incompatibilitatea dintre „plenitudinea și înțelepciunea trecutului și formele decadente ale prezentului”²¹.

c. *Mitul „dascălului”* este creionat în diverse ipostaze, precum *înțeleptul, magul, cugetătorul*, în poemele *Strigoii, Rugăciunea unui dac, Gemenii, Andrei Mureșanu* ș.a.

d. *Mitul erotic* reflectă, pe de o parte, o nuanță idilicizantă din poemele bucolice, iar pe de altă parte, o dimensiune filosofică, așa cum apare în *Luceafărul*.

e. *Mitul oniric*, regăsit atât în proză, cât și în poezie, recrează lumi posibile, spații cosmice atinse de vis: *Sărmanul Dionis* ș.a.;

f. *Mitul creatorului* este laitmotivul poeziei care descrie „rostul esențial al omului de spirit, în raport cu toate celelalte experiențe ale individualului”.²² Astfel, această expresie înălțătoare este redată printr-o morală implicită în *Luceafărul, Glossă* sau în *Odă (în metru antic)*.

i. *Mitul literar (al poeziei)* descrie concepția despre creație a lui Mihai Eminescu din două perspective: o

perspectivă directă, în acest caz, poezia fiind o formă de reflectare și una indirectă, reprezentând o expresie a interiorului.

Critica asupra operei lui M. Eminescu din perioada interbelică, postbelică și actuală este modulară, punctuală, având în vedere studiile îndreptate asupra tematicii variate, limbajului poetic eminescian, versificației, izvoarelor, arhetipurilor culturale.

Dintre aceste studii consacrate creației eminesciene, amintim:

– *Eminescu sau despre absolut*, Rosa del Conte, 1963;

– *Eminescu și India*, Amitha Bose, teza de doctorat, 1978;

– *Eminescu și romantismul german*, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, 1986;

– *M. Eminescu, Despre cultură și artă*, 1970; *Limbajul poetic eminescian*, 1979; *M. Eminescu, Poezii (Argument, comentarii, note)*, 1994; *Mihai Eminescu, Opera poetică*, 1999, 2000, 2006; *Dicționarul limbajului poetic eminescian. Concordanțele poeziilor antume*, 2002, vol. I-II; *Dicționarul limbajului poetic eminescian. Semne și sensuri poetice. I. Arte*, 2005; *Dicționarul limbajului poetic eminescian. Concordanțele poeziilor postume*, 2006, vol. I-II-III-IV; *Dicționarul limbajului poetic eminescian. Semne și sensuri poetice, II. Elemente Primordiale*, 2007 – Dumitru Irimia.

Preocupările actuale privind activitatea lui Mihai Eminescu se îndreaptă și asupra altor domenii de cercetare, dintre care amintim *traductologia*.

Într-un studiu recent, publicat în 2017, lingvistul Petre Gheorghe Bârlea realizează o trecere în revistă a activității de traducător a lui M. Eminescu, explicată, înainte de orice, de neobișnuita sa aspirație pentru cunoaștere. Cu alte cuvinte, „*actul re-creării unor texte străine în limba română*”²³ este asociat cu geniul, devenit simbol al unui model cultural. Eminescu a cunoscut limbile germană, franceză, indiană, engleză.

Dintre lucrările traduse (beletristică și literatură științifică), menționăm nuvela *Lanțul de aur*, semnată scriitorul olandez Onkel Adam, prin intermediar german, respectiv lucrarea teoretică, scrisă în germană, *Arta reprezentării dramatice*. A realizat, de asemenea, traduceri din poezii clasici – Horațiu, Ovidiu, ori din autorii romantici – Goethe, V. Hugo, Schiller.

*
* *

Pe de o parte, Mihai Eminescu și opera sa vor provoca mereu noi și noi abordări critice, noi ediții mai mult sau mai puțin critice. Aici, amintim ediția *Mihai Eminescu. Opere*, recent apărută în colecția *Opere fundamentale*, coordonată de acad. Eugen Simion

(Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă).

Pe de altă parte, subliniem faptul că, în perioada contemporană, Eminescu este privit în tradiția culturală ca *ultimul mare poet romantic*, sintagmă concurată de alte formule, deja clișeizate, precum *poetul nepereche* sau *Luceafărul poeziei românești*.²⁴ Aceste sintagme creează limbajul de lemn, în ceea ce privește raportarea la modelul eminescian, și, totodată, opacizează receptarea operei în profunzime, dincolo de orice curent literar, de tendințe și de nuanțe ale limbajului poetic.

În acest sens, criticul Alex. Ștefănescu apreciază că interpretarea operei eminesciene trebuie asociată cu acțiunea de „*întoarcerea la text*”²⁵. Exegeții îndeamnă la o lectură atentă a poeziilor lui Eminescu, pentru a înțelege ce anume emoționează și prin ce mijloace se produce emoția.

Concluzii

Fiecare dintre exegeții, cercetătorii și istoricii literari menționați au propus grile de analiză și de interpretare diferite, care au evidențiat genialitatea „*omului deplin al culturii românești*”²⁶, cum l-a numit, cu o sintagmă fericită, Constantin Noica, și care au trasat liniile eminescologice de astăzi.

Interpretările și reinterpretările succesive descriu zone de interes privind opera și personalitatea lui Eminescu și, în același timp, scot în evidență nevoia de a creiona un model cultural actual pe care îl descrie scriitorul.

BIBLIOGRAFIE

- Bârlea, Petre Gheorghe, 2016, „M. Eminescu. Începuturile activității de traducător”, în: *e-româna de Dâmbovița*, Anul 4, Nr. 6, ianuarie 2017, pp. 3-6.
- Boca, Mariana, 2014, „Etica modernizării în viziunea lui Eugen Lovinescu”, în: *Meridian Critic*, nr. 2 (vol. 23), pp. 94-106.
- Călinescu, George, 1976, *Opera lui Mihai Eminescu*, vol. I-II, București: Editura Minerva.
- Costache, Iulian, 2011, „Este cu putință relectura scriitorilor supra-canonici?”, în: *Studii eminesciene. Caietele colocviului național studentesc „Mihai Eminescu”*, Iași, pp. 5-16.
- Creția, Petru, *Poezii. Proză literară*, Volumul I, Ediție Petru Creția, București: Editura Cartea Românească.
- Drăgan, Mihai, 1982, *Mihai Eminescu. Interpretări (I)*, Iași: Editura Junimea.
- Lovinescu, Eugen, 1973, *Istoria literaturii contemporane*, II, București: Editura Minerva.
- Mironescu, Doris, 2015, „George Călinescu și proiectul monografic Eminescu”, în: *Metaliteratura*, An 15, nr. 1 (39), pp. 71-76.
- Munteanu, Cornel, 2012, *Eminescu. Polimorfismul operei*. Studii literare, Polonia: Editura Universității Jagiellonski, Krakow.
- Popovici, D., 1972, *Poezia lui Mihai Eminescu*, București: Editura Albatros.

- Rachieru, Adrian, 2008, „Problema Eminescu” – un război imagologic?”, în: *Limba română*, pp. 12-19.
- Simion, Eugen, 1999, *Fragmente critice*, III, Fundația „Scrisul Românesc” & Univers Enciclopedic.
- Ștefănescu, Alex., 2017, *Eminescu. Poem cu poem. Luceafărul*, București: Editura Alfa.
- Tuduțe, Ioana, 2012, *Un secol de eminescianism. Receptarea operei eminesciene în secolul al XX-lea*. [Rezumat Teză de doctorat]

NOTE

1. Mihai Drăgan, 1982, p. 12.
2. Iulian Costache, 2011, p. 5.
3. Michael Riffaterre, 1979, *apud* Valentina Enciu, 2011, p. 28.
4. Cf. DELL, s.v.
5. Titu Maiorescu, 1972, p. 271.
6. *Ibidem*.
7. Cf. Ioana Tuduțe, 2012, p. 15.
8. Titu Maiorescu, 1978, p. 276.
9. Citit pentru prima dată în aprilie 1883.
10. Dimitrie Vatamaniuc, 1993. *Apud* Ioana Tuduțe, 2012, p. 17.
11. Cf. Petru Creția, 1998, p. 14.
12. Conform opticii lui Eugen Lovinescu, modernitatea este definită ca un fenomen istoric care nu poate fi evitat sau negat, deși structura de adâncime a procesului de modernizare, la nivel social-economic, este construirea unei lumi diferite, prin interdependența statelor și a națiunilor, care „*impune conștiinței individuale creatoare mutații greu sau imposibil de gestionat în conținutul valorilor și în sensurile dominante ale reprezentărilor binelui și ale răului*”. G. Călinescu. *Apud* Mihaela Boca, 2014, p. 93.
13. *Ibidem*.
14. Eugen Lovinescu, 1973, II, p. 34.
15. Ioana Tuduțe, 2012, p. 15.
16. Doris Mironescu, 2015, p. 72.
17. *Ibidem*.
18. D. Popovici, 1972, p. 3.
19. *Ibidem*.
20. Cornel Munteanu, 2012, p. 33.
21. Eugen Simion, 1999, p. 58.
22. *Ibidem*, p. 78.
23. Petre Gheorghe Bârlea, 2017, p. 5.
24. Alex. Ștefănescu subliniază faptul că marii scriitori creează personaje puternice care concurează autorii din punctul de vedere al notorietății, ilustrând această afirmație prin exemple clasice din literatura universală: *Hamlet* îl concurează pe Shakespeare, iar *Don Quijote*, pe Cervantes. Așa se întâmplă și în cazul lui Eminescu, acesta fiind concurat de *Luceafăr* din poemul omomim. Or, conform criticului citat, „*numai un scriitor de geniu poate crea un personaj care să ajungă mai cunoscut decât el.*” Cf. Alex. Ștefănescu, 2015, p. 25.
25. *Ibidem*.
26. *Apud* Ioana Tuduțe, 2012, p. 10.

Inspector școlar prof. Tatiana Ghiță
Prof. Marinușa Constantin
Colegiul Național „Constantin Cantacuzino” Târgoviște

Antoinette Deshoulières – o femeie de litere în Franța secolului al XVII-lea

Colecția de carte veche a Bibliotecii Județene „I. H. Rădulescu” Dâmbovița include numeroase volume ce poartă între paginile lor parfumul și povestea secolelor trecute. Fiecare dintre acestea spune povestea, uitată în majoritatea cazurilor, a unor genuri literare pe care literatura contemporană nu le mai abordează, sau a unor autori care altădată făceau deliciul saloanelor cu pretenții, iar astăzi sunt cvasianonimi chiar și pentru criticii literari.

Una dintre aceste lucrări, *Oeuvres de madame et de mademoiselle Deshoulières*, mi-a permis să descopăr povestea unei veritabile dinastii literare de sex feminin, într-o epocă în care femeia era considerată un apanaj al soțului ei, predestinată la un rol social minor.

Volumul amintit reunește lucrările celebrei poete franceze Antoinette Du Ligier de la Garde Deshoulières, dar și câteva poezii ale fiicei acesteia. Deshoulières (n. 1 Ianuarie 1638, Paris – d. 17 Februarie 1694, Paris), una dintre cele mai ilustre figuri feminine ale lumii culturale franceze din secolul al XVII-lea, era recunoscută în epocă pentru frumusețea, aleasa educație, talentul lingvistic și literar pe care le poseda.

Antoinette Du Ligier a fost fiica majordomului reginelor Maria de Medici și Ana de Austria. A primit o educație deosebită, depășind chiar standardele nobilimii de curte, studiind filosofia, literatura, arta poeziei dar și limbile latină, spaniolă și italiană. Căsătorită de la 13 ani cu nobilul Deshoulières, l-a însoțit pe acesta în campania de la Rocroi (1643) – victorie decisivă în instaurarea dominației Franței în Europa de vest. Se spune că frumusețea sa nu l-a lăsat indiferent nici pe comandantul francez, prințul Louis Conde, care a curtat-o insistent.

Implicată în conflictul dintre rege și nobilime, primește iertarea suveranului și devine o prezență constantă la curtea lui Ludovic al XIV-lea, dar și în saloanele literare (ținea un astfel de salon în rue de l'Homme, la Paris) – deși situația sa financiară era precară. Câștigând admirația și prietenia lumii literare franceze, s-a bucurat ca nimeni alta de complimente **precum a 10-a muză** sau **Caliope franceză** (muza elocvenței și poeziei). Deși nu a fost admisă în Academia Franceză, din cazul faptului că era femeie, în 1688, regele Ludovic al XIV-lea i-a acordat o pensie anuală de 2000 de livre, oficializând statutul său de autor de prim rang.

Este foarte apreciată de către toate personalitățile

culturale ale epocii, dar și postum, precum dramaturgul Corneille (de care a legat-o o prietenie strânsă) și filosofii, Jean Jacques Rousseau și Voltaire – cel care a numit-o **cea mai mare poetă a Franței**. Deși a scris mult în aproape toate genurile minore ale poeziei (ode, elegii, idile, balade, madrigale) și câteva lucrări dramatice, opera ei este considerată în prezent mediocră.

Au rămas celebre mai multe dintre cugetările sale precum:

Nimeni nu e este mulțumit de averea sa, nici nemulțumit de intelectul său

Cu cât cunoaștem mai mult, cu atât ne îndoim de mai multe

Deshoulières a fost considerată și un îndrăzneț filosof, scepticismul său religios anunțând epoca Luminilor. A fost adeptă a filosofiei naturaliste, concepând lumea ca pe o rețea interactivă de corpuri structurate atomic. Toate fenomenele, inclusiv cele tradițional interpretate ca fiind spirituale, pot fi explicate prin cauzalitatea materială – concepție foarte avansată în epocă și profund antireligioasă. Mai mult, concepția ei nega o diferență substanțială între oameni și animale, reducând-o, în principal, la rațiune. A îmbrățișat și conceptele libertinismului etic, conform

căruia căutarea rațională a plăcerii era binele moral suprem.

Ediții complete ale scrierilor sale au fost publicate după moartea sa (peste 40 de ediții doar în secolul al XVIII-lea, în 3 limbi), printre acestea fiind și lucrarea de față tipărită la Paris în 1764, din care biblioteca județeană deține tomul I. Lucrarea include un elogiu istoric al autoarei, dar și numeroase piese inedite. Format 14 cm x 8 cm, copertă carton, cu cotor de mesină. Pagini: 305.

Fiica autoarei, Antoinette Therese Deshoulières (1656-1718), a moștenit talentul literar al mamei, fiind educată de această, dar și de dramaturgul Corneille și poetul Benserade. S-a ocupat de publicarea scrierilor mamei sale, dar a fost și autoare de poezii și piese de teatru, cea mai cunoscută fiind tragi-comedia *Moartea lui Cochon*, în care personajele principale sunt câinele ducelui de Vivonne și pisica autoarei – piesă relevantă pentru raporturile dintre familia Deshoulières și curtea regală a Franței. A fost membră a Academiei Galileiene din Padova.

Ca și mama sa, Antoinette Therese a decedat din cauza cancerului la sân.

Prof. dr. Alexandru Ștefănescu

DEMERS BIBLIOTECAR MODERN

Rolul bibliotecii în educația nonformală

În ultimele decenii se observă orientarea bibliotecii spre utilizator, spre satisfacerea cerințelor socioculturale și a nevoilor sale de informare, documentare, lectură, învățare permanentă, creându-se un schimb între cei doi parteneri, o cooperare mutuală.¹ În contextul actual se pune un accent deosebit pe amplificarea valorii educației europene în lume, fapt care implică acțiuni și investiții specifice.² Aceasta presupune ca sistemele de educație să devină mai deschise, mai flexibile, adaptate nevoilor celui care învață și potențialului real al acestuia. Este recunoscut faptul că, un număr mare din experiențele de învățare s-au desfășurat în afara sistemului de educație formală, și anume în biblioteci, muzee, la locul de muncă, în diferite organizații, în familie. În prezent, bibliotecile și-au însușit noile tehnologii de informare și comunicare oferind utilizatorilor servicii cu valoare adăugată care decurg din cultura informației. Bibliotecile publice au înțeles că trebuie să-și revizuiască rolul tradițional și să își extindă sfera de influență asupra aspectelor legate de educație, instrucție, oferind oportunități în vederea dezvoltării de abilități necesare în formarea continuă.

În funcție de gradul de organizare și oficializarea formelor educației, se disting trei tipuri:

- *educația formală*: o activitate oficială, planificată, care se desfășoară într-un cadru instituțional, fiind un sistem educațional structurat care urmărește dobândirea de competențe profesionale și cunoștințe specializate;
- *educația nonformală*: o activitate extrașcolară, organizată sau semiorganizată, care are drept scop îmbunătățirea anumitor abilități și competențe în afara sistemului școlar;
- *educația informală*: o activitate spontană, neplanificată și care reprezintă un proces continuu de învățare, în cursul căruia se dobândesc competențe și cunoștințe în funcție de resursele educaționale existente în propriul mediu de dezvoltare.³
- Primele două reprezintă forme de organizare instituționalizate iar cea de-a treia este o

formă neinstituționalizată. În ceea ce privește curriculum-ul, există diferențieri: în educația formală, curriculum-ul este impus; în educația nonformală este un curriculum negociat; iar în educația informală nu există un curriculum impus.

Educația nonformală își are originile încă de la începuturile fondării educației. A început să prindă contur în jurul anilor '60-'70 fiind asociată conceptului de învățare pe tot parcursul vieții (life long learning). Scopul era acela al maximalizării învățării și cunoașterii din sistemul formal.⁴ Din punct de vedere conceptual, educația nonformală se referă la ansamblul activităților care se desfășoară într-un cadru instituționalizat, în mod organizat, dar în afara școlii, constituind o punte de legătură între instruirea formală și cea informală. Între educația nonformală și cea formală există un raport de complementaritate, atât în ceea ce privește conținutul cât și formele și modalitățile de realizare, în primul caz conținutul fiind organizat pe arii de interes. Educația nonformală presupune asumarea responsabilităților fiind recomandabil ca în programele de educație beneficiul personal să fie clar conturat și să justifice efortul de implicare solicitat. Procesul educațional cuprinde nu doar dobândirea de cunoștințe, priceperi și deprinderi, ci mai ales dezvoltarea aptitudinilor, a creativității și formarea de competențe care să-i fie beneficiarului utile în viața de zi cu zi, în dezvoltarea personală și socială. În prezent educația formală

tinde să devină tot mai flexibilă, mai adaptată nevoilor și motivațiilor utilizatorilor, în timp ce educația non-formală tinde să se organizeze tot mai bine, urmărind asigurarea unei anumite calități și folosirea unor metode deja probate și recunoscute de specialiști.

În ceea ce privește accesul tuturor cetățenilor la informația corectă, un rol important le revine instituțiilor publice (școli, biblioteci, instituții culturale), mass-mediei și oamenilor de cultură. Deși numărul inițiativelor în domeniul învățării nonformale a tinerilor au crescut și s-au acumulat importante experiențe, metode și inițiative, totuși, chiar în Europa se consideră că această formă de instruire și educare este încă insuficient cunoscută și teoretizată, având un potențial insuficient utilizat.

Referitor la domeniul educației, *Strategia educației și formării profesionale din România: 2016-2020*⁵ urmărește, printre altele creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională. Acest obiectiv definește modul în care sistemul de formare profesională se adresează beneficiarilor direcți, fie prin formare inițială, fie prin formare continuă, prin răspunsuri adecvate la nevoile persoanelor, angajatorilor și comunităților. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

- Dezvoltarea marketingului programelor de formare profesională și al rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal
- Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră
- Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal
- Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri, cu accent pe cei din grupuri vulnerabile

Instituțiile care se pot implica în desfășurarea de activități non formale sunt: instituții de

învățământ preuniversitar și universitar, firme, organizații neguvernamentale, muzee, teatre, centre culturale, biblioteci, cinematografe, case de cultură, asociații profesionale, sindicate, biserica etc. Direcțiile care pot fi abordate în cadrul educației nonformale de către aceste instituții sunt:

- Dezvoltarea de activități de comerț, agricultură, industrie etc;
- Dezvoltarea profesională sau schimbarea rutei profesionale;
- Educația pentru sănătate;
- Alfabetizarea digitală etc.

Beneficiarii acestor activități pot fi persoane de toate vârstele și din toate categoriile socio-profesionale, care vor să se dezvolte din punct de vedere personal, să-și dezvolte anumite competențe și abilități în afara matricei educației formale.

Educația nu se poate limita doar la școală, ci trebuie să cuprindă toate dimensiunile existenței, să contribuie la dezvoltarea personalității fiecărui individ pentru a-l ajuta să-și înțeleagă locul în societate. Învățarea nu se realizează exclusiv în instituții formale (școli, colegii și universități), un rol important avându-l instituțiile de învățământ nonformal și informal.

Educația nonformală constituie o dimensiune fundamentală a procesului instructiv-educativ și o componentă esențială a învățării permanente, din care biblioteca nu poate să lipsească. Pe lângă accesul la informație, lectură, loisir, în ultimele decenii, bibliotecile au început să își orienteze activitățile spre diferite tipuri de învățare, reprezentând o resursă extrem de valoroasă și larg accesibilă pentru învățarea pe tot parcursul vieții.

Bibliotecile publice promovează obiectivele naționale și europene care au ca scop construirea Societății bazate pe cunoaștere. Acest lucru înseamnă dobândirea la locul de muncă de noi abilități bazate pe cunoaștere, cunoașterea limbilor străine, deținerea de noțiuni de e-guvernare pentru cetățenii alfabetizați digital, integrarea indivizilor din diferite medii sociale, păstrarea identității culturale

În contextul globalizării, educația prin intermediul noilor tehnologii de informare și comunicaționale. Observăm că bibliotecile reprezintă instituții importante în cadrul comunităților locale și din această cauză politicile guvernamentale naționale ar trebui să dezvolte din ce în ce mai mult un context favorabil acestora, de a fi acceptate ca instituții care furnizează strategii de învățare permanentă. Un rol important în promovarea acestui sector de activitate revine asociațiilor profesionale.⁶

Bibliotecile publice pot juca un rol important în furnizarea serviciilor de învățare accesibile tuturor cetățenilor. Pentru ca acest lucru să poată fi realizat este necesar ca personalul bibliotecii să fie instruit suplimentar; politicile de recrutare să fie mai flexibile, presupunând un set de abilități necesare pentru a-i susține pe cei care învață și pentru a crea un climat favorabil învățării, să fie dezvoltate noi modele de management al resurselor umane iar programul de lucru cu publicul să se modifice în funcție de nevoile utilizatorilor.

În majoritatea țărilor europene, în bibliotecile publice, sunt organizate cursuri care contribuie la educația vocațională sau la dobândirea anumitor calificări. Altele sunt în strânsă legătură cu programa de învățământ și sunt susținute de asociații sau organizații active în domeniul respectiv: literatură, patrimoniu, astronomie, climă etc. De asemenea, pe toată durata verii se pot organiza activități și ateliere de creație literară, pictură, lucru manual și alte îndeletniciri artistice destinate în special copiilor și celor de vârstă a treia. Multe biblioteci publice vin în ajutorul elevilor la efectuarea temelor pentru

acasă, oferă acces la baze de date, pun la dispoziție instrumente de referință și cabinete de studiu pentru elevi și studenți. Toate aceste activități se pot desfășura în spații amenajate informal, gen cafenea (homework café) în care copiii și tinerii să-și efectueze temele îndrumați și supravegheați de personal calificat din cadrul bibliotecilor, care oferă ajutor în deprinderea unor competențe tehnologice și digitale, căutare de informații, filtrare de date, evaluare corectă a informațiilor.

Fiind furnizoare de servicii de informare publică bibliotecile trebuie să vină în sprijinul persoanelor cu nevoi speciale și a grupurilor excluse social, atrăgându-i în procesul de învățare sau ajutându-i să-și petreacă timpul liber în mod benefic, îmbunătățindu-le astfel calitatea vieții. De asemenea, prin intermediul unor servicii web pot să creeze medii de învățare virtuală personalizate. Furnizarea unor astfel de servicii presupune, desigur, costuri suplimentare iar obținerea de fonduri publice constituie adesea adevărate provocări pentru bibliotecile publice care vor să-și extindă serviciile de învățare.

Pe de altă parte, serviciile de instruire și educație permanentă furnizate de bibliotecile publice sunt adesea considerate în afara politicilor oficiale de educație permanentă, nefiind întotdeauna recunoscute ca fiind servicii de bază într-o bibliotecă. Prin urmare, cooperarea și parteneriatele bibliotecilor cu autoritățile locale și naționale și cu alte organizații (școli, primării, instituții de învățământ inclusiv cele la distanță, agenții neguvernamentale de instruire și de

dezvoltare regională, ONG-uri etc.) sunt esențiale pentru obținerea finanțării necesare nevoilor lor strategice.

În societatea informațională, biblioteca își redefinește misiunea și responsabilitățile, se reinventează astfel încât, pe lângă serviciile tradiționale, utilizatorii să dispună de informații de calitate și servicii nou adaptate nevoilor comunității, suport pentru instruire și educație permanentă. Prin satisfacerea dorințelor și intereselor de cunoaștere ale tinerilor, biblioteca devine un centru resursă de dezvoltare a comunității locale.

Biblioteca Județeană Dâmbovița a conștientizat că organizarea unor activități de învățare non formală ar atrage mult mai mult spre lectură utilizatorii mai mici sau mai mari. Astfel, în cadrul programului *Școala Altfel* sunt organizate evenimente special create pentru micii utilizatori: *Căsuța cu personaje de poveste* – prin care aceștia sunt incitați să recunoască eroii din poveștile citite; *Cartea de 5 stele* – recomandările de lectură ale bibliotecii pentru elevii claselor I-VIII; *Educație financiară*; *Vizionare de filme documentare*; *Cu și despre adolescenți* – dialog liber în care diverși specialiști răspund întrebărilor adolescenților. O altă activitate de succes a fost *Biblioteca Vie*, un proiect care își propune să atragă atenția asupra acceptării diversității în societate. Cărțile din biblioteca vie sunt persoane care se confruntă cu prejudecăți sau stereotipuri legate de gen, vârstă, educație, meserie, etnie, rasă, religie etc. și care sunt victime ale discriminării sau excluderii sociale. *Biblioteca Vie* își propune să promoveze respectul pentru drepturile omului și demnitatea umană, să atragă atenția asupra diversității în toate formele ei, să stimuleze dialogul între oameni.⁷

Un proiect important derulat în cadrul Bibliotecii Județene Dâmbovița a fost cel referitor la constituirea unei *Rețele de centre de educație nonformală pentru viață în mediul rural din Dâmbovița*. Obiectivul principal a fost crearea unei rețele de centre de educație nonformală alcătuită din 10 ONG-uri și 70 de biblioteci publice din Dâmbovița și oferirea de servicii educaționale precum dezvoltarea abilităților pentru viață în rândul a 1400 de copii de 10-15 ani aflați în situații de risc din zonele rurale ale județului. Alte obiective au fost formarea a 10 ONG-ști și 70 de bibliotecari ai bibliotecilor publice în domeniile Formator și Metode de educație nonformală și transformarea lor în persoane resursă pentru comunitate.

Biblioteca județeană a fost partener în cadrul unui alt proiect, *Irresistible – Including Responsible Research and Innovation in Cutting Edge Science and Inquiry-based Science Education to Improve Teacher's Ability of Bridging Learning Environ-*

ments. Proiectul s-a bazat pe colaborarea între parteneri din mediul educațional (școli, licee, universitate), cercetare, cultură (bibliotecă, muzee) și mediul economic, care și-au propus să lucreze împreună în încercarea de a face tinerii să conștientizeze problemele specifice *Cercetării și Inovării Responsabile*. În cadrul parteneriatului, universitățile, Biblioteca și muzeele au cooperat valorificând expertiza și experiența pe care o au în activități de învățare formală și non-formală.

După cum se poate lesne observa, bibliotecile publice joacă un rol vital în comunitățile pe care le deservește, devenind principala instituție care oferă informații și servicii de documentare în diferite forme și în diverse contexte.

NOTE

1. Mihaela Zecheru. *Biblioteca publică în sistemul cunoașterii: Percepție și expectanță*. București: Editura Cartea Universitară, 2005, p. 13.
2. *Investiția eficientă în educație și formare* [online]. Available at: http://publications.europa.eu/resource/cellar/e3251886-07d2-4078-bc60-4a9970733d6d.0014.02/DOC_2 Accessed: 26.02.2019.
3. Octavia Costea; Matei Cerkez; Ligia Sariva, ... *Educația nonformală și informală: realități și perspective în școala românească* [on line]. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2009, p. 10. Available at: http://www.tinact.ro/files_docs/educatia-nonformala-si-informala.pdf Accessed: 07.02.2019.
4. *Ibidem*, p.9
5. *Strategia educației și formării profesionale din România: 2016-2020* [on line] Available at: https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Minister/2016/strategii/Strategia_VET%2027%2004%202016.pdf Accessed: 03.05.2019.
6. *Strategii, politici și consiliere pentru bibliotecile publice și educația permanentă* [on line]. Available at: http://www.bjc.ro/new/files/ghidurile-entitle/entitle_guideline_2_romanian.pdf. Accessed: 27.03.2019
7. *Biblioteca Vie* [on line]. Available at: http://www.tinact.ro/files_forms/biblioteca-vie.pdf Accessed: 10.04.2019

Prof. univ. dr. Agnes Erich

Bibliotecile publice din Dâmbovița spun în cor: „A sosit Ora Să ȘTIM!”

Curiozitatea față de lumea înconjurătoare și interesul pentru dezlegarea misterelor lumii i-au determinat pe oamenii de știință să transforme Matematica, Ingineria și Tehnica în domenii de studiu. Astăzi, aceste materii sunt curpinse într-o categorie denumită generic ȘTIM – Știință, Tehnologie, Inginerie, Matematică, iar în limba engleză sunt cunoscute drept STEM – Science, Technology, Engineering, Mathematics.

Cunoașterea acestor discipline este extrem de utilă pentru viața de zi cu zi. Cu toate acestea, mulți copii și tineri consideră că materiile menționate sunt dificil de înțeles și studiat. Pornind de la această premisă, specialiștii implicați în educație caută constant metode pentru a-i face pe elevi să vadă partea distractivă din calcule, formule chimice, fenomene ale naturii și alte elemente care duc la cunoașterea mediului înconjurător.

Ora să ȘTIM face totul mult mai simplu, atât pentru copii cât și pentru adulți

Dorința de a crește interesul pentru Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică în rândul copiilor din țara noastră a dus la derularea unei inițiative de mare succes. Fundația Progress din România și Deutsche Telekom Stiftung propun o abordare diferită a acestor teme. Programul și activitățile previzionate urmăresc să prezinte domeniile ȘTIM într-o lumină diferită, astfel încât copiii și tinerii să devină mai motivați să studieze aceste materii.

Proiectul „STEM Volunteer Readers” a fost derulat în Germania cu un mare succes încă de la lansarea sa din 2015. El se bazează pe studii științifice care arată că, în special la vârsta școlii primare, abordarea subiectelor și întrebărilor legate de știință, tehnologie, informatică și matematică (**ȘTIM**) au impact asupra modului în care copiii se exprimă și a formării abilităților lor de lectură.

Activitățile dedicate facilitării învățării materiilor STEM sunt extrem de populare în întreaga lume. În România, astfel de acțiuni se organizează în cadrul proiectului „Ora să ȘTIM”. Acesta a debutat în 2018 și va fi implementat în 2019 numai în bibliotecile publice. Pentru ca inițiativa să fie și mai eficientă, aplicarea metodelor sale începe de la vârste fragede (3 ani) și va fi aplicată în rândul copiilor din clasele primare.

Nimic nu este posibil fără contribuția unor bibliotecari inimoși

O contribuție importantă o vor avea bibliotecarii din bibliotecile publice din România. Ei provin din 12 județe: Dâmbovița, Argeș, Bihor, Gorj, Harghita, Hunedoara, Ialomița, Mureș, Neamț, Sălaj, Vâlcea și Vrancea. Participarea lor vine ca urmare a parteneriatului încheiat de coordonatorii proiectului – Fundația Progress – cu Bibliotecile Județene din zonele menționate. Implicarea bibliotecarilor constă în organizarea unor activități menite să genereze un interes deosebit față de comunicarea verbală și alte forme de comunicare, deoarece copiii trebuie să identifice și să descrie fenomenele cercetate și să-și exprime gândurile și ideile.

În primă etapă a proiectului, specialiștii din cadrul Fundației Progress au instruit 12 bibliotecari din România în cadrul unui curs de bază. Acesta a fost găzduit de Biblioteca Națională a României, iar Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița a fost reprezentată de către Vlăduț Andreescu, metodist al instituției. Ulterior participării la curs, reprezentanții ai Bibliotecilor Județene i-au instruit pe colegii care vor desfășura activitățile practice cu copiii. Aceștia au predat modalități de asociere a cărților de copii cu tematica ȘTIM adecvată vârstei, iar fiecare parte teoretică este urmată și de aplicații practice și diferite experimente științifice.

ȘTIM că viitorul sună bine!

O dată cu lansarea proiectului „Ora să ȘTIM” în bibliotecile, bibliotecarii au primit în mod gratuit cutii de cărți special selectate și materiale dezvoltate de Fundația Progress. Acestea oferă sugestii de activități, iar începând cu 1 februarie 2019 bibliotecile organizează lunar, câte 6 ateliere, pe două grupe de vârstă: 3-6 ani, respectiv 7-10 ani.

În acest an, în județul Dâmbovița, copiii pot participa la activități cu tematică ȘTIM în 20 de localități. Este vorba de: Târgoviște, Perșinari, Răciu, Gura Ocniței, Titu, Pucioasa, Răcari, Conțești, Dărmănești, Ocnița, Mătăsaru, Vulcana Pandele, Cobia, Bilciurești, Moroeni, Fieni, Slobozia Moară, Brezoarele și Vișinești.

Vă așteptăm la Bibliotecă!

Vlăduț Andreescu

DIN VIAȚA BIBLIOTECILOR

Anul centenar la Biblioteca „Târgoviște” din Chișinău

Anul 2018 s-a remarcat prin multe activități culturale dedicate Centenarului, excepție nu a fost nici Biblioteca „Târgoviște”, municipiul Chișinău.

Elaborând articolul ni se pare firesc să valorificăm evenimentele cronologic. Primul a fost la 22 martie 2018 – Colocviul științific *Centenarul Unirii Basarabiei cu România: contextul și semnificația istorică*. Temele propuse de invitați au trasat aspecte importante. Directorul Institutului de Cercetări Juridice și Politice **Victor Juc**, doctor habilitat în științe politice, a dezvăluit subiectul *Contextul politico-juridic al Unirii Basarabiei cu România*. O altă temă *Centenarul Unirii Basarabiei cu România: evoluția evenimentelor și importanța istorică* a fost prezentată de **Mihai Tașcă**, doctor în drept, cercetător științific coordonator, ICJP. Arealul geografic a fost extins în comunicarea lui **Constantin Ungureanu**, doctor în istorie, cercetător științific coordonator, Institutul de Istorie, care a vorbit la tema: *Bucovina în cadrul aranjamentelor de unificare națională a României*.

Profesorul universitar **Victor Juc** a întreprins o succintă analiză de conținut a trei documente magistrale adoptate de Sfatul Țării – *Declarația din 2 decembrie 1917*, *Declarația privind proclamarea independenței Republicii Moldovenești din 24 ianuarie 1918* și *Declarația de unire a Basarabiei cu România din 27 martie 1918*. Primul document a stabilit proclamarea Republicii Democratice Moldovenești, în componența republicii federative democratice rusești fiind parte cu drepturi egale. Acest document, prin prevederile pe care le conține, este considerat de către doctorul habilitat în științe politice Victor Juc, asemănător cu *Declarația cu privire la suveranitatea Republicii Sovietice Socialiste Moldova din 23 iunie 1990*.

Alt document de o încărcătură deosebită *Declarația din 24 ianuarie 1918* stipulează că proclamarea neatârării este o cerință politică a timpului, dat fiind că Republica Moldovenească nu mai poate aștepta guvernarea vieții sale de la nimeni. Prevederile acestei declarații sunt, în linii mari, identice cu fundamentele înscrise în *Declarația de Independență a Republicii Moldova din 27 august 1991*.

În fine, *Declarația din 27 martie 1918* a proclamat unirea pe anumite baze. Un asemenea document nu are un exponent în perioada contemporană, însă, precizăm noi, Declarația comună a celor două Camere a Parlamentului României din 27 martie 2018, referindu-se la o eventuală unire a celor două state românești, practic a repetat scenariul derulării evenimentelor din perioada martie-aprilie 1918.

Mihai Tașcă, doctor în drept, cercetător științific coordonator, ICJP, în luarea sa de cuvânt a relatat următoarele:

„Centenarul Unirii Basarabiei cu România, eveniment care a avut loc la 27 martie 1918 și Centenarul Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, ne oferă posibilitatea să evocăm activitatea Sfatului Țării, parlamentul Basarabiei care a înfăptuit Unirea.

În continuare ne propunem să trecem în revistă aspectele principale din activitatea Sfatului Țării, pentru a demonstra încă o dată caracterul reprezentativ al parlamentului basarabean.

Sfatul Țării a fost constituit la 23 octombrie 1917, prin Rezoluția Congresului Militarilor Moldoveni care a stabilit numărul deputaților – 120. Tot la acel congres, când s-a aprobat Rezoluția privind moldovenii de peste Nistru, s-a dispus alocarea acestora 10 locuri de deputați, cu precizarea peste cele 120. Așadar, la încheierea lucrărilor Congresului Militarilor Moldoveni, Sfatul Țării urma să fie constituit din 130 de deputați.

Biroul de Organizare a Sfatului Țării, constituit la 27 octombrie 1917, în ultima zi a Congresului

Militarilor Moldoveni, în urma unei activități intense, a reușit să elaboreze o schemă prin care a invitat să-și delege deputați în Sfatul Țării toate organizațiile reprezentative constituite legal la acea vreme în Basarabia. Pentru a cuprinde tot spectrul politic, social, etnic, conducându-se de rezultatele cercetării etnografice reflectate de Alexis Nour în harta publicată în anul 1916, Biroul prin Procesul-verbal nr. 7 din 6 noiembrie 1917 a mărit numărul de deputați până la 150, astfel Sfatul Țării devenind cu adevărat un organ reprezentativ al Basarabiei.

Cei care au acces în parlamentul basarabean au fost aleși de 29 de entități colective și organizații social-politice, inclusiv ale etniilor conlocuitoare identificate de Biroul de organizare al Sfatului Țării la acea vreme. Astfel și-au delegat deputați în Sfatul Țării: 1) Congresul militarilor moldoveni și organizațiile militarilor moldoveni – 44 de deputați; 2) Sovietul [gubernial] de deputați ai țăranilor (mold.) – 30; 3) Zemstva gubernială – 1; 4) Zemstvele județene – 9; 5) orașul Chișinău – 3; 6) orașele județene – 8; 7) Sovietul gubernial de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor – 3; 8) Partidul socialist revoluționar – 1 deputat; 9) Partidul social-democrat – 1; 10) Partidul socialist poporan – 1; 11) Partidul [Național] Moldovenesc – 3 deputați; 12) organizațiile cooperatiste – 5; 13) juriștii – 2; 14) Organizația lucrătorilor de la Căile ferate – 2; 15) Organizația lucrătorilor poștei și telegrafului – 2; 16) Uniunea sindicatelor – 1; 17) Societatea culturală – 1; 18) Uniunea învățătorilor din Basarabia – 1; 19) Uniunea învățătorilor moldoveni – 2; 20) clerul – 1; 21) ucrainenii – 10; 22) evreii – 10; 23) bulgarii – 2; 24) nemții – 2; 25) găgăuzii – 1; 26) polonezii 1; 27) armenii – 1; 28) grecii – 1; 29) Liga femeilor moldovence – 1. După naționalități românii basarabeni erau 105, ucrainenii – 15; evreii – 13; rușii – 7; bulgarii – 3; nemții – 2; polonezii – 1; armenii – 1; grecii – 1; și găgăuzii – 2 deputați.

Pe parcursul existenței sale, Sfatul Țării s-a întrunit în două sesiuni. Prima, pregătită și convocată de Biroul de organizare a Sfatului Țării, s-a desfășurat în perioada 21 noiembrie 1917 –

28 mai 1918; iar cea de-a doua sesiune, convocată prin Înalt Decret Regal, și-a ținut lucrările între 25 și 27 noiembrie 1918. Activitatea Sfatului Țării a fost rodnică, în total au avut loc 84 de ședințe plenare și două ședințe particulare.

Primul președinte al Sfatului Țării a fost Ion Incuț (21 noiembrie 1917 – 2 aprilie 1918), în acest post mai aflându-se ulterior Constantin Stere (2 aprilie 1918 – 25 noiembrie 1918) și Pan Halippa (25-27 noiembrie 1918).

Dintre cele mai importante decizii luate de Sfatul Țării amintim de proclamarea, la 2 decembrie 1917, în teritoriul dintre Prut și Nistru, a Republicii Democratice Moldovenești, iar la 24 ianuarie 1918 Sfatul Țării cu unanimitate de voturi a adoptat „Declarația de independență a Republicii Democratice Moldovenești”, ceea ce a însemnat ruperea definitivă cu fosta metropolă. Calea spre unirea cu România luase drum direct. În fine, la 27 martie 1918, cu 86 de voturi pentru, 36 abțineri și trei voturi împotriva, Sfatul Țării a adoptat Declarația de Unire a Basarabiei cu România.

Este interesant că, în vâltoarea evenimentelor din anii 1917-1918, trei localități din Basarabia au delegat în Sfatul Țării câte trei deputați, alte 13 – câte doi deputați.

Venind pe căi diferite, s-au întâlnit în Sfatul Țării frații Nicolae și Pavel Grosu din comuna Bardar, județul Chișinău. În componența Sfatului Țării au fost alese două femei: Nadejda Grinfeld și Elena Alistar-Romanescu. Clerul a fost reprezentat în Sfatul Țării de preotul Alexandru Baltaga. Cel mai tânăr deputat a fost Gheorghe Năstase, născut la 3 februarie 1896, iar cel mai în vârstă – Nicolae N. Alexandri, care, la momentul deschiderii lucrărilor Sfatului Țării, avea 59 de ani.

Pe parcursul anului 1917, Basarabia a fost cuprinsă de o impresionantă mișcare de eliberare națională, rezultată în urma revoluției ruse din februarie 1917. La Chișinău și în alte localități s-au desfășurat manifestări cu caracter național, la care

s-a solicitat autonomia provinciei, învățământ în limba maternă, libertăți democratice, vot direct și secret, reforma agrară. Una din cele mai importante manifestări din Basarabia a fost Congresul militarilor moldoveni, care a avut loc la Chișinău, în zilele de 20-27 octombrie 1917. Congresul a declarat, la 21 octombrie 1917, autonomia teritorială și politică a Basarabiei, iar la 23 octombrie 1917 a adoptat o rezoluție de înființare a Sfatului Țării.”

Constantin Ungureanu, doctor în istorie, cercetător științific coordonator, Institutul de Istorie, a valorificat tema *Bucovina în cadrul aranjamentelor de unificare națională a României*. Expunem discursul sintetic:

„În toamna anului 1917 s-a constituit Sfatul Țării, care urma să aibă 150 de deputați, 105 (70%) mandate revenind moldovenilor, iar – 45 (30%) – pentru restul grupurilor etnice. Sfatul Țării a fost inaugurat la 21 noiembrie 1917. La 2 decembrie 1917, deputații din Sfatul Țării au proclamat Republică Democratică (Populară) Moldovenească, ceea ce a constituit un prim pas în direcția desprinderii ținutului de Rusia și apropierii de România.

La începutul anului 1918, situația Republicii Democratice Moldovenești devenise critică din cauza trupelor rusești bolșevizate, care se retrăgeau în interiorul Rusiei, și a unor grupuri sovietice, care au încercat să preia puterea la Chișinău. La solicitarea unui grup de deputați din Sfatul Țării, armata română a intrat în Basarabia, pentru a pune capăt anarhiei și dezordinii. La 13/26 ianuarie 1918, Divizia 11 infanterie a intrat în Chișinău, iar până la începutul lunii martie a fost luată sub control toată Basarabia, cu excepția județului Hotin. După proclamarea independenței Ucrainei (12 ianuarie 1918), Sfatul Țării a votat, la 24 ianuarie, independența Republicii Democratice Moldovenești. Deși își proclamase independența politică, RDM rămânea un stat instabil și fără o perspectivă clară. Situația complicată a RDM și izbucnirea războiului civil în Rusia i-a determinat pe mulți lideri basarabeni să opteze pentru Unirea cu România. În ședința din 27 martie 1918, Sfatul Țării a votat Declarația de unire condiționată a Basarabiei cu România. Din 125 de deputați prezenți la ședință, 86 au votat pentru unire, 3 au votat împotriva, 36 s-au abținut, iar 13 au lipsit de la ședință.

În 2018, la 100 de ani de la Marea Unire, este foarte important ca opinia publică, generația tânără din Republica Moldova să cunoască mai bine evenimentele istorice, desfășurate atunci în spațiul Basarabiei. Datorită Unirii din anul 1918, locuitorii Basarabiei s-au integrat în spațiul istoric, politic și cultural al neamului românesc, fiind salvați de teroarea bolșevică și războiul civil, industrializarea

și colectivizarea forțată, foametea din anii 30 și represiunile staliniste. Cunoscând obiectiv evenimentele istorice din anii 1917-1918, vom înțelege mai bine realitățile și problemele cu care se confruntă în prezent Republica Moldova, vom putea răspunde la întrebări sensibile privind conștiința și identitatea națională a românilor basarabeni.”

În spațiul sălii *Știință și tehnologii* a fost organizată expoziția de carte care releva geografia, istoria, viața culturală și politică a României. Fiind o bibliotecă care își datorează inaugurarea fondului de carte Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu”, am promovat, în special, volumele apărute în zona *Târgoviște*. Expoziția, inaugurată în luna mai, a fost una permanentă în conformitate cu prioritatea culturală. Aceasta a fost completată cu cărți după *Salonul de Carte din Târgoviște* în luna septembrie, care au fost aduse de prietena bibliotecii, scriitoarea Victoria Fonari.

Un alt eveniment care a consolidat această sărbătoare a fost lansarea cărții *Poeme pentru mai târziu* a scriitorului român Dumitru Brăneanu. Moderatoarea Victoria Fonari, doctor conferențiar la Universitatea de Stat din Moldova, specialist în literatura comparată, a prezentat volumul de versuri ce a apărut recent la Editura TipoMoldova. A fost o întrunire de suflet la care au participat scriitorii: președintele Uniunii Scriitorilor din Moldova Arcadie Suceveanu, academicianul Nicolae Dabija, Dumitru Crudu, Nicolae Spătaru, Tatiana Afanasie-Crăciun, elevii Liceului „Vasile Alecsandri”, care au venit ghidați de profesoara de limbă și literatură română Silvia Strătilă.

Am consemnat CENTENARUL MARII UNIRI prin implicarea liceenilor, colegienilor, cadrelor didactice, cercetătorilor științifici, promovând spiritul unității ca neam, popor și țară.

Liliana Juc

Biblioteca „Târgoviște” din Chișinău

Se întâmplă în România în *Anul Cărții*

**„Copilul nu este o sticlă
pe care trebuie s-o umpli,
ci un foc pe care trebuie
să-l aprinzi.”
(Montaigne)**

În *Anul Cărții*, instituția publică de cultură, Biblioteca Comunală Raci, a cărei misiune este educarea publicului prin intermediul activităților culturale de calitate, implementează proiectul „Ora să ȘTIM”. Acesta este adresat copiilor din localitate, cu vârste cuprinse între 3 și 10 ani care prin joc, joacă și experimente vor acumula competențe ȘTIM: Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică.

Prin intermediul proiectului „Ora să ȘTIM” biblioteca le oferă copiilor, un set de cărți cu tematica ȘTIM, care îi vor ajuta să-și dezvolte limbajului și le vor stimula și dezvoltarea gândirea și creativitatea.

În cadrul proiectului „Ora să ȘTIM” implementat în Biblioteca Comunală Raci-punct de informare europeană, „*Floricelele Vesele*” de la Grădinița cu PN Raci îndrumate de prof. Mădălina Ruxanda Dragomir și bibl. Barbu Georgiana Cateluța i-au cunoscut prin intermediul lecturii pe cei 7 năzdrăvani și pe mămica lor cu puteri supranaturale, din cartea „*Cei șapte papă-lapte*” de Mary Ann Hoberman.

Cartea ilustrează o poveste foarte frumoasă despre viața din familia Peters, despre provocările la care trebuie să facă față o mămică răbdătoare și grijulie, despre gesturile pe care le face zilnic pentru puii ei și despre dragostea celor 7 papă-lapte pentru mama lor.” Prin lectură am descoperit

personajele din poveste și prin ce experiențe au trecut ele.

După aceea ne-am deplasat în bucătărie pentru a încerca să preparăm și noi checul făcut de cei mici din greșeală. Nu am respectat întocmai rețeta celor șapte copii dar am folosit ouă de la găinușele din ogradă, zahăr, făină, ulei, apă minerală, esență de vanilie și nuci pentru un preparat dulce și gustos pe care preșcolarii l-au așteptat cu nerăbdare.

Pentru că atelierul nostru de lectură a avut loc în data de 22 martie 2019, când se sărbătorește Ziua Mondială a Apei, am discutat despre apă și importanța ei, după care am folosit apa și colorantul alimentar pentru un experiment.

Cu acest prilej, copiii au văzut cum se colorează apa, care sunt culorile care se formează după ce le amestecăm și cum apa fuge din pahar cu ajutorul unor servetele. După o repriză de joacă în parc, au apărut și checurile noastre crescute și frumos rumenite. Ele au fost dăruite copiilor care au așteptat cu nerăbdare și bucurie, recompensa dulce. Pentru că personajele din cartea noastră au servit checul pufos și colorat la picnic, noi ne-am gândit că ar fi bine ca, preșcolarii să meargă acasă și să servească checul împreună cu familia. Așa s-a încheiat un eveniment organizat de Biblioteca Comunală Raci-punct de informare europeană, în cadrul proiectului „Ora să ȘTIM” implementat în țara noastră de Fundația Progress și Deutsche Telekom Stiftung.

Am ales să ne implicăm în acest proiect deoarece cred că rolul bibliotecii este să inspire copiii dragostea pentru carte, să-i ajute să-și dezvolte imaginația și creativitatea. Prin cărți, lectură și informații de calitate îi putem învăța pe cei mici cum să învețe să zboare, cum să-și folosească mai eficient aripile, cum să-și facă viața mai frumoasă și mai ușoară, să devină mai puternici.

Georgiana Cateluța Barbu

Biblioteca Comunală Raci

Arată-i BIBLIOTECII dragostea ta!

Sub acest generic s-a desfășurat concursul organizat de Biblioteca Județeană *Ion Heliade Rădulescu* Dâmbovița, dedicat *Zilei de Dragobete 2019*, la care a participat și Biblioteca Orășenească *Mircea Popescu Fieni* cu minunate creații ale cititorilor săi.

Premiul I – *Cea mai frumoasă declarație de dragoste*, i-a fost acordat talentatei cititoare *Marinescu Sandra Elena*, elevă în clasa a VIII-a B, a Școlii Gimnaziale *Diaconu Coresi* din Fieni, prof. limbă și literatură română, *Solomon Aurora*.

La aflarea veștii, tânăra mărturisea: *Toate compunerile sunt foarte frumoase și speciale, și cred că cel mai important lucru este că toți am reușit să arătăm cât de importantă este biblioteca într-o comunitate!*

Reușita ei a făcut cinste orașului Fieni, a adus prestigiu Bibliotecii Orășenești *Mircea Popescu*, și a demonstrat încă o dată proverbul *Cine are Carte, are parte*.

“Bun găsit, draga mea bibliotecă!

Nu m-aș fi gândit niciodată, în fața hârtiei răbdătoare, cu timpul și cu gândurile mele, că îmi voi așterne aceste gânduri purtătoare de bine pentru tot ceea ce ai însemnat și vei reprezenta pe mai departe pentru mine. De când mă știu, ai fost biblioteca... locul unde știința, înțelepciunea și minunata limbă și literatură română sunt regine. Tu ești locul în care cărțile te prind în lumea lor din care nu ai vrea să ieși, iar suspansul crește de la o frază la alta, fiindcă abia aștepti să întorci următoarea pagină.

Buna mea prietenă, ca tu să ai mereu strălucire, se îngrijește un înger păzitor care are mare grijă ca tainele universului tău să sporească mereu în BINE, FRUMOS și ADEVĂR, asemenea unei grădini înmiresmate care să atragă nenumărați iubitori de frumos.

Cum să nu îl apreciezi pe bibliotecar care este un călăuzitor în lumea cărții? Și cum să nu îl apreciezi când este ghidul într-o lume necunoscută, dar fantastică și glorioasă care-ți face cunoștință cu lumi nemaipomenite, cu minunile tehnologiei și ale științei, sau alte cărți care îți pot schimba radical percepția asupra vieții și te îndeamnă la meditație? În lumea ta, cum să nu-i admiri pe autorii care și-au dăruit timp, zile și nopți, gândindu-se și răzgândindu-se, ca să ne bucurăm noi astăzi de rodul înțelepciunii lor pe care nu l-au lăsat să se risipească? Autori care au contribuit la mărirea prestigiului cultural și la luminarea minților atâtor oameni?

Cum să nu te iubesc, biblioteca mea iubită, când tu ești cea care-mi dă fiori de emoție numai când mă gândesc la ce aventuri mai iau parte astăzi? Când te văd cu rafturile pline de gânduri, idei și emoții transmise de cărțile tale în atâtea pagini de viață? Iată de ce mi-ar fi imposibil să cred vreodată că te-aș putea părăsi pe tine, cea mai fidelă dintre prietene, cuminte, răbdătoare și mereu proaspătă... Tu mă captivezi și mă faci să evadesc din cotidian, din această lume superficială în care suntem tot mai depersonalizați și lipsiți de fior și sentimente. Mă faci să cobor din caruselul acestui timp alert în care oamenii se mașinizează, iar roboții prind suflet. Te iubesc, și mă voi întoarce la tine de oriunde aș fi, fiindcă doar lângă tine simt că sufletul îmi înflorește, construiesc trepte în mine și mă ridic dincolo de tot ce este comun, ieftin și imediat.

Doar tu mă poți ajuta, și toate acestea... pentru că în amândouă bate aceeași inimă: CARTEA!”

Maria Avrănescu

Biblioteca Orășenească Fieni

Biblioteca Comunală Produlești – trecut, prezent și viitor

„O bibliotecă înseamnă înțelepciune, este mai prețioasă decât toată averea, și toate lucrurile dorite nu se pot compara cu ea. De aceea, oricine pretinde că este zelos în adevăr, fericire, înțelepciune sau cunoaștere, chiar și credință, trebuie să devină un iubitor de cărți.” (Richard De Bury)

Biblioteca publică joacă un rol vital în comunitățile deservite, fiind principala instituție care oferă servicii de informare și documentare sub diverse forme și în contexte diferite. Astfel, aceasta contribuie la dezvoltarea personală a utilizatorilor prin educația formală, prin educația pe tot parcursul vieții, prin activitățile desfășurate după încheierea orelor de școală, prin cultura informației, acțiuni de petrecere a timpului liber sau acces la informații. Prin evenimentele pe care le propune publicului tânăr, gen **Ora de poveste, Lecturi publice, Recunoașteți personajul** etc. se intenționează dezvoltarea abilităților de citire și de utilizare corectă a limbii la tineri, în general, și la copii, în special. Toate acestea implică tehnici de instruire și relaxare, de înțelegere personală, fiind reliefată importanța lecturii în viața participanților și importanța bibliotecii publice în sprijinirea acestei activități.

În prezent, se vorbește tot mai des de dezvoltarea abilităților privind cultura informației, abilități pe care personalul profesionist din orice bibliotecă trebuie să fie apt a le împărtăși utilizatorilor. Aceștia, la rândul lor, vor fi capabili să recunoască nevoia de informare, să localizeze sursele informaționale, să intervină critic asupra informației și să reușească să o integreze în cunoștințele de bază pentru a o putea utiliza efectiv în vederea realizării activității pe care și-au propus-o. Scopul culturii informației este de a furniza fiecărui individ un bagaj minim de cunoștințe care să-i permită să utilizeze informația, să aibă competențe diverse, într-un context ce necesită resurse informaționale multiple.

Accesul TIC în bibliotecă a fost foarte apreciat de toate categoriile de beneficiari, după cum rezultă din numeroasele studii efectuate privind percepția asupra acestei instituții publice, doar 1 % din cei chestionați considerându-le inutile. Noile tehnologii sprijină o gamă largă de activități, de la studiu individual la găsirea unui loc de muncă și la construirea și menținerea rețelelor sociale cu ajutorul internetului.

Vizionările de filme însoțite de prezentarea cărții, atunci când vorbim de ecranizare, a autorului sau a epocii

respectiv sunt programe care s-au bucurat de un real succes și care au condus la creșterea interesului pentru lectură a publicului tânăr.

Lecturile publice au ca scop creșterea interesului pentru lectură a utilizatorilor tineri în mod special, deoarece în prezent, evoluția tehnologică a permis bibliotecilor publice să dezvolte o serie de servicii speciale, iar acestea devin cel mai important loc unde oamenii pot accesa servicii, în timp ce bibliotecarii le pot oferi asistența necesară în vederea utilizării lor.

După această introducere și scurtă descriere a bibliotecii în general, acum câteva aspecte legate de o bibliotecă mică – Biblioteca Comunală Produlești.

Din cercetările realizate de Mihaela Voicu, biblioteca din localitatea noastră funcționează încă din anul 1942. De mai multe ori din cauza lipsei de spațiu a fost mutată. Din anul 1976 aceasta se află în incinta Căminului Cultural unde este și acum dar cu multe îmbunătățiri, limitată fiind încă la spațiul aferent. Momentan biblioteca deține 5 calculatoare, videoproiector, scanner, imprimantă și toate perifericele de calculator și un nr. de 10.881 de volume așezate la raft, conform Clasificării Zecimale Universale.

Mulțumesc atât Primăriei Produlești cât și Bibliotecii Județene Dâmbovița pentru suportul permanent pe care mi l-au dat în organizarea bibliotecii și a activităților, astfel încât să pot să dau viață permanent acestei instituții!

Știu că de câțiva ani spațiile noastre au devenit tot mai neîncăpătoare datorită numărului tot mai mare de utilizatori care ne calcă pragul și mai ales pentru activitățile pe care le organizăm, conform unui calendar socio-cultural bine definit și dedicate diferitelor personalități ale culturii naționale și internaționale sau cu caracter educativ (desenăm, realizăm diferite ateliere de lucru, concursuri, șezători, etc.). Într-un cuvânt la bibliotecă se pot învăța multe lucruri noi și interesante și fiecare dintre noi poate să se dezvolte în funcție de preocupări și hobby-uri.

Mihaela Voicu

Biblioteca Comunală Produlești

PATRIMONIU

Repere ale presei dâmbovițene în perioada începuturilor

Începuturile presei în spațiul dâmbovițean ilustrează stadiul de dezvoltare la care ajunsese vechea Cetate de scaun a Țării Românești la momentul respectiv, acestea trebuind analizate în corelație cu condițiile istorico-sociale care au influențat apariția fenomenului în speță. În conformitate cu aceste transformări era firesc să apară inițiativa editării unor reviste și ziare și în Dâmbovița, care să surprindă aspectele vieții politice, culturale și economice ale zonei. În cele ce urmează am făcut o selecție a titlurilor pe care le-am considerat mai semnificative dintre cele care au apărut în acest areal.

KINDIA (3 septembrie 1878/ iulie 1979), gazeta săptămânală subintitulată publicație politico-literară. Se cunosc trei numere din acest periodic, ultimul fiind datat în iulie 1879. Director era poetul, G. Garbinu, care și publică unul din primele studii dedicate poezilor Văcărești. De asemenea, acesta așezase pe frontispiciu versul lui Heliade Rădulescu: „Eu n-am venit ruine să tulbur pacea voastră”. Problematika principală era aceea legată de protejarea monumentelor istorice din oraș. În iulie 1934 reappare cu titlul de *Chindia*.

DÂMBOVIȚA (24 mai 1879 – noiembrie 1879) (11 septembrie 1881-5 ianuarie 1884), săptămânal, subintitulat „organ de publicitate al lucrărilor Consiliului general al Comitetului Permanent”. Epitrop-editor era Petrache Ioan care l-a imprimat în tipografia lui Theodor Michăescu. Ziarul oferea în paginile sale știri din economie, agricultură, administrație, învățământ, cultură, anunțuri publicitare. Redacția și administrația se afla la tipografia și legătoria lui Theodor Michăescu. Este consemnat faptul că Primăria este preocupată de mutarea pieții orașului, deoarece „*străzișoara ce servește de piață este așa de strâmtă, că abia poate trece pe aici o trăsură, este noroioasă, după cum cu toții o știm și afară de aceasta înconjurată*

numai de ruine”.¹ De asemenea, este consemnată importanța construirii căii ferate și faptul că unii boieri renunță la despăgubiri din partea județului datorită faptului că linia ferată trecea pe moșiile lor: „domnii D. D. Petrache Demitrescu și Toma T. Rucăreanu, cel întâiu arendaș al moșiei Produlești și cel din urmă al moșiei Podu Rizii... au renunțat la orice fel ele despăgubire din partea județului pentru distrugerile cauzate de construirea căii ferate Titu—Târgoviște”.² Sunt făcute cunoscute publicului și hotărârile luate de către primărie în vederea menținerii ordinii. Astfel, la 7 august 1883 se emitea o ordonanță în care se atrăgea atenția cetățenilor de a avea grijă să diminueze numărul porcilor „care se preumblă liberi pe străzile orașului... hrănesc de pîne și alte lucruri de mâncare după tarabele prăvăliilor”.³ De asemenea, este publicată legea comunală „Regulamentul pentru fabricarea de pâine și jimplă în oraș”, votată de Consiliul comunal la 25 iunie 1883 și aprobată de Comitetul permanent județean. Această lege impunea anumite obligații din partea proprietarilor de brutării: prețul fix, respectarea regulilor de igienă, fabricarea pâinii și a jimplii în condițiile propuse de regulament. Situația agriculturii din Județ este o temă des întâlnită în paginile *Dâmboviței*. Astfel, întâlnim publicate conferințe și circulare venite din partea Ministerului Agriculturii, cu privire la cultura viilor și a viermilor de mătase din România.⁴ Este prezentată și situația agriculturii dâmbovițene care a avut de suferit din urma secetei din 1883, propunându-se „crearea de canale de irigațiune... căci orice sacrificiu s-ar face în acest scop nu poate să fie decât bine-venite, căci ele sunt chemate să producă însutit, dând o mare impulsie agriculturii naționale, și înflorind situația agricultorilor”.⁵

ARMONIA (24 mai 1881-8 decembrie 1883), săptămânal apărut sub redacția lui C. Alessandrescu, ca organ de presă al societății

culturale „Progresul”, având administrația în strada Primăverii nr. 329. Periodicitatea acestuia era săptămânală și era editat în tipografia Th. Michăescu, din strada Cârlova nr. 550. Publicația oferea știri din localitate, informații pe teme agricole, economice și administrative, știri despre mersul învățământului în județ, programe școlare, statistici economice, sfaturi medicale, anunțuri publicitare și judiciare, literatură și istorie. Au pus semnat pentru acest periodic C. Fussea, I. Tomșa, Măria Grecescu, C. Carabela, C. Alessandrescu și Al. Vlahuță. În primul său număr C. Alessandrescu se întreabă retoric: „Ce voim? Cine suntem? Suntem membri din marea familie a mării generațiuni pe a cărei bandieră stă scris cu litere de aur mândrul cuvânt: PROGRES.” Obiectivele societății nu erau altele decât „progresul și înflorirea orașului Târgoviște”, ziarul dorind, în virtutea scopurilor societății, să cultive „literatura, știința, pedagogia” militând pentru o viață literară proprie a orașului pentru „o literatură originală” și „traducțiuni din limbi străine.” În cel de al doilea număr, Al. Vlahuță, membru al acestei societăți, adaugă: „Târgoviștea, acest schelet dintr-o mărire ce n-a mai rămas decât paginile istoriei, legată de trecut printr-un oftat de viitor prin speranțe de multă vreme se uită la cadranul progresului și de multe ori a văzut-o tristă, amărătoare încremenire. Oamenii au dormit. Vremea a trecut. Nevoi multe și mari au dat năvală. Trebuie munca — o muncă statornică și necurmată. Cine n-o știe? Oameni avem — sunt vrednici. Speranțe avem. Sunt trainice. Izbânzi așteptăm”. Va semna sub pseudonimele Al. Vlăhuț, Vlăhuțu, Vlahuți, Vlahuția, Vlăhuța, sau cu inițialele A.V. Tot în ziarul *Armonia* apare relatarea unor legende despre întemeierea unor monumente religioase, a unor obiceiuri vechi domnești, culese din cronicile Moldovei. În numărul din 28 februarie 1882, este publicat un „document inedit” cu privire la istoria orașului Târgoviște, și anume un hrisov, datat 20 aprilie 1642. În cadrul paginilor sale vom regăsi propuneri pentru reorganizarea învățământului, medicul Grigore Ch. Cristescu rugându-l în acest sens pe primar să separe clasa I de a II-a, căci „în Târgoviște unde sunt două școli complete de băieți, un gimnaziu și un institut secundar de domnișoare, ar trebui să fie și o școală completă de fete”. Se informează că la Găești s-a luat hotărârea construirii unui local de școală și că la 15 august 1881 vor începe conferințele învățătorilor rurali, în care se va trata, printre altele, poziția învățătorului față cu societatea, conferințe susținute de subrezivorii școlari Scarlat I. Ionescu, Al. Vlahuță, și C. Alessandrescu.

Acesta din urmă face din *Armonia* o adevărată tribună a învățământului dâmbovițean, fiind analizată situația învățământului din fiecare sat, propunându-se soluții noi. Sunt arătate motivele pentru care școlile din județ nu sunt competitive: absența de la cursuri, a elevilor care toamna și primăvara mergeau la muncile agricole, neprofesionalismul cadrelor didactice, starea proastă a locațiilor, lipsa materialelor didactice etc.

ARMONIA

Sursa: foto colecția aflată
la Biblioteca Academiei Române

AURORA DÂMBOVIȚEI (1 august 1885 – 7 noiembrie 1885), săptămânal, imprimat în Noua tipografie a lui Th. Michăescu, din strada Ion Heliade nr. 635.

AURORA DÂMBOVIȚEI

Sursa: foto colecția proprie

Redacția și administrația se afla în strada Libertății nr. 613, Cassa C. Petrescu, iar din colectivul de redacție făcând parte Al. G. Penescu și Gr. I. Caïr, administrator fiind Dim. Constantinescu. Publicația conținea știri din localitate, informații administrative, agricole și științifice, anunțuri publicitare și culturale, literatură (romanul în foileton ANNA).

VIITORUL (februarie-septembrie 1888), săptămânal liberal, apare sub redacția lui C. Alessandrescu, fiind o revistă a învățătorilor și preoților rurali. Subiectele abordate sunt din domeniul medical, administrativ, sunt prezentate aspecte social-politice și economice, anunțuri publicitare, cronici din învățământul din Târgoviște și din județ, buletine medicale, literatură, istorie, anecdote. Articolele sunt semnate de C. Alessandrescu, Al. Vlahuță, pr. Al. Ducea, C. Mihăileanu, D. P. Condurățeanu etc. Sunt consemnate și informații privind vizitele unor

personalități culturale, precum: „Titu Maiorescu, Iacob Negruzzi și doamnele însoțiți de domnul Duiliu Zamfirescu au vizitat duminică orașul. Apoi au vizitat mănăstirea Dealu, Viforâta și împrejurimile.”

RĂSĂRITUL (1 ianuarie 1913 – 1 mai 1913), bisăptămânal, „organ naționalist democrat, cu administrația în comuna Valea Lungă.

RĂSĂRITUL

Sursa: foto colecția aflată la Biblioteca Academiei Române

Redactori erau avocatul T. Pârjolescu din Târgoviște, învățătorul P. Popescu din Răcari, preotul Ilie G. Popescu din Slobozia Moară și preotul Ioan Popescu Cernea din Valea Lungă. În articolul program intitulat „Ce vrem noi?” afirmă: „Nu venim cu gânduri necurate. Nu pornim la război împotriva nimănuia. Nu avem intenția să mitraliem nici pe confratele Dâmbovița și nici chiar pe Lumina. Venim cu unul și singurul gând: să propagăm, să susținem, să înființăm și să determinăm o mișcare culturală și un curent naționalist democrat, mai cu viață, în județul Dâmbovița.”⁶ Redactorii gazetei afirmă chiar de la început că vor publica și chestiuni privitoare la Biserica și Școală, că se va acorda atenție comerțului, se va publica folclor și încercări literare. În articolul „Centenarul lui Grigore Alexandrescu” din primul număr al publicației este făcut elogiuul marelui poet târgoviștean, dar a cărui memorie au uitat să o celebreze chiar târgoviștenii: „Păcat numai, că Târgoviștea aceasta istorică, după ce a rămas atâta înapoia orașelor mai noi înconjurătoare nu știe să profite, nici măcar de gloria străbună pentru a se impune”.⁷ Sunt consemnate de asemenea, înființarea a două biblioteci, una cooperatistă și una parohială, și este celebrat Spiru Haret.

AMICUL POPORULUI (20 martie 1913-1 septembrie 1913) avea ca subtitlu sintagma „Organ democratic”, iar ca director pe Christache Georgescu, redacția și administrația aflându-se pe strada V. Dumitrescu, nr. 18, fiind imprimat la tipografia lui Ioan N. Negoescu. În primul număr al ziarului apare un articol în care se specifică

scopul și importanța unui ziar local: „pe lângă susținerea principiilor democratice, către care tindem, apoi acest organ va servi, pe cât posibil, la educare, la cultivarea poporului. Rând pe rând vom discuta problemele puse la ordinea zilei de evoluția și necesitățile timpului, ocupându-se de toate cestiunile ce privesc acest complex social.”⁸ Se afirmă cu tărie că ziarul va fi „expresia conștiinței acestui județ în ceiace el are local și particular”⁹ și că se va căuta să se inspire numai din viața județului, din manifestările sale. În cadrul rubricilor ziarului se dezbate probleme precum: satul de mâine, popularizarea artei, educarea mahalalelor orașului, știri externe (asasinarea regelui Greciei), știri economice, se publică lucrări literare ale unor scriitori consacrați (*Floriile*, V. Alecsandri, poemul în proză al lui G. Caîr, *Doctorul*). Apar și reclame publicitare, cum este cea pentru *Noua tipografie și legătorie de cărți, Ioan N. Negoescu*.

AMICUL POPORULUI

Sursa: foto colecția aflată la Biblioteca Academiei Române

MESERIAȘUL DÂMBOVIȚEI (14 februarie 1916-1 iulie 1916), bilunar, subintitulat „ziar al intereselor meseriașilor”, îl avea ca director Constantin Cernat, iar redacția și administrația se afla în Strada Bulevard, fostă Cinema Pascu Recu.

MESERIAȘUL DÂMBOVIȚEI

Sursa: foto colecția proprie

Într-un număr al ziarului apare un articol intitulat „Pentru D-l primar al orașului Târgoviște”, semnat Cercul meseriașilor și în care se spune: „Orașul nostru, unul din cele mai vechi și cu renume, fiind de mai multe ori și capitala țării, care a avut un rol însemnat în Istorie, zace de secole în aceiași

somnolență de odinioară, fie că politicienii noștri l-au neglijat în continuu, fie că populația lui, tolerabilă nu s-a impus, spre al îndruma cu o oră mai înainte spre propășire.”¹⁰ Mai departe se face apel la înțelegerea primarului de a da în funcțiune o baie comunală. Pe lângă problemele sociale prezentate pe larg în cuprinsul ziarului (Legea meseriilor, ieftinirea traiului, înaintarea de moțiuni, lipsa alimentelor, lipsa materialelor) sunt prezentate și contribuții literare, cum ar fi „Inelele fermecate” semnată de Pascu Recu și prezentată în foileton.

LEGEA NOUĂ (23-30 decembrie 1918/2 noiembrie 1919), subintitulat „ziar național liberal”

LEGEA NOUĂ

Sursa: foto colecția proprie

care apărea duminica, având redacția și administrația în Str. Primăriei, nr. 7. În acest periodic publică Maria Cunțan unele din poeziile sale: *Amintire, Spre pace, Pe strune curg mărgăritare, De zece mai 1919*. Sunt inserate știri politice externe precum arestarea arhiducelui Wilhelm de Habsburg, știri interne, în special despre viața satelor, informații despre reformele lui Spiru Haret¹¹, precum și rubrica *Ultima oră* unde sunt prezentate principalele informații externe. În general sunt redate consfăturile național liberale. Semnează în paginile acestuia I. Irimescu Căndești, Bărbulescu-Târgoviște, Constantin Dănescu, preot Vasile T. Popescu etc.

GURA TÂRGOVIȘTEI (3 iunie 1928 – august 1934) era subintitulat „Organ independent pentru propășirea gospodăriilor publice și pentru binele obștesc”.

GURA TÂRGOVIȘTEI

Sursa: foto colecția proprie

Apărea săptămânal, director fiind Dimitrie D. Athanasiu Tache. S-a imprimat la tipografia „Dâmbovița”, redacția și administrația fiind situate în str. Nicu Filipescu nr. 76. În primul număr, în articolul program intitulat „Ce vrea Gura Târgoviștei” se spune: „Vrem, ca în timpurile acestea de prea mare lăcomie omenească, să facem prin gura și scrisul nostru să-și cunoască fiecare lungul nasului. Acești fiecare să se uite înapoi de unde au plecat, cine au fost, ce au făcut pentru țară și pentru binele obștesc, cum s-au achitat de anume însărcinări publice ce au avut și au pe mâna lor, cine sunt azi și unde voesc să ajungă mâine?”¹² În paginile gazetei Tache Athanasiu scrie un articol despre cum s-a hotărât să se facă liceul militar la Mănăstirea Dealul,¹³ sunt date informații asupra Congersului Ligii Culturale care a avut loc la Târgoviște în perioada 3-5 iunie 1928,¹⁴ cum a luat ființă colonia școlară a liceului de fete „Constantin Carabella” din Târgoviște,¹⁵ știri referitoare la economie, agricultură sau învățământ.

LEGEA LUI ȚEPEȘ (prima serie octombrie 1928 – iulie 1931), publicație care purta subtitlul „ziar pentru primenirea morală”.

LEGEA LUI ȚEPEȘ

Sursa: foto colecția proprie

Pe foaia de titlu era specificat că „apare la 1 și 15 ale fiecărei luni”, redacția și administrația fiind situate în Fundătura Bulevardului, nr. 15 și apoi în Str. Lt. Pârvan Popescu. Era imprimat la tipografia „Dâmbovița”, director fiind Neo Dallocrin. În unul din numerele ziarului apare o poezie intitulată „Convingătorul”, semnată de Zoologul Mon din care redăm următorul pasaj: „Eu sunt convingător util și vreau să vă conving în draci/ C-un toc de trestie ușoară și c-o peniță cu trei craci/ Vreau să conving pe unul Cernat, ca să mănânce miez de jimblă/ Când stă-n arestul preventiv și pe la Văcărești se plimbă”. Majoritatea numerelor conțin astfel de pamflete, unele dintre ele semnate de chiar directorul gazetei.

ANCHETA (13 septembrie 1934-11 octombrie 1946) este una din cele foarte importante pentru istoria jurnalismului local.

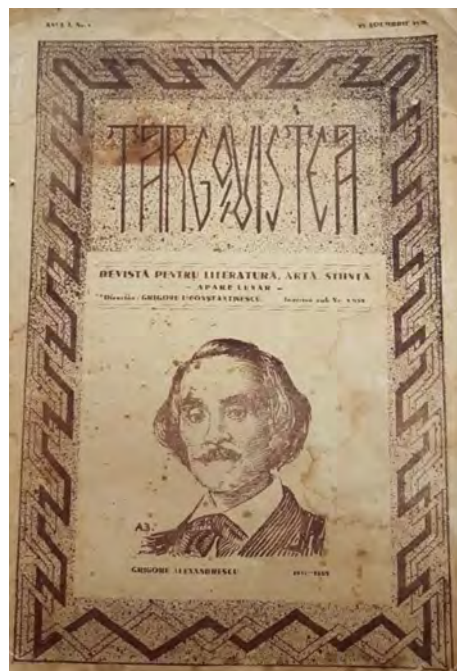

ANCHETA

Sursa: foto colecția proprie

Director al acestui ziar era I. G. Vasiliu, redacția și administrația fiind situate în Târgoviște, B-dul Regele Carol II. În 1934, ziarul „Ancheta” informase că la Târgoviște se înființase „un cnaclu literar, unde „câțiva insulari, în permanent război cu ambianța, se strângeau miercuri seara”. Printre ei se afla „un căpitan-doctor ce aducea o lirică nouă, un profesor, un învățător turbulent – stofă de epigramist”, pe care Vasile Blendea i-a immortalizat în schițele publicate în ziar. Printre ei se număra profesorul Ioan Negoescu, avocatul Victor Brânduș, institutorul Iosif Dumitrescu, învățătorii Dumitru Platon, Iamandi Preda și sufletul cnaclului, Jean Vasiliu⁸⁴.

TÎRGOVIȘTEA (1939-1940), revistă pentru literatură, artă și știință, condusă de Grigore I. Constantinescu. Comitetul de redacție era format din avocatul Grigore Tollea, profesorul Vasile Popescu, avocatul-profesor Victor Brânduș, profesorul I. Calboreanu, profesorul pictor A. Vasilescu, profesorul I. Stroescu și publicistul George Păun. În cuvântul înainte semnat de Grigore Constantinescu spune: „Câțiva tineri, cu vădite aplicațiuni către literatură, artă și știință, mi-au exprimat dorința lor de a avea o revistă locală îndrumătoare și pentru desvoltarea sentimentelor și talentului prin. Trecutul glorios al orașului Târgoviște, ce cândva a domnit; operele trecute la nemurire ale precursorilor; operele celor ca au trăit, sau trăesc în mijlocul nostru, inspirate din mărturiile trecutului glorios pe cari le vedem la tot pasul și peste cari, fără să știm, călcăm nepăsători de multe ori, dar pe cari asprimea vremurilor, în veacuri nu le-au putut clinti, de parcă pietrele și cărămizile s-au închegat în var dintr-o poruncă mistică de a nu se desface niciodată...”¹⁶ Mai departe se afirmă că monografia și folclorul vor constitui o preocupare de căpetenie și că speră ca revista „să fie primită cu egală plăcere și de cei maturi ca și de cei tineri, și de cei puțini ca și de cei mulți.”

TÂRGOVIȘTEA

Sursa: foto colecția proprie

Din selecția făcută rezultă că activitatea gazetărească în Târgoviște și în județ era una prolifică, gazetarii erau oameni de cultură, profesori, avocați etc. care doreau să ridice nivelul educațional al comunității prin oferirea unor subiecte interesante, legate de cultura locală, de învățământ, politică sau de economie.

NOTE

1. *Dâmbovița*, nr. 28/28 august 1883.
2. *Ibidem*.
3. *Ibidem*.
4. *Dâmbovița*, nr. 26/14 august 1882.
5. *Ibidem*.
6. *Răsăritul: organ naționalist democrat*, An I, Nr. 1, 1 februarie 1913, p. 1.
7. *Ibidem*, p. 3.
8. *Amicul poporului*, an I, 1913, nr. 1, p.1.
9. *Ibidem*.
10. *Pentru D-I Primar al orașului Târgoviște*. În: „Meseriașul Dâmboviței”, An I, 1916, nr. 1, p. 1.
11. *Legea nouă*, 14 aprilie 1919, p.1.
12. *Gura Târgoviștei*, An I, nr. 1, p.1.
13. *Ibidem*, p.2.
14. *Ibidem*, nr. 2, p. 1.
15. *Ibidem*, p.2.
16. *Târgoviștea*, Anul I, nr. 1, p.1.

Prof. univ. dr. Agnes Erich

Colecția de ex-librisuri a Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița

Termenul de ex-libris (din, dintre cărțile mele) marchează proprietatea asupra unei opere, manuscris sau tipăritură, care este aplicată de către posesor (persoană fizică, instituție, asociație culturală, profesională etc.), unele având și o deviză¹.

Cea mai simplă formă a însemnului de proprietate a fost chiar această expresie latinească, care precede numele posesorului cărții. Mai târziu, odată cu dezvoltarea meșteșugului tipografic s-au adăugat acestei mențiuni gravuri sau blazoane ale familiei. S-au născut astfel ex-librisurile heraldic și cel figurativ, tipărit separat sau sub forma unor etichete gravate ce se aplicau pe verso copertei. Uneori ex-librisul heraldic era imprimat prin presare sub forma unui timbru sec pe foaia de titlu.

Cea mai răspândită formă de ex-libris cunoscută la noi este cea a sigiliului (ștampilă) aplicată de cele mai multe ori pe foaia de titlu sau în interiorul cărții.

Ca vechi centru de cultură al țării Târgoviștea a avut o bogată tradiție în domeniul tipăririi și constituirii unor importante biblioteci. Această pasiune de înnobilitare a sufletului, de cinstire a valorilor perene ale tezaurului spiritualității române, este continuată și în zilele noastre, atât de unii pasionați bibliofili cât și de principala bibliotecă a vechii Cetăți de Scaun.

Un moment important care a marcat activitatea bibliofilă din țara noastră, l-a constituit înființarea în 1972, la Târgoviște, a Societății Române de Bibliofilie, la inițiativa unor oameni de cultură din vechea Cetate de Scaun și din alte orașe ale țării.

Ființează mai întâi pe lângă Muzeul Tiparului și al Cărții Vechi Românești din Târgoviște, iar apoi la Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița (din 1975). „Societatea” și-a propus să contribuie la stimularea dragostei de carte și lectură, să încurajeze constituirea de biblioteci personale bibliofile, să

valorifice tradițiile cărții din toate timpurile, ale tiparului, graficii de carte, ex-librisul, și artei editoriale, obiective care figurează în actul constitutiv din 21 decembrie 1972, „Anul Internațional al Cărții”. Documentul a fost semnat printre alții de: Dan Simonescu, Gabriel Strempele, Nicolae Vătămanu, Dan Zamfirescu, Emilia Milicescu, Dimitrie Păcurariu, George Potra, Barbu Theodorescu, Dan Cernovodeanu, Corneliu Dima-Drăgan, Ion Stoica, Mircea Opreșiu, Livia Bacăru, Ioan Lupu, Gheorghe Mihăilă, Mihai Caratașu, George Munteanu, Marin Bucur, Mircea Angheliescu, Gheorghe Bulgăr. Aceștia li s-au alăturat oameni de cultură din Târgoviște: Ion Gavrilă, Ștefania Stâncă Nicolaescu, Victor Petrescu, Lucian Penescu, Gabriel Mihăescu, Constantin Manolescu, Eugen Fuchter, Mihai Oproiu, Petre Cristea, Lazăr Dinescu, Steliana Marin, Toma Șvințiu. În capitolele din „Statut” se preciza: Numele, sediul, scopul și activitatea societății (culturală, științifică, editorială). Organizarea cuprindea ca secțiuni de specialitate: Practica și acțiunea bibliofilă; Sociologia cărții și lecturii; Istoria cărții și tiparului; Bibliografia românească veche; Istoria bibliotecilor; Grafica de

carte și ex-libris. Arte grafice și poligrafice; Librărie și anticariat; Presa și publicațiile. Din această lectură se poate lesne observa complexitatea demersului întreprins la Târgoviște. Se precizează de asemenea, că pot fi membri ai societății „toți cetățenii, indiferent de naționalitate, apartenență politică, grad de cultură din țară, dar și străinătate, care aduc prin activitatea lor, servicii culturii și poporului român”².

Activitatea a fost axată prioritar pe cercetare științifică, producție editorială proprie, și acțiune culturală. Astfel de întruniri a membrilor Societății, a întâlnirilor cu publicul au fost numeroase, ținându-se la București (Sala Dalles, Biblioteca

Centrală Universitară), Târgoviște, Constanța, Sibiu, Brașov, Galați, Piatra-Neamț. În 1973 s-a răspuns inițiativei de a participa la al VIII-lea Congres al Federației Internaționale de Bibliofilie și Ex-libris din Polonia (Cracovia-Varșovia).

Sub egida „Societății”, Muzeului și a Bibliotecii Județene au fost editate lucrări de specialitate: *Contribuții la bibliografia românească veche*, de Daniela Poenaru; *Biblioteci umaniste românești și Ex-libris*, de Corneliu Dima Drăgan; *Documentele Văcăreștilor*, de Mihai Caratașu; *Târgoviștea – cetate a culturii românești* (volum cu comunicările sesiunii din 1972), precum și o serie de lucrări de biblioteconomie: *Relațiile bibliotecii cu publicul*, de Atanase Lupu; *Bibliografia și informarea documentară*, de Ion Stoica; *Mecanizarea și automatizarea serviciilor de bibliotecă*, de Eliza Roman și Valeriu Moldoveanu; *Completarea colecțiilor din biblioteci*, de Mihai D. Păpurică. Aceștia li se vor adăuga și alte lucrări ale instituțiilor târgoviștene implicate (muzeu, bibliotecă), făcând cunoscut patrimoniul culturii scrise, cu valoare deosebită.

Sub coordonarea științifică a lui Corneliu Dima-Drăgan sunt publicate studii și cercetări de bibliofilie aparținând unor nume reprezentative ale domeniului: Dan Simonescu, L. Demény, Gheorghe Cronț, Dan Cernovodeanu, Nicolae Vătămanu, Ion Stoica și a altor cercetători: Nedelcu Oprea, Daniela Poenaru, Mircea Avram, Dan Râpă-Bucliu, Victor Petrescu, Ioana Costache Panait, Paul Păltănea, Elena Dunăreanu, Gabriel Cocora, Doina Năgler, Liviu Moscovici ș.a. În volum sunt publicate și documentele „Societății” (act constitutiv, statutul, decizia de înființare, organizare și funcționare).

În 1975, datorită unor comandamente de ordin ideologic, se ia hotărârea restructurării activității, aria restrângându-se doar la județul Dâmbovița, nerespectându-se hotărârile statutare. Societatea trece ca activitate pe lângă Biblioteca Județeană Dâmbovița. Și în aceste condiții s-au organizat numeroase simpozioane, aniversări sau comemorări ale unor scriitori lansări de noi apariții, chiar dacă multe dintre acestea nu mai poartă girul „Societății”.

După 1980 activitatea „Societății” se diminuează, până la stagnare. În ultimii ani s-a încercat, în noi condiții sociale, culturale și economice o revigorare, dar rezultatele au fost modeste.

Deși în ultimele decenii au apărut asociații, societăți ale bibliotecarilor, care alături de biblioteci,

muzeu, au preocupări legate de tradiții ale tiparului, cărți vechi sau semnarea unor lucrări bibliofile de valoare deosebită, se consideră că revigorarea activității „Societății Române de Bibliofilie”, așa cum a fost gândită și a funcționat o perioadă de timp, se impune. Locul ei este la Târgoviște unde în 1508 s-a zămislit prima carte tipărită pe teritoriul românesc („Liturghierul” lui Macarie). Bogata activitate bibliofilă a înaintașilor obligă la acest gest de reliefare a spiritualității românești, prin intermediul slovei tipărite.

În 1973, pe lângă biblioteca noastră s-a constituit un cerc de Ex-libris, a cărui activitate desfășurată până în 1980, s-a materializat prin organizarea a numeroase expoziții atât în Târgoviște cât și în alte orașe ale țării.

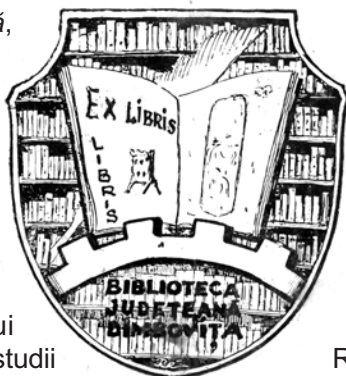
Cercul a atras un număr însemnat de graficieni. Dintre aceștia amintim pe: Victor Remizovski; Corneliu Marinescu; Timotei Constantinescu; Emil Florin Grama; Tiberiu Cercel; Grigore Eftimescu; Alexandru Coman. Ei au creat ex-librisuri pe diferite teme, pentru cei peste 50 de membri ai cercului, printre care: Victor Petrescu; Ion Gavrilă; Gabriel Mihăescu; Ion Borcea; Rachila Trandafir; Alexandru Gabriel Popescu; Constantin Manolescu; Lucian Grigorescu; Timotei Constantinescu; Tiberiu Cercel; Neghină Manolescu; Gabriela Nițulescu; Gheorghe Pârvulescu; Lucian Penescu; Ileana Fanache.

De asemenea, au fost concepute astfel de ex-librisuri pentru biblioteca târgovișteană (până în 1974 purtând titulatura de Biblioteca Municipală Târgoviște, apoi cea de Biblioteca Județeană Dâmbovița) cât și pentru unele orașenești (Găești, Pucioasa, Moreni, Titu) sau comunale.

S-au realizat schimburi cu alte cercuri reprezentative din țară: București, Brașov, Sibiu, Lupeni, Toplița, Caracal, Galați, Craiova, Iași, Covasna, Cluj-Napoca, Vulcan, Reșița, Bacău.

Unii dintre graficienii târgovișteni au fost premiați atât în țară cât și la diferite reuniuni și expoziții internaționale cum ar fi cele de la Bled (Iugoslavia) și Centenarul Pinochio (Italia, 1983).

În prezent colecția noastră este de peste 2100 de ex-librisuri românești și străine, având o tematică și realizare grafică diferită, unele dintre ele de o certă valoare artistică. În timp ele au fost concepute în tehnici diverse (X – gravură în relief.; O – gravură în metal (calcografie); P – reproduceri fotografice; L – litografie; S – sericografie; T – tipografie; Cal – orice tehnică colorată manual). Posibilitățile de realizare au evoluat ca și suportul lor: de la linogravură; desen de mână în tuș; grafică color;

grafică pe calculator; hârtie alb-negru; sepia; verde pe fond alb; color, până la realizările de astăzi, datorate tehnologiei de neconceput cu ani în urmă.

Posedăm însemne de proprietate ale unor mari tipografii, edituri sau biblioteci, muzee din București, Brăila, Reșița, Galați, Constanța, Sibiu, Brașov, Chișinău (Republica Moldova) sau a unor renumiți bibliofili: dr. Emil Bologa (Brașov); prof. Eugen Lazăr; Ervin Klein (Brașov); Paul G. Beckner (Brașov); Carl Engler; Ștefan Orth (Sibiu); Dan Râpă-Buicliu (Galați); Corneliu Dima-Drăgan (București); Dragoș Morărescu (București); Eugen Barbu (București); Vasile Drăguț (București); Tudor Nedelcea (Craiova); Titus Furdul (Cluj-Napoca) și mulți alții. Ele au fost create printre alții de graficienii Dragoș Morărescu, Titus Furdul

Prin Societatea Română de Bibliofilie s-au realizat schimburi de ex-librisuri cu instituții sau posesori particulari din: Austria; Bulgaria; Serbia; Croația; Polonia; Ungaria; Slovenia; Letonia, Rusia, Finlanda; Ucraina; Danemarca; Suedia; Franța; Germania; Belgia; Portugalia; Estonia; Cehia; Slovacia; Belarus; Macedonia; Bosnia-Herțegovina; Anglia; Italia; Suedia.

Dintre ele unele sunt dedicate memoriei unor personalități ca: Victor Hugo, Nicolae Copernic, Picasso; Lev Tolstoi, Lermontov sau Congreselor de Ex-libris de la Helsinki, Cracovia-Varșovia; Lisabona, Linz; Bled; Oxford.

Pe plan intern unele au fost dedicate unor personalități ale românilor: Ștefan cel Mare; Mihai Viteazul; Mihai Eminescu; Panait Istrati; Perpessicius; Nichita Stănescu; Ion Heliade Rădulescu; Marin Preda; Ion Luca Caragiale; George Bacovia; Lucian Blaga; Vasile Alecsandri; Ion Creangă; Vasile Pârvan; Nicolae Iorga; Alexandru Vlahuță; Grigore Alexandrescu; Ion Ghica și mulți alții.

Altele, sărbătoririi unor instituții, asociații sau evenimente legate de istoria Târgoviștei (aniversarea a 600 de ani de la devenirea sa drept capitală a Țării Românești – 1386); 75 de ani de lectură publică la Târgoviște; bicentenarul nașterii lui Ion Heliade Rădulescu (1802) și multe altele.

În literatura de specialitate se afirmă că în afara ex-librisurilor figurative (realizate artistic) pe care le-am amintit mai sus, în timp, au mai existat și alte forme de o specifică proprietate asupra cărților. Într-o lucrare anterioară³ am analizat fondul de cărți cu autograf și însemnări manuscrise, deosebit de valoros, pentru realizările artistice deosebite sau valoarea documentară. Întâlnim volume cu autograf al autorului sau autorilor, ștampile ale bibliotecilor, ale societăților, asociațiilor care au avut în timp

posesia cărții, alte etichete care evidențiază eventual proveniența și circulația.

O preocupare statornică a constituit-o și achiziționarea unor lucrări a căror ex-librisuri atestă istoria bibliotecilor, proveniența fondurilor de carte, circulația acestora, de-a lungul timpului în perimetrul dâmbovițean. Dintre acestea menționăm ex-librisurile Bibliotecii Cercului studentesc dâmbovițean, ale Bibliotecii publice „D. Athanasiu-Bițu” (ale cărui donații au constituit nucleul bibliotecii noastre înființată în 1944, odată cu Muzeul de istorie al orașului Târgoviște), ale altor donatori ca: Ion Tălăngescu; C.C. Corbescu; Victor Brânduș; Lazăr Dinescu; Constantin Diculescu, precum și ale Școlii comerciale din Târgoviște; Școlii profesionale „Fussea”; Școlii pedagogice de învățătoare; Școlii superioare de comerț; Gimnaziului „Ienăchiță Văcărescu”; Liceului „Carabella”. Totodată sunt evidențiate o serie de tipografii târgoviștene sau din județ ca: „Theodor Michăescu”; „Elie Angelescu”; „I. Gh. Pîrvulescu”; „Viitorul”; „Unirea”; „Dâmbovița”.

Toată această enumerare vine să sublinieze, încă o dată dezvoltarea culturală în timp a Târgoviștei, adăugând o nouă pagină la monografia sa spirituală a ultimilor ani. Dezvoltarea stilistică a ex-librisului a fost din ce în ce mai strâns legată de dezvoltarea tehnicii tipografice a ultimilor ani, posibilitatea de exprimare a artiștilor este practic nelimitată. Cu timpul se diminuează scopul inițial al ex-librisului, cel de însemn de bibliotecă, în favoarea graficii miniaturale, concepută cu o impresionantă sensibilitate și bogăție artistică, reliefând ce este mai reprezentativ în activitatea, pasiunile, modul de a fi al posesorului, dar și alte teme ca portrete, peisaje, simboluri profesionale, alegorii, natură moartă și multe altele.

Însemn de carte, obiect de colecție sau ambele pentru posesor, ex-librisul rămâne un simbol al culturii, dragostei față de frumos, al unui umanism care poate și trebuie să înalțe omul la adevăratele sale valențe și înnobilări socio-umane, pe care perpetuu le cultivă pentru sine, pentru semenii săi și generațiile viitoare.

NOTE

1. Cf. „Dicționar enciclopedic ilustrat”, Chișinău, Editura Cartier, 1999, p. 347.
2. Târgoviște, cetate a culturii românești, București, Editura Litera, 1974, p. 31.
3. Cf. Agnes Erich; Victor Petrescu; Alexandru Ștefănescu „Carte bibliofilă din colecțiile Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu Dâmbovița”, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2015.

Conf. univ. dr. Victor Petrescu

Biblia de la Blaj – 1795

O ediție jubiliară a fost publicată la Roma în anul 2000, prin care Biserica Română Unită cu Roma își aniversează trei secole de existență în comuniune cu Scaunul Apostolic¹. Această ediție a apărut cu binecuvântarea Î.P.S. Lucian Mureșan, mitropolitul Bisericii Române Unite².

Această **Biblie** editată în anul 2000 este structurată pentru prima dată în paralel cu două scrieri: cu litere chirilice pe pagina din stânga și cu litere latine pe cea din dreapta, ambele în limba română. Titlul păstrat din anul 1795:

**BIBLIA
ADICĂ
DUMNEZEIASCA SCRIPTURĂ
A LEGII VECHI ȘI A CEII NOAO,
TOATE**

Care s-au tălmăcit de pre limba elinească pre
înțelesul limbii românești. Acum întâiu s-au tipărit
românește, supt stăpânirea preainălțatului

împărat al romanilor,
FRANȚISCU AL DOILEA,

Craiului apostolicesc, mare prințip al Ardealului și
cealealalte.

Cu blagoslovenia Mării Sale, prealuminatului și
preasfințitului
domnului domn,

IOAN BOB,

Vlădicul Făgărașului.

În Blaj, la Mitropolie.

Anul de la nașterea lui Hristos
1795

Mitropolitul Lucian Mureșan, în Precuvântare, avea să afirme: „Niciun alt focar românesc de cultură nu a răspândit atâta lumină și într-un moment atât de oportun, cum a făcut-o Blajul Școlii Ardelene în secolul al XVIII-lea. Oameni ai altarului și ai condeului deopotrivă, Inochentie Micu-Klein, Petru Pavel Aron, Samuil Micu, Gheorghe Șincai sau Petru Maior – ca să-i amintim doar pe cei mai de frunte – au binemeritat recunoștința posterității, care îi numără între ctitorii scrisului românesc modern”³.

Mitropolitul avea să facă și următoarea apreciere legată de această Biblie: „**Biblia de la Blaj din 1795** a preluat cu respectuasă fermitate

făclia mai vechii **Bibliei tipărite la București în 1688**, purtând-o la un nivel superior spre secolele următoare. Primenită în grai la limita perfecțiunii, găsind cuvintele cele mai potrivite pentru a face înțeleasă, **Biblia lui Samuil Micu** a devenit instantaneu **Biblia națională a tuturor românilor**, indiferent de confesiune”⁴.

Această *Biblie* a fost reeditată la Sankt Petersburg în 1819, la Buzău în 1854-1856 și la Sibiu în 1856-1858, și a dominat graiul biblic românesc în epoca formării culturii și literaturii noastre clasice, oferind modelul optim de exprimare în limba română⁵.

Trebuie făcută și precizarea faptului că tirajul *Bibliei* din anul 2000 este de numai 300 de exemplare, fiind considerată o ediție bibliofilă, consacrată celor 300 de ani de existență a Bisericii Române Unită cu Roma.

Academicianul Camil Mureșanu, într-o prefață pe care a intitulat-o „Cartea Cărților”, avea să prezinte cronologia edițiilor precedente ale *Bibliei*.

Bibliei i se datorează unitatea și continuitatea de credință pe care le întručujează, de peste trei mii de ani, poporul evreu și cultura sa.

Pe temelia ei, cu un nou conținut, Iisus Hristos, a dăruit lumii de două mii de ani o nouă componentă a credinței, a culturii, a concepției omului despre viață, despre lume și despre sine, care înseamnă creștinismul.

Pe la mijlocul secolului al II-lea d. Hr., a apărut numele de **Biblie**, care este pluralul grecesc al cuvântului ce înseamnă „fâșie de papyrus”. Pentru a deosebi partea iudaică de cea creștină, a fost necesar a se numi *Vechiul Testament* și *Noul Testament*⁶.

Redactarea ultimelor cărți ale **Vechiului Testament** s-a încheiat cam prin secolul al V-lea d. Hr. Versiunile originale au fost redactate în ebraică, mai târziu în aramaică, o limbă uzuală printre evrei după întoarcerea din deportarea lor în Mesopotamia de către invadatorii asirieni și caldeeni.

Vechiul Testament a fost tradus în limba greacă în secolul al III-lea î. Hr., fiind solicitată de numeroasa populație evreiască din Alexandria. Suveranul Ptolemeu Philadelphul (285-246 î. Hr.)

a autorizat și sprijinit traducerea în grecește, realizată de 70 de învățați greci. Așa a apărut celebra **Septuaginta** („a celor șaptezeci”), care este considerată de teologi și filologi o versiune fundamentală a Vechiului Testament.

Dar au mai fost făcute traduceri din ebraică în greacă, printre care este cea de la Veneția, opera unui anonim din secolul al XIV-lea.

Evreii preferă traducerea grecească a lui Akyas din Sinope, care a trăit pe timpul împăratului Adrian (117-138 d. Hr.), considerând-o mai apropiată de textul ebraic decât *Septuaginta*.

Traducerea integrală a **Bibliei** în limba latină a fost finalizată în jurul anului 400 d. Hr. de către **Sfântul Ieronim**, care a numit-o **Vulgata**, adică „în obște cunoscută”. Dar, spre deosebire de *Septuaginta*, ea cuprinde și Noul Testament, fiind considerată prima veritabilă **Biblie** în înțelesul actual al cuvântului⁷.

O primă ediție critică, din punct de vedere filologic al *Noului Testament*, a dat-o celebrul umanist Erasmus din Rotterdam, în anul 1516.

Cărțile Noului Testament au circulat la început separat și numai la începutul secolului al II-lea au fost grupate la un loc.

În anul 190, marele gânditor creștin **Tertullian** a tradus în limba latină fragmente din Noul Testament, pe care le-a denumit Santa Scriptura. Conciliul de la Trento (1545-1563) a stabilit textul latin, care a rămas oficial pentru lumea catolică⁸.

Începând cu secolul al IV-lea, **Biblia** a fost tradusă în mai multe limbi:

- În limba gotică de către episcopul Wulfila (sec. IV)
- În anglo-saxonă, de către învățatul Beda Venerabilul (sec. VIII)
- În slava medievală, de către misionarii Chiril și Metodiu (sec. IX-X)
- În limba franceză și spaniolă (sec. XIII)
- În limba germană, poloneză, italiană și maghiară (sec. XV-XVI)
- Primele traduceri biblice în românește datează din secolul al XVI-lea.

Manuscrisele care conservă aceste traduceri în românește au fost descoperite în Bucovina și poartă numele de Codicele Voronețean, Psaltirea Scheiană, Psaltirea Voronețeană și Psaltirea Hurmuzachi.

Dar pentru formarea limbii române o mare însemnătate au avut-o primele traduceri tipărite la Brașov, de către **diaconul Coresi**, între 1559-1583⁹.

Coresi a tipărit cele patru evanghelii: Tetraevanghelul-1561, Faptele Apostolilor-1566, Psaltirea-1570 și Psaltire Slavo-română-1577.

În anul 1648, la inițiativa principelui Gheorghe Rakoczi I, mitropolitul Simion Ștefan a tipărit la Alba Iulia Noul Testament în întregime¹⁰.

La 1688, literatura religioasă cunoaște un eveniment istoric: apariția, la București, într-o ținută grafică aleasă, a **Bibliei** întregi cunoscută sub denumirea „Biblia lui Șerban Cantacuzino”, care a patronat-o cu multă generozitate.

Se pare că a fost folosită pentru Vechiul Testament și traducerea efectuată de Nicolae Milescu spătarul, care circula atunci în manuscris. Această **Biblie** a fost revăzută de mitropolitul Dosoftei, după ce frații cărturari Radu și Șerban Grecianu au lucrat la ea.

Ca urmare a unirii unei părți a românilor ardeleni cu Biserica Romei (1698-1700), învățații Școlii Ardelene au inițiat publicarea de literatură religioasă. Această misiune avea să fie dusă la bun sfârșit de **Samuel Micu**, fiind îndemnat de către episcopul de Oradea, Ignatie Darabant. Munca a început pe la 1783, după textul grecesc și cel latinesc, dar și consultarea cărților anterior apărute în românește: Palia, Noul Testament de la Bălgrad și Biblia de la București. Se fac aluzii și la texte ebraice, arabe și persane.

A colaborat cu Samuel Micu și **episcopul Ioan Bob**, care a întreprins demersurile necesare la Viena pentru obținerea autorizației de tipărire la Blaj a **Bibliei**¹¹.

După o sută de ani, *Biblia de la București* ceda în fața exigențelor timpului, nu mai corespundea cu evoluția limbii literare a românilor și era necesară aducerea ei la nivelul intelectual a unei lumi noi, în evoluție.

Biblia de la Baj din 1795 a dominat limbajul românesc până în pragul anului 1900, când apar ediții de mare tiraj tipărite în Anglia pentru străinătate.

Merită amintită traducerea din 1939, direct din ebraică, a eruditului teolog Vasile Radu, în colaborare cu Gala Galaction.

Reeditarea **Bibliei de la Blaj** din 1795, avea să afirme acad. Camil Mureșan, reprezintă un omagiu adus unui moment memorabil din istoria literaturii religioase în limba română, consacrat unui mare învățat legat de credința în biserică, pe numele său **Samuel Micu**¹².

Și **Eugen Pavel** avea să analizeze această **Biblie** a lui Samuil Micu, într-un capitol pe care l-a intitulat: „Un moment de limbă literară”¹³.

Autorul face referire pentru început la textul **Bibliei**, care este cules, de regulă, pe două coloane. La tipărirea **Bibliei** au fost întrebuițate numeroase inițiale ornate, încadrate în chenar, având linia literelor de culoare albă plasată pe un fond decorat

cu motive fitomorfe, iar uneori hașurat¹⁴.

Ornamentele conțin câteva elemente decorative cu o anumită finețe stilistică, realizate prin clișee săpate în lemn. Autorul semnalează trei tipuri de viniete:

– La sfârșitul *Vechiului Testament* se poate observa o vinieta, de factură barocă, reprezentând un cap de serafim înaripat, amplasat pe un suport de vrejuri vegetale. Dedesubt, se disting inițialele P.T., care pot fi atribuite lui Petru Tipografu, respectiv, lui Petru Papavici, cunoscutul tipograf și xilograf venit de la Râmnic la Blaj. Este considerată o imitație după modelul întâlnit în *Cazania* lui Varlaam Moțoc, apărută la Iași în 1643¹⁵.

Fig. 1 Vinieta cu un cap de serafim

– A doua vinieta este compusă din volute vegetale ce încadrează un medalion sferic, având în centru o cruce¹⁶.

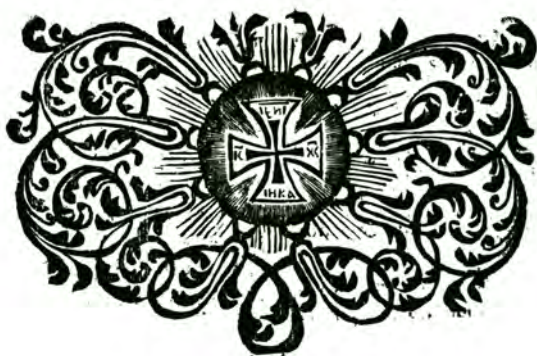

Fig. 2 Vinieta cu volute vegetale cu o cruce în centru

– Ultima vinieta este de tip arăbesc, fiind formată din linii spirale, dintre care se detașează imaginea unui fluture¹⁷.

Fig. 3 Vinieta cu imaginea unui fluture

– Două mici xilografuri, realizate într-o manieră neobizantină, ilustrează începuturile unor evanghelii. Apare astfel *Sfântul evanghelist Mateiu*, cu o carte și o pană în mână, însoțit de un înger¹⁸.

Fig. 4 Sf. Matei cu o carte și o pană în mână, însoțit de un înger

– A doua gravură îl reprezintă pe *Sfântul evanghelist Ioan*, scriindu-și evanghelia, flankat de simbolul vulturului¹⁹.

Fig. 5 Sf. Ioan scriind evanghelia

Tiparul este executat în negru, pe hârtie de proveniență indigenă. Un sortiment de hârtie mai groasă, puțin poroasă, a fost folosit în special la imprimarea *Vechiului Testament*, care conține filigranul morii din Făgăraș, în care este reprezentată stema imperială și inscripția FOGORASCH.

Pentru tipărirea *Noului Testament* s-a utilizat un alt sortiment de hârtie, mai subțire, care provenea din Sibiu, și în filigran este redată stema orașului Sibiu: două săbii încrucișate, cu vârfurile în jos, suprapuse peste un scut romboidal, surmontate de o coroană. Dedesubt este inscripționat HERMANSTADT²⁰.

Autorul acestei lucrări, consultând arhivele din Transilvania, consemnează și evoluția stocurilor acestei Biblii, în funcție de trecerea timpului:

– Pe baza stocului inițial, tirajul *Bibliei* a fost estimat la circa 1.350-1.400 de exemplare.

– Pe măsură ce se comercializau, în 1797 se mai aflau în tipografie 1.260 de exemplare.

– În 1798, au fost 1.230 și în anul 1799 au rămas un număr de 1.202.

– În anul 1800, mai erau 1.022 de volume și în 1804 au rămas 750 ex.

– În 1807, stocul era de 520, iar în anul 1821 au rămas 87 de volume.

Noul Testament a circulat în unele cazuri în volume separate. Este posibil ca tirajul *Vechiului Testament* să fi fost tipărit în avans, după care a urmat o pauză necesară culegerii *Noului Testament*, ceea ce explică diferențele privind filigranul hârtiei, precum și legarea separată a unor exemplare²¹.

Din mărturia tipografului **Gherman Peterlachi**, reiese că tipărirea *Bibliei* a durat doi ani, între 1 noiembrie 1793 și 15 noiembrie 1795.

Tentativa lui Samuil Micu de a tipări *Biblia* pe cont propriu eșuase, dar la solicitarea sinodului din 24 septembrie 1791, manuscrisul este vândut tipografiei blăjene cu suma de 600 de florini²².

Tipografia de la Blaj a utilizat pentru această tipărire 8 tipografi, care merită a fi consemnați:

– Ștefan Huszi, magistrul tipografiei, fiind considerat dintre cei mai pricepuți meșteri blăjeni, inițiat și în gravură

– Dimitrie Finta, care avea atribuțiile de tipograf secund, dar care era și culegător și gravor

– Ioan Suci-Söcs și Ioan Moldovan, culegători de litere

– Iosif Almași, avea calitatea de a încărca forma de tipar cu cerneală

– Gheorghe Bistra și Teodor Todi, ambii dețineau funcția de „impressor”, dar și aceea de turnător de litere

– Paul Iclozan, care îndeplinea funcția de curățitor de litere.²³

Activitatea tipografică de la Blaj se desfășura cu ajutorul a trei prese. Prețul de desfacere a **Bibliei** era în anul 1797 de 20 de florini renani și 24 de creițari, dar a crescut în același an la 22 de florini renani și 36 de creițari, iar în anul 1818, prețul unui exemplar se triplase²⁴.

Elaborarea unei noi versiuni a *Bibliei* a reprezentat un efort pentru realizarea unei opere teologice, filozofice, istorice și lingvistice pentru Samuil Micu, care a depășit traducerea făcută cu un secol în urmă a spătarului Nicolae Milescu. S-a confruntat cu găsirea sensurilor unor pasaje dificile și găsirea unor echivalente potrivite. Din acest motiv, el a utilizat foarte multe surse din limba ebraică, greacă, latină, caldeeană și siriacă. Prezența în *Biblia* din 1795, pentru prima dată într-o traducere românească, a *Rugăciunii regelui Manase*, inexistentă în *Septuaginta*, ne conduce spre o ediție a *Vulgatei* din 1592.

Elocvente pentru spiritul erudit în care S. Micu a editat textul *Bibliei* sunt notele în care consemnează echivalențele unor termeni în greacă și latină.

Se poate observa și faptul că S. Micu s-a debarasat de cuvintele cu o circulație regională sau populară, preferând termeni care aduc în plan semantic un plus de exactitate²⁵.

Un studiu elaborat pe 67 de pagini, la finalul *Bibliei de la Blaj 2000*, care tratează domenii diferite legate de această *Biblie*, este redactat de **Ioan Chindriș** cu titlul: „Secolele Bibliei de la Blaj”²⁶

Editarea *Bibliei* a fost, de-a lungul secolelor creștine, rezultatul unei dezvoltări culturale în societăți puternice și prospere, avea să mărturisească autorul acestu studiu. *Biblia de la București* din 1688 este încununarea Umanismului cu bogatele lui reflecții în cultura românească, tipărirea realizându-se prin generozitatea principelui Șerban Cantacuzino.²⁷

Interesantă este și soarta manuscriselor traducerii lui S. Micu, întrucât nu s-au păstrat toate. Sunt cunoscute opt volume, care sunt în custodia Bibliotecii Academiei Române, filiala din Cluj²⁸. O consemnare din manuscris sugerează rătăcirea manuscriselor în timpul Revoluției de la 1848, când biblioteca de la Blaj a căzut pradă furiei armatelor ungurești²⁹.

În timpul Războiului ruso-turc-austriac din 1788-1791, mănăstirea din Blaj a fost transformată în spital pentru soldații chezarocrăiești, răniți.

S. Micu n-a întrerupt traducerea nici în aceste condiții.

Traducerea *Bibliei* se pare că a încheiat-o în casa din Sibiu a vărului său Efrem Klein de Muntiu, pictor cu oarecare reputație, cel care pictase cupola capelei bisericii Sfânta Barbara din Viena³⁰.

Pentru a fi tipografiată, *Biblia* trebuia să fie cenzurată de către reprezentanții celor două rituri: episcopul greco-catolic Moise Dragoș de la Oradea și mitropolitul ortodox sârb de la Carloviț, Moise Putnik. Răspunsurile cenzorilor au fost descurajante pentru Samuil Micu.

Ultima încercare a fost de a tipări *Biblia* cu ajutorul episcopului ortodox de la Sibiu, **Gherasim Adamovici**, care a adunat banii necesari tipăririi. Pe 2 decembrie 1790, a cerut aprobarea Guberniului Transilvaniei să tipărească *Biblia* românească la Sibiu. În acest moment, intră în scenă energicul și bogatul episcop de Blaj, **Ioan Bob**, care a pus capăt discuțiilor legate de *Biblie*. Printr-o intervenție adresată Guvernului, din 14 decembrie 1790, își asumă exclusivitatea de a tipări traducerea lui Samuil Micu³¹.

Nimeni nu a numit vreodată *Biblia* blăjeană din 1795 „Biblia lui Bob”, cu toate că episcopul a suportat, ca și principele Țării Românești, întreaga cheltuială a tipăririi³².

Cel mai bun „client” a fost cunoscutul oculist român Ioan Molnar-Piuariu, care, în 1799, a cumpărat 100 de exemplare, la prețul de 10 florini exemplarul.

Încasările din vânzare, indicate în documente de arhivă, se ridică la peste 13.000 de florini până în anul 1821. Acești bani au fost destinați, pe măsura vânzării, întreținerii *Seminarului Teologic Diecezan*, de care aparținea și tipografia³³.

Apariția acestei *Bibliei* i-a sensibilizat pe moldoveni. **Mitropolitul Veniamin Costachi**, în prefața la *Liturghierul* de la Iași din 1818, propune înlocuirea cuvintelor slave cu cuvinte latine. Preocuparea sa pentru modernizarea limbii religioase era de influență ardeleană.

Societatea Biblică Rusă, întemeiată în 1813, a decis tipărirea *Bibliei* pentru românii basarabeni, înglobați la 1812 în Imperiul Rusesc. Mitropolitul de Chșinău, Gavril Bănulescu, recomandă tipografierea *Bibliei de la Blaj din 1795* ca cea mai bună sub raport al limbii. Astfel, în anul 1817, apare la Sankt-Petersburg *Noul Testament*, reprodus după cel de la Blaj și care a fost reeditat în anul 1819³⁴.

În 1854, **episcopul Filotei al Buzăului** se plângea de lipsa cărților sfinte, drept pentru care publică la tipografia episcopiei *Biblia de la Buzău*, care reproduce în fond *Biblia* lui Samuil Micu³⁵.

Prin **Biblia de la Blaj a lui Samuil Micu**, el întinde prinosul geniei sale trude spirituale până la noi, smeriți admiratori ai muncii sale de titan, care constituie cea mai mare și mai importantă carte de cultură românească³⁶.

NOTE

1. Această lucrare a fost scrisă pentru a întâmpina vizita Papei Francisc, planificată a avea loc în anul 2019
2. Ediția a fost realizată sub înaltul patronaj al P.S. Virgil Bercea, episcopul Eparhiei Române Unite de Oradea, dar și sub egida științifică a Academiei Române
3. *Biblia de la Blaj* 1795, Roma, 2000, pag. 7
4. *Ibidem*, pag. 7
5. *Ibidem*, pag. 7
6. *Ibidem*, pag. 9
7. *Ibidem*, pag. 9
8. *Ibidem*, pag. 10
9. *Ibidem*, pag. 10
10. *Ibidem*, pag. 11
11. *Ibidem*, pag. 12
12. *Ibidem*, pag. 12
13. *Ibidem*, pag. 2417. Această analiză este structurată pe mai multe capitole:
 - Repere bibliologice
 - Tiparul
 - Traducerea
 - Filiația textelor
 - Concordanțe lingvistice
14. *Ibidem*, pag. 2418
15. *Ibidem*, pag. 2418, 1827
16. *Ibidem*, pag. 2418, 1887
17. *Ibidem*, pag. 2418, 2327
18. *Ibidem*, pag. 2418, 1831
19. *Ibidem*, pag. 2418, 1991
20. *Ibidem*, pag. 2418
21. *Ibidem*, pag. 2419
22. *Ibidem*, pag. 2419
23. *Ibidem*, pag. 2420
24. *Ibidem*, pag. 2420
25. *Ibidem*, pag. 2422
26. *Ibidem*, pag. 2339. Capitolele abordate sunt: Unirea cu Roma, Resursele umane; Opera liturgică, Teologia, Biblia, Posteritatea
27. *Ibidem*, pag. 2383
28. *Ibidem*, pag. 2390
29. *Ibidem*, pag. 2391
30. *Ibidem*, pag. 2397
31. *Ibidem*, pag. 2398
32. *Ibidem*, pag. 2401
33. *Ibidem*, pag. 2402
34. *Ibidem*, pag. 2403
35. *Ibidem*, pag. 2404
36. *Ibidem*, pag. 2406

Unele aspecte privind activitatea Partidului Țărănesc în județul Dâmbovița (1918-1922)

Pentru înființarea unui Partid Țărănesc în județul Dâmbovița au existat o serie de inițiative la sfârșitul anului 1918, deși la nivel național mișcarea țărănistă devenise o realitate încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Astfel, la 27 noiembrie 1918 s-au întrunit la școala lui N. Tebeică un grup format din Petre Popescu-Răcari, învățătorul Ion Ciorănescu, învățătorul Ion Mareș, preotul Ilie Popescu, Gheorghe Marinescu, preotul Mihai Popescu, învățătorul Petre Popescu, D. Jianu, C. Luca, Alexandru Mirea, preotul Matei Popescu, M. Stănescu, M. Rătescu, Alexandru Luca, Virgil Luca, preotul Ion Popescu, I. Frâncu, care au elaborat cu această ocazie un manifest numit *Scrisoare către învățătorii, preoții și țărani din județul Dâmbovița*.¹

Inițiatorii acestui manifest i-au convocat la o întrunire în ziua de 13 decembrie 1918 pe locuitorii județului Dâmbovița, în vederea consultării acestora cu privire la apărarea intereselor țărănimii, dar și în perspectiva organizării viitoarelor alegeri. Întrunirea istorică a avut loc la sala „Ciofâstic” din Târgoviște, în urma căreia s-au pus bazele Partidului Țărănesc din județul Dâmbovița², ocazie cu care a fost ales și un comitet de conducere, constituit din 15 țărani, 7 preoți și 7 învățători. Momentul a fost descris sugestiv de către învățătorul Ion Ciorănescu din Moroieni, care consemna: „*Aici la noi în județul Dâmbovița, ideea Partidului Țărănesc a găsit un teren din cel mai prielnic. La începutul lui decembrie 1918, numai o mână de învățători și preoți au făcut apel către sătenii și colegii din județ ca să vină la întrunirea de constituire a Partidului Țărănesc și rezultatul a fost că sute de țărani, preoți și învățători s-au prezentat cu dragă inimă, n-au pregetat că n-au tren, că n-au încălțăminte de drum lung, că n-au de multe și de toate, ci au venit la Târgoviște ca să fie de față la punerea temelilor partidului nostru*”.³

De asemenea, momentul din 13 decembrie 1918 de la sala Ciofâstic, a fost descris cu mult entuziasm și de către țăranul fruntaș Dumitru G. Oproiu, din Vulcana Băi, care afirma: „*Ce-mi fu dat să văd în această zi de sărbătoare națională pare că nu-mi credea inima. Am văzut cucernici preoți, respectabili dascăli și învățători și destoinici țărani care deși cu părul albit de povara anilor petrecuți*

în grele suferințe, deși înregimentați în diferite partide politice, totuși la apelul unui tânăr dar inimos învățător, d-l Petre Popescu din comuna Răcari acest județ, au venit în număr atât de mare încât sala și strada erau pline de lume și toți într-o tăcere mormântală se sileau să absoarbă cuvintele vorbitorilor de la tribună. [...] Ce zi măreață! Ce zi de adevărată sărbătoare!”⁴

Inițiativa a fost salutată favorabil de către majoritatea locuitorilor județului Dâmbovița, fiind primită cu entuziasm chiar și de către o parte a corpului profesoral de la Liceul Militar de la Mănăstirea Dealu, printre care Cezar Spineanu, Alexandru A. Vasilescu⁵, Vasile V. Haneș⁶, G. Giuglea, Emil Pârvulescu, preotul Alexandru Dolinescu. Astfel, prin implicarea unui grup de lideri locali, a luat naștere în județul Dâmbovița o nouă formațiune politică. Tot în luna decembrie 1918, s-a ales la Târgoviște și un Comitet de Conducere și a fost adoptat un program aproape identic cu cel de la București din 5 decembrie 1918.⁷ În acest context, la 25 decembrie 1918 lua ființă organul de presă al Partidului Țărănesc, denumit sugestiv „*Țăranul*”, sub conducerea lui Petre Popescu – Răcari, având redacția la Moroieni și ulterior la Răcari. Publicația a fost bine primită în lumea rurală, contribuind la răspândirea programului politic al țărăniștilor.⁸

Scopul oficiosului țăărănesc, era scos în evidență încă de la debutul său, dorindu-se a fi călăuză țărănimii: „*Vom lumina pe frații mai în urmă cu cunoașterea celor ce se petrec și îndemnându-i la unire în Partidul Țărănesc, singura căsuță în care și pot găsi locul, le vom deschide ochii asupra încercărilor unora care, străini de țărănime, urmăresc vrajba la sate pentru a ne aduce pieirea. Gazeta va fi calea pe care să ne spunem unii altora gândurile; prin gazetă ne vom arăta nevoile și neajunsurile; ne vom apăra chipul în care socotim că trebuie dezlegate cele ce ne privesc*”.⁹

De semnalat este faptul că o lună mai târziu, în ianuarie 1919, la o întrunire organizată de Partidul Țărănesc la Târgoviște, a participat însuși Ion Mihalache, ocazie cu care s-au făcut unele precizări privind participarea partidului la următoarele alegeri.¹⁰ La această întâlnire, alături de conducerea organizației județene a partidului,

reprezentată de Cezar Spineanu, Vasile V. Haneș, dar și cei de la ziarul *Țăranul*, s-au aflat și alți susținători, precum Mihai Florescu, Dumitru Oproiu, Ion Brezeanu, preotul C. Cercel, preotul Dumitrăchescu, C. Dănescu, Drăguț-Demetrescu, Christache Georgescu¹¹, M. Tălăngescu, care au publicat și ei articole în gazeta țărănistă.¹² Curentul țărănist s-a dovedit a fi dinamic în județul Dâmbovița și la consfătuirea din 31 ianuarie 1919, de la Târgoviște, la care au participat printre alții, cum menționam, și liderul național Ion Mihalache, când s-a lansat o nouă *Chemare către săteni, preoți, învățători și cărturarii de la sate*, în care se sublinia că prin luptă se dorea zidirea unei României noi și puternice.¹³

Cu prilejul unei alte întruniri din 14 februarie 1919, organizată la „Sala de Arme” din Târgoviște, conducerea țărănistă și alți lideri cereau apoi preoților și învățătorilor să arate țăranilor principalele obiective ale partidului, trecându-se totodată la crearea cluburilor țărănești în diverse localități de pe teritoriul județului Dâmbovița.¹⁴

Deși era nou apărut pe scena politică a țării, Partidul Țărănesc s-a arătat preocupat și de alegerile parlamentare din 1919, conducerea acestuia hotărând ca lista candidaților să fie constituită din personalitățile marcante ale județului, încercându-se totodată, o colaborare cu generalul Alexandru Averescu și partidul acestuia Liga Poporului.¹⁵ Așa cum avea să se constate în curând, Partidul Țărănesc era „concurat” în județul Dâmbovița nu numai de liberali, ci și de o serie de formațiuni politice locale «țărăniste». Era vorba despre gruparea condusă de Mihai Deșliu* și de Constantin Olănescu, desprinsă din Partidul Conservator¹⁶, autointitulată a „țăranilor adevărați”, precum și de Partidul Țărănesc care a luat ființă la Voinești, în casa țăranului Nicolae Teodorescu din Cândești, cu sprijinul lui Iancu Anastasescu, al avocatului Ion Nica, Petre Dițescu și al preotului Vasile Alexe.¹⁷

În Comitetul Central al Partidului Țărănesc din România ales la 8-9 octombrie 1919 la București, au fost incluși în final și trei țărăniști dâmbovițeni: preotul Ștefan Cercel, Gheorghe Giuglea și Cezar Spineanu.¹⁸ Astfel, țărăniștii dâmbovițeni recunoscuți și impulsionați de la centru, au reușit să obțină la

alegerile parlamentare din noiembrie 1919 o victorie categorică (74,42%), pe baza căreia ei primeau 7 locuri la Camera Deputaților și 4 locuri la Senat¹⁹, situând Partidul Țărănesc în județul Dâmbovița printre cele mai active din Vechea Românie.²⁰ Cei 11 parlamentari țărăniști aleși care reprezentau județul Dâmbovița, erau: Cezar Spineanu, Vasile Haneș, Christache Georgescu, Petre Popescu²¹, Constantin Cercel²², Ion Ciorănescu și Nicolae Constantinescu Ciupele²³, pentru Camera Deputaților, și V. Dumitrăchescu, Ion Dumitrescu, N.P. Tomescu și M. Mihalache pentru Senatul României.

Înainte de alegeri, în octombrie 1919, avea să apară și o nouă publicație a grupării de la Voinești, intitulată „Țărănimea”²⁴, un organ politic țărănesc reprezentativ, păstorit de Iancu Anastasescu, care intenționa să construiască o solidă temelie României noi.²⁵

În ceea ce privește dimensiunea culturală, țărăniștii urmăreau, în raport cu doctrina lor politică, ridicarea culturală a țărănimii ca și încurajarea națiunii, spre a-și îndeplini misiunea civilizatoare, dezvoltând toate aptitudinile și posibilitățile spirituale ale geniului românesc, cum se formula obiectivul respectiv.²⁶

Treptat, în cadrul organizației țărăniste județene au apărut începând cu anul 1920 și unele neînțelegeri din cauza preotului Vasile Alexe, care își manifesta fără reținere opoziția față de conducerea partidului, atacându-l mai ales pe Cezar Spineanu, în urma cărora conflictul s-a finalizat prin excluderea „grupului Alexe”.²⁷ La alegerile Parlamentare din 1920, Partidul Țărănesc

a candidat împreună cu Partidul Naționalist-Democrat (Nicolae Iorga) și cu gruparea doctorului Nicolae Lupu, în cadrul „Federației Democrației Social-Naționale”. Cu această ocazie, Federația a obținut 46,1% din voturile exprimate de electorat²⁸ și astfel au ajuns în Parlament trei deputați dâmbovițeni: Vasile V. Haneș, Cezar Spineanu, Petre Popescu²⁹, precum și trei senatori din același județ: Christache Georgescu, Mihai Florescu și Vasile Alexe.³⁰ Astfel, se contura impresia că Partidul Țărănesc se bucura de multă trecere în lumea satului din România și, implicit, în județul Dâmbovița.³¹

Ulterior, la 31 martie 1921 în cadrul Congresului Partidului Țărănesc din județul Dâmbovița, care s-a desfășurat la Târgoviște, au participat 400 de delegați din 108 localități dâmbovițene, prilej cu care a fost trimisă o moțiune către Ion Mihalache, liderul P.N.Ț., în care se accentua încrederea în victoria țărănismului.³² Însă, tensiunea care încă persista între Cezar Spineanu și Vasile Alexe (care înființase între timp Partidul Țărănesc – Alexe), a continuat și în vara anului 1921, dar aceasta nu a afectat totuși prea mult unitatea partidului.³³

În aceste împrejurări, la 16 iulie 1921 a apărut la Târgoviște ziarul *Amicul țaranului*, elaborat de senatorul Christache Georgescu, care dorea să restabilească și liniștea în partid, încercând o împăcare între Spineanu și Alexe, ca atenția să se îndrepte mai ales spre problemele politice.³⁴

Pentru că în județul Dâmbovița P.Ț. arătase, cu toate neînțelegerile, că era puternic, conducerea de la București a insistat să se ofere ajutor țărăniștilor din județele vecine (Vlașca, Ialomița, Prahova), ziarul „Țăranul” urmând ca el să fie trimis și difuzat și în aceste zone.³⁵ Ca semn de apreciere, la 22 septembrie 1921, Ion Mihalache, președintele partidului, a făcut o altă vizită la Târgoviște, subliniind târgoviștenilor că Partidul Țărănesc va veghea asupra României, deoarece vechile partide nu ar fi avut milă pentru țară³⁶. Un moment important în efortul de popularizare al partidului, l-a reprezentat editarea *Calendarului Partidului Țărănesc dâmbovițean* din 1922, care dorea astfel să aducă la cunoștința publicului inițiativele, liderii și obiectivele sale. Calendarul a fost realizat de Petre Popescu – Răcari în 96 de pagini, Spineanu, Ion Ciorănescu, Ion Diaconescu.³⁷

La alegerile parlamentare din anul 1922, din județul Dâmbovița, țărăniștii au obținut însă doar 23,11% din voturile electoratului, ocupând de această dată locul al doilea după liberali, fiind desemnat drept deputat țărănist în Parlamentul României liderul dâmbovițean Cezar Spineanu.³⁸

NOTE

1. Petre Popescu Răcari, *Calendarul Partidului Țărănesc Dâmbovițean*, Tipografia Nicolae Stroilă, București, 1922, p. 64-71; Marian Curculescu, Mihai Oproiu, *Istoria P.N.Ț. în județul Dâmbovița*, Editura Pildner&Pildner, Târgoviște, 2008, p. 21; Marian Curculescu, *Contribuția dascălilor dâmbovițeni la afirmarea țărănismului (1882-1918)*, în „Valachica. Studii și cercetări de istorie și istoria culturii”, 23/2010, Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească”, Târgoviște, 2010, p. 126.
2. Petre Popescu, *op. cit.*, p. 65; Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 31; Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 282.
3. Apud Marian Curculescu, Mihai Oproiu, *op.cit.*, p. 242; Marian Curculescu, *Contribuția dascălilor dâmbovițeni la afirmarea țărănismului...*, p. 126.
4. Apud Marian Curculescu, Mihai Oproiu, *op.cit.*, p. 243.
5. **Alexandru A. Vasilescu** a fost unul dintre distinșii profesori ai Liceului Militar Mănăstirea Dealu și ai Liceului Ienăchiță Văcărescu din Târgoviște. A ocupat o serie de funcții în cadrul organizației țărăniste din județul Dâmbovița: președinte al Delegației Județene a P.N.Ț. (1930-1931), prefect în anul 1931 și senator P.N.Ț. în anii 1932-1933. Doctor în istorie. Vezi: Marian Curculescu, *op.cit.*, p. 201.
6. **Vasile V. Haneș** a fost vicepreședinte al P.Ț. și al P.N.Ț. Dâmbovița și deputat în anii 1919-1920, 1920-1921, 1926-1927, 1928-1931, 1932-1933. A avut o serie de intervenții valoroase în Parlamentul României. A publicat articole în presa locală (Țăranul și Vremea Nouă), dar și în presa centrală. Vezi: Marian Curculescu, *op. cit.*, 199.
7. Petre Popescu, *op. cit.*, p. 68; Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 282; Marian Curculescu, *op.cit.*, p. 132.
8. Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 282; Serghe Paraschiva, Victor Petrescu, *op. cit.*, p. 40 (ziarul a avut apariții în perioada anilor 1918-1927).

9. Petre Popescu, *Rostul acestei gazete*, în *Țăranul*, an I, nr. 1, 25 decembrie 1918, p. 1; Marian Curculescu, Mihai Oproiu, *Istoria P.N.Ț. în județul Dâmbovița...*, pp. 25-26.
10. Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 282; Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 32.
11. **Christache Georgescu** s-a născut în 1876 în satul Bolovani, comuna Cornățelu, județul Dâmbovița, ca fiu al Mariei și al lui Gheorghe Dumitrache. De menționat este faptul că numele patronimic Dumitrache i-a fost schimbat în școala primară de către învățătorul Stan Tomescu, devenind elevul Christache Georgescu. S-a remarcat ca director al ziarului Amicul Poporului (1921-1924) și ca președinte al Ligii Culturale din Târgoviște, fiind apreciat de Nicolae Iorga. Ca membru al Partidului Țărănesc a fost ales deputat în anii 1919-1920 și senator în anii 1920-1921. În aceeași perioadă a anilor 1920-1921 a fost membru în Comisia Interimară a orașului Târgoviște. Din 1928 a aderat la Partidul Național Liberal, fiind un colaborator important la ziarul Viitorul Dâmboviței, care a apărut la Târgoviște între anii 1930-1937 și a dedicat o monografie domnitorului Matei Basarab. Vezi: Victor Brânduș, *Figuri de cărturari și artiști în Târgoviște*, Tipografia Târgoviște, 1982, pp. 35-42.
12. Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 32.
13. Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 283; Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 33.
14. Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 283; Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 33.
15. Marian Curculescu, *op. cit.*, pp. 32-33; Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 283.
- * **Mihai Deșliu** a fost lider al Partidului Conservator din România, până în anul 1918 remarcându-se ca prefect al Poliției Capitalei, prefect de Dâmbovița, secretar general la Ministerul de Interne, deputat și vicepreședinte al Adunării Deputaților. În 1923 a devenit președinte de onoare al Partidului Național Român din județul Dâmbovița, în urma fuziunii cu Partidul Țărănesc-Alexe. Vezi: Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 198.
16. *Legea Nouă*, an I, nr. 39, 26 octombrie 1919, p. 2.
17. Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 283; Marian Curculescu, Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 31; Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 33.
18. Arhivele Naționale Istorice Centrale, Direcția Județeană Dâmbovița, (în continuare A.N.I.C, D.J.D.), fond *Primăria orașului Târgoviște*, dosar 10/1920, f. 35; Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 34; Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 283; Ioan Scurtu, *Istoria Partidului Țărănesc (1918-1926)*, Editura Enciclopedică, București, 2002, p. 38.
19. Ioan Scurtu, *op. cit.*, p. 47.
20. Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 283. Dintre cele 61 de mandate obținute de Partidul Țărănesc în Parlamentul României, 7 au fost adjudecate în județul Dâmbovița, la egalitate cu același număr de mandate cu județul Argeș, fiind depășit numai de județul Teleorman, cu 9 mandate (Ioan Scurtu, *op. cit.*, p. 47).
21. **Petre Popescu** a fost tipograf, industriaș, fruntaș al Partidului Național Țărănesc, membru în Delegația Permanentă, casier general și component al Biroului Județean, membru în Comitetul de conducere al organizației național țărăniste din Târgoviște, liderul plasei Târgoviște, consilier comunal în 1926, primar al Târgoviștei în 1933. În timpul mandatului său de primar a fost sfințită Mitropolia din Târgoviște la 12 noiembrie 1933 în prezența patriarhului Miron Cristea, s-au inaugurat școlile 1 și 3 (refăcute). A fost ales consilier comunal pentru anii 1934-1937 și a candidat pentru Senat în alegerile parlamentare din 1937. Vezi: *Enciclopedia Târgoviștei*, Ediția a II-a, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2012, pp. 367-368.
22. **Constantin Cercel**, împreună cu frații săi, preoții Ștefan și Cornel Cercel, a luat parte activă la înființarea partidului cu cuvântul și cu scrisul. A înființat în comuna Gemenea împreună cu fruntașul țărănist M. Vlădeanu, prima cooperativă țărănească pentru exploatarea cărbunelui. A fost arestat în perioada august 1952 – aprilie 1953, pentru activitate anticomunistă. Vezi: Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 256.
23. **Nicolae Constantinescu Ciupele**, a fost un fiu de țăran din Valea Lungă rămas orfan de la 11 ani, care a îmbrățișat cariera de constructor de sonde petrolifere, devenind un bun maestru, fiind trimis ulterior în Egipt pentru perfecționare. În campaniile din 1913 și 1916 și-a făcut pe deplin datoria fiind rănit de mai multe ori și decorat. A fost directorul Școlii primare din Găești. Vezi: Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 253.
24. Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 33; Serghe Paraschiva, Victor Petrescu, *op. cit.*, p. 38.
25. *Țărănimea*, an I, nr. 1, 16 octombrie 1919, p. 1.
26. Gheorghe Sbârnă, *Partidele politice din România 1918-1940. Programe și orientări doctrinare*, Editura Sylvi, București, 2001, p. 49.
27. Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 283; Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 34.
28. Marcel Ivan, *Evoluția partidelor noastre politice în cifre și grafice (1919-1930). Studiu comparativ al rezultatelor oficiale ale alegerilor pentru Camera Deputaților din anii 1919-1932*, Editura și Tiparul Krafft & Drotleff, Sibiu, 1934, tab. lic.
29. Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 283; Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 35.
30. Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 35.
31. Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 283; Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 33.
32. Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 283.
33. *Ibidem*; Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 34. La 10 septembrie 1920, Vasile Alexe edita ziarul *Țăranul Dâmboviței*, în paginile cărui îi ataca pe Cezar Spineanu și pe Vasile V. Haneș, ceea ce avea să ducă la excluderea grupării Alexe din Partidul Țărănesc la 20 noiembrie 1920.
34. Mihai Oproiu, *op. cit.*, pp. 283-284;; Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 35; Ziarul *Amicul Țăranului* a apărut în perioada 1921-1924. Vezi: Serghe Paraschiva, Victor Petrescu, *Catalogul periodicelor dâmbovițene*, Biblioteca Județeană Dâmbovița, Târgoviște, p. 9.
35. Marcel Ivan, *op. cit.*, tabloul II; Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 284.
36. Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 35; Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 284.
37. Marian Curculescu, Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 57.
38. Marcel Ivan, *op. cit.*, tabloul II; Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 284; Marian Curculescu, *op. cit.*, p. 36; Marian Curculescu, Mihai Oproiu, *op. cit.*, p. 56.

Prof. dr. Cornel Mărculescu

Școala Gimnazială „Dora Dalles” Bucșani, Dâmbovița

Ipostaze feminine în basmul popular românesc

Zâne, fete de împărați luminați sau de oameni simpli, săraci, dar înzestrați cu calități deosebite, personajele feminine din basmele populare românești completează peisajul fabulos, dominat de puterea masculinului. Ele conferă basmului un final fericit, de cele mai multe ori prin acceptarea căsătoriei cu Făt-Frumos și domniei, alături de acesta, în pace și bucurie, *până la adânci bătrâneți*.

Fie că îl urmăresc pe Făt-Frumos de la fereastra turnului unde sunt închise, fie că-l lovesc cu mărul în cap atunci când îl aleg să le fie soț, fie că-l ispitesc cu trăsături fizice și comportamentale alese, expuse la balurile de la care dispar în miez de noapte, ele vin să întregească cuplul exemplar, care își împlinesc rostul numai în cadrul unei familii fericite. Pentru Ileana Cosânzeana, Făt-Frumos este idealul de curaj, vitejie, sacrificiu, forță fizică și spirituală, dragoste sinceră, adevărată. El o eliberează din captivitatea la care o supune zmeul, o prețuiește și își pune viața în slujba binelui și fericirii ei. Pentru Făt-Frumos, Ileana Cosânzeana este ideal de frumusețe fizică și puritate sufletească. Portretele pe care autorul popular le realizează celor două personaje revelează admirația și aprecierea creatorului pentru calitățile lor. Cei doi membri ai cuplului trec împreună sau separat prin încercări inițiatice, pe care oamenii obișnuiți nu le-ar putea depăși. Ei sunt ajutați de prieteni cu puteri supranaturale – cai, zgripsori, corbi, Sfânta Duminică – ce au rol hotărâtor în conturarea destinului eroilor.

Zânele, prezente în cele mai multe basme, sunt semidivinități, simboluri și imagini ale unicității, armoniei, perfecțiunii fizice și spirituale. Odată ce se îndrăgostesc și se căsătoresc, ele pierd nemurirea sau renunță la ea de dragul feciorului de împărat care le-a cucerit inima. Devin pe urmă împărătese și îl susțin pe noul împărat, cu sfaturi înțelepte, la conducerea imperiului împărăției.

Broasca țestoasă cea fermecată, din basmul cu același titlu, de Petre Ispirescu, îl seduce pe fiul de împărat cu privirea: *ochii ei pare că străluceau de un foc ce simța că îl atinge*. Hotărârea de a se logodi cu broasca rupe blestemul prin care *o zână gingașă, plâpândă și frumoasă* fusese transformată într-un animal respingător. Cu *vorbele mieroase*, cu *viersul ei plăcut, de parcă te ungea la inimă*, zâna înmoaie inima fiului de împărat, iar acesta se prezintă cu

aleasa în fața împăratului, spălând rușinea provocată de prezentarea broaștei drept soție.

Dotată cu o inteligență ascuțită și bună cunoscătoare a psihologiei umane, zâna cucerește aprecierea socrului și a poporului, care îi recunosc statutul de împărăteasă: *Să ne trăiască doamna și împărăteasa noastră!* Poporul binecuvintează căsătoria celor doi și preluarea conducerii împărăției. Cei doi vor domni până la sfârșitul zilelor *în liniște și veselie*. Aceasta se datorează agerimii minții împăratului și înțelepciunii sale, completate de comportamentul blând și echilibrat al împărătesei.

În *Băiatul cel bubos și ghiborțul*, de Petre Ispirescu, fata de împărat depășește aspectul respigător al băiatului plin de bube, vindecat apoi de peștele fermecat, și îl pândește până se îndrăgostește de el. Portretele simple, fără podoabe stilistice, dovedesc tinerețea lor, frumusețea, unicitatea și iubirea lor sinceră: *Ea frumoasă de pica, el frumos ca un bujor*.

Fata își argumentează cu mult curaj, în fața tatălui, dragostea pentru băiatul sărac: *Tată, poate să fie sărac, poate să fie golan, dacă este om de omenie, deștept, și apoi mie îmi place. Eu am să trăiesc cu el. Pe el îmi zice inima să-l iau*. Fata invocă astfel calități morale ale viitorului soț, suficiente pentru ca viața ei să urmeze același drum cu a lui. Însă orgoliul nemăsurat al împăratului, căruia fata *îi făcuse rușine* aducând în familie un om fără sânge albastru, atrage pedeapsa fetei și a alesului ei. Ei sunt salvați de ghiborț, iar, peste ani, destinul face ca fiul lor să moștenească împărăția din care mama a fost exclusă.

În basmul *Ileana Simziana*, de Petre Ispirescu, absența fiilor moștenitori de la curtea unui împărat determină deghizarea fetelor în flăcăi. De dragul tatălui, toate cele trei fete încearcă să îndeplinească dorința tatălui, însă numai mezina reușește. Ea trebuie să aleagă pentru drum haine simple, *fără podoabe*, și să renunțe la manifestările și dorințele specific feminine. Fata este supusă la probe dificile de însăși tatăl său, pe care le depășește cu ajutorul calului zburător, inițiat, și al fratelui acestuia, prieteni de nădejde, simboluri de înțelepciune, inteligență, devotament, experiență de viață.

Călătoria inițiativă a fetei este una sinuoasă, încercările își sporesc complexitatea odată cu apropierea de momentul culminant. Promisiunea

făcută tatălui de a duce misiunea la capăt o motivează să-și modifice comportamentul feminin într-unul masculin: își reprimă bucuria provocată de frumusețile câmpului, se revoltă când zmeul o invită să admire florile din grădina sa, alege o sabie ruginită, fără podoabe, dintre toate armele care ar fi încântat orice privitor, răstoarnă planul mamei zmeoaice de a demonstra că este o fată deghizată în băiat.

Blestemul călugărițelor de la care fură vasul de botez o transformă pe fata de împărat, pentru totdeauna, în Făt-Frumos. Este momentul culminant al călătoriei și al probelor inițiatice, când mezina împăratului trece și ultima probă a bărbăției, reconstituind astfel androginul.

Cele douăsprezece fete de împărat și palatul fermecat, de Petre Ispirescu, valorifică mitul ielelor. Fetele unui împărat sunt blestemate să se transforme noaptea în iele și să atragă în dansul lor sălbatic flăcăii care încercaseră să descopere secretul ruperii condurilor de mătase în fiecare noapte. Blestemul ar fi fost anulat dacă inimile *de gheață* ale fetelor ar fi fost topite atunci când una dintre ele ar fi iubit pe cineva. Un argat din grădina împăratului va reuși, ajutat de zâna zânelor, să încâlzească inima fetei celei mici. La rândul lui, este ademenit de *mâinile cele albe ca o coală de hârtie, cu pielea moale ca puful, ale fetelor de împărat și de căutătura cea blajină a fetei celei mici*.

O *zână mai frumoasă decât toate zânele din cer și de pe pământ* intervine în metamorfoza tânărului fără părinți. Cele două apariții ale zânei au loc în planul visului, iar ea păstrează până la deznodământ ipostaza de ființă onirică, spirituală, etalon de frumusețe feminină.

Argatul primește, de la dafinii pe care îi crescuse la sfatul zânei, *minte și procopseală de fiu de domn și împărat*. Fetele vor să-l atragă în dansul lor nebun și să-i piardă mințile, însă fata cea mică intervine și îl salvează, deoarece *focul dragostei lui i-a încălzit inima*. Astfel, se rupe acum și blestemul. Convinsă că o căsnicie devine durabilă prin egalitatea de putere între soți, dar și orgolioasă, fata de împărat taie dafinii și îi arde, anulând puterea supranaturală a soțului ei.

Fata săracului cea isteasă, din basmul cu același nume, de Petre Ispirescu, cucerește mintea și inima boierului prin deșteptăciunea și înțelepciunea sa. Ea dovedește încă o dată că iscusința minții nu este direct proporțională cu bogăția.

Dacă beneficul este reprezentat în basme de personaje feminine extrem de frumoase, fizic și sufletește, maleficul primește reprezentări antitetice, respingătoare prin aspectul fizic și prin răutatea

sufletului. Acestea sunt: Gheonoaia, Scorpia, Muma Pădurii, muma zmeilor, surorile zmeilor. Ele sunt imaginate astfel de creatorul popular pentru a scoate în evidență conflictul permanent bine-rău, frumos-urât, angelic-demonic, adevăr-minciună, curaj-lașitate, finalizat, de fiecare dată, cu izbânda a ceea ce este moral, pozitiv. Portretele lor sunt sumare, ele se definesc prin faptele rele, izvorâte din suflete negre, venite din împărăția lui Hades.

Gheonoaia din *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, de Petre Ispirescu, este metamorfoza unei femei obișnuite, blesemată de părinți, pe care nu-i asculta, să devină malefică. Făt-Frumos este avertizat de cal că e atât de rea *încât nimeni nu calcă pe moșia ei fără să fie omorât*. Din admirație pentru vitejia lui Făt-Frumos și a calului său și pentru că o cruță, Gheonoaia îl găzduiește pe erou trei zile și îi oferă acestuia de soție una dintre fetele sale, *frumoase ca niște zâne*, însă el refuză deoarece idealul lui de tinerețe veșnică nu fusese atins.

Scorpia, sora Gheonoaiei, cu care se află mereu în conflict pentru teritoriu, *varsă foc și smoală*, este *mai rea decât soră-sa și are trei capete*. Și pe ea o îmblânzește Făt-Frumos, cruțându-i viața și depășind astfel o nouă etapă în căutarea nemuririi.

Surorile zmeilor din *Greuceanu*, de Petre Ispirescu, au capacitatea de a se metamorfoza. Viclene, ele încearcă să-l ucidă pe erou prin otrăvire, devenind, pe rând, un păr cu pere de aur, o fântână, o grădină cu izvor. Acesta le cunoștea planurile și le distruge pe fete, atrăgând răzbunarea *scorpiei de muma a zmeoaicelor*. Puterile mamei zmeilor sunt foarte mari: ea urcă pe munți, mănâncă arbori întregi, zboară *ca un vârtej*. Dorința ei de a-și răzbuna fiicele și fiii omorâți, motivată de altfel, o conduce spre capcana pe care i-o întinde Greuceanu și, după ce moare, se transformă în munte de fier.

Dacă personajele feminine pozitive reprezintă modele pentru popor și răspund la idealurile oamenilor de bine, adevăr, frumos, cele negative atrag dezaprobară, ele fiind imagini ale răului, urâtului, minciunii din lume. Intenția creatorului popular este de a scoate în evidență adevăruri umane, universal valabile: binele învinge răul, adevărul-minciuna, frumosul-urâtul.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ispirescu, Petre, *Legende sau basmele românilor*, Editura Facla, Timișoara, 1984

Prof. Cristina Enăchescu
Colegiul Economic „Viilor”, București

REMEMBER – CENTENARUL NAȘTERII

AUREL IORDACHE
Credința în virtuțile omului

Poetul, prozatorul, dramaturgul, epigramistul, traducătorul, publicistul și-a pus amprenta asupra vieții intelectuale a Găeștilor, așa cum a făcut-o în perioada interbelică Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu sau Mihail Ilovici.

Se naște în acest oraș dâmbovițean la 15 iulie 1919. Aici își va petrece întreaga viață, ca distins profesor și neobosit animator cultural.

Studii primare între 1926 și 1930, urmate de cele liceale la Găești (1930-1936), întrerupte și terminate în 1945. În perioada 1946-1950 este student al Facultății de Psihologie-Pedagogie a Universității din București. Începe activitatea literară ca licean la Găești, sub îndrumarea lui Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Mihail Ilovici, cu versuri în revista școlară „Sabarul” (1935-1936). Membru al Uniunii Scriitorilor (1949). Din 1950 și până la sfârșitul vieții, profesor de limba și literatura română la Găești. În toată această perioadă desfășoară o bogată activitate publicistică și de fervent cultural.

Debut cu versuri în revista „Graiul Dâmboviței”, care apărea la Târgoviște (1934). Înfiiințează și conduce timp de peste 30 de ani cenaclul „I. C. Vissarion” din Găești. În 1972 pune bazele Salonului literar „Vladimir Streinu” din aceeași localitate. Întemeiază sau conduce o serie de reviste literare: „Gând tineresc” (Radna-Arad 1945), „Cerc” (Găești, 1969-1971). Colaborează la numeroase reviste și ziare: „Curentul literar”, „Epigrama”, „Flacăra”, „Luceafărul”, „Tânărul scriitor”, „Scrisul bănățean”, „Argeș”, „Orizont”, „Dâmbovița”, „Luminița”, „Arici Pogonici”, „Urzica”, „Panorama”, „Epigrama”, „Păcală”, „Gluma”, „Mitică” ș.a.

Obține premiul „Smara Gheorghiu” (Târgoviște, 1971) cu volumul de poezii pentru copii „**Lumea mare dintr-o floare**” și premiul „Vasile Alecsandri” (Iași, 1968) cu piesa în versuri pentru păpuși „**Sfatul vorbii**”.

Debut editorial cu „**Râsul în ceață**”, traduceri din Mark Twain și St. Leacock (1941), urmat de volumele „**Luptele pentru desrobirea Ardealului**” (1945),

„**Pălăria doamnei Jipescu**” (1945), „**Cutia Pandorei**” (1969 și 1999), „**Lumea mare dintr-o floare**” (1971), „**Nani, pui de cufundaci**” (apărută postum în 1976). Se stinge din viață la Găești, în 10 noiembrie 1975.

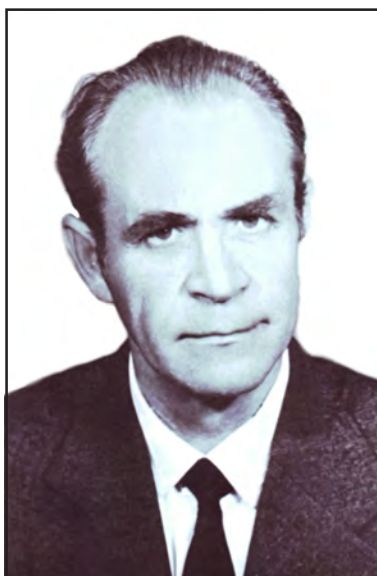
Lasă în manuscris o monografie a orașului Găești, care va fi publicată aducându-i-se noi date, de fiica sa, scriitoarea Daniela-Olguța Iordache (1998). Tot aceasta

se va îngriji de publicarea antologiei epigramei străine „**Din epigramiștii lumii**” (2000), de cea a umorului românesc „**Gura Humorului 1968-1973**” (2001) și a volumului antologic de versuri „**Ci undeva, la poalele tăcerii... Poezii (1934-1973)**”, caracterizat de Baruțiu T. Argezi „ca o preumblare lină printr-o lume delicată, de basm nou sau legendă, marcată de frăgezimile sufletului și ale naturii, a tuturor simțămintelor trăitoare în priveliști poetice originale”.

Dorind să scoată la lumină opera de sertar a tatălui său, Daniela-Olguța Iordache va încheia proiectul început prin publicarea unor noi lucrări: „**Cartea prieteniei**” (2006), cuprinzând „cele mai frumoase maxime despre

prietenie”; „**Nimeni nu trebuie să moară**” (2013), schițe, nuvele, evocări; „**Accidentul**” (2013), teatru, cuprinzând 6 piese, dintre care se detașează „**Pălăria doamnei Jipescu**”, publicată în 1945. De fapt opera sa dramatică este o prelungire a celei poetice, firul călăuzitor fiind sensibilitatea cu nuanțe de sarcasm și ironie. Schițele, evocările, nuvelele din „**Nimeni nu trebuie să moară**”, sunt crâmpene de viață trăită, în situații obișnuite, dar și neobișnuite, pricinuite de război, foamete sau vremuri potrivnice. Reflectând asupra acestui volum, scriitorul Marin Ioniță afirma că „De-ar fi scris numai această poveste („**Vipere**”) Aurel Iordache ar merita să intre cu ea în istoria literaturii noastre”.

Spirit enciclopedic, cu un fin umor înclinat spre sarcasm, creează în genuri literare diverse, unde încearcă să deslușească sensuri noi, valențe de frumos și perenitate pentru scrisul său.

Scrieri: *Luptele pentru desrobirea Ardealului:* reportaje de război, Arad, Tip. Diecezana, 1945; *Pălăria doamnei Jipescu:* teatru, Ed. a 2-a, Arad, Tip. Diecezana, 1945; *Cutia Pandorei:* fabule și epigrame, Pitești, 1969; *Lumea mare dintr-o floare:* versuri pentru copii, Pitești, Comitetul de Cultură și Artă, 1971; *Țara cu cinci anotimpuri:* versuri, Pitești, Comitetul de Cultură și Artă, 1971; *Nani, pui de cufundaci:* povestiri, București, Editura Ion Creangă, 1976; *Găești 500. File de monografie.* Îngrijită și adăugită de Daniela-Olguța lordache, Pitești, 1998; *Din epigramiștii lumii. Mică antologie,* Târgoviște. Editura Bibliotheca, 2000; *Gura Humorului. Antologie de umor românesc,* Târgoviște, Grupul Editorial Bibliotheca-Pandora-M, 2001; *Ci undeva, la poalele tăcerii... poezii 1934-1973,* Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2004; *Cartea prieteniei. Cele mai frumoase maxime despre prietenie,* Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2006; *Accidentul. Teatru,* Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2013; *Nimeni nu trebuia să moară. Schițe, nuvele, evocări,* Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2013.

Referințe: *Epigramiști români de ieri și de azi.* București, Editura Eminescu, 1975, p. 176-182; Opreș, Tudor. *Reviste literare ale elevilor, 1834-1974. Istoria presei școlare române.* București, Editura Didactică și Pedagogică, 1977; *Găești, cinci secole de istorie, 1948-1998.* Târgoviște, Editura Bibliotheca, 1998, p. 98; *Găești 500. File de monografie.* 1998, p. 146-148; Petrescu, Victor; Ghilimescu, Ștefan Ion. *Moștenirea Văcăreștilor.* Târgoviște, Editura Bibliotheca, 1998, p. 26; Petrescu, Victor; Paraschiva, Serghie. *Dicționar de literatură al județului Dâmbovița. 1508-1998.* Târgoviște, Editura Bibliotheca, 1999, p. 130-131; Petrescu, Victor. *Scriitori și publiciști dâmbovițeni. 1900-2004.* Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2005.

Din vol.: Petrescu, Victor. *Crochiuri literare. Scriitori și publiciști dâmbovițeni (1900-1944).* Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2014, p. 68-71.

ION BENONE PETRESCU

O operă documentară și memorialistică

Istoric literar și al culturii, publicist, Ion Benone Petrescu s-a născut la Târgoviște (9 septembrie 1919) și tot aici a trecut în neființă, după o grea suferință (10 mai 2007).

Studii primare, apoi urmează pe cele ale Liceului Militar „Nicolae Filipescu” de la Mănăstirea Dealu (1930-1938), ale Școlii Navale Constanța (1938-1940) și ale celei de aplicații a marinei tot din Constanța (1943-1944). Absolvent al Academiei de Înalte Studii Industriale și Comerciale din București (1947). Între 1944-1947 este ofițer în cadrul Marinei Militare. Din 1948 funcționează ca economist sau contabil-șef în unități de extracție a petrolului din Pitești și Târgoviște. A fost profesor în Târgoviște și Pitești. După pensionare se stabilește în orașul natal (1980).

Bazat pe o bogată experiență de viață, pe impresii de neuitat ale unor dese călătorii ca turist sau documentându-se profund cu privire la istoria și cultura Târgoviștei, va publica articole în diverse reviste și ziare: „Columna”, „Iași”, „Curier”, „Jurnal de Dâmbovița”, „Dâmbovița”, „Valachica”.

Debut editorial cu memorialistică: *„Cu distrugătorul Regele Ferdinand în misiune”* (1997). Urmează *„Secund la Flotila de dragaj”* (1997), de aceeași factură. *„Între viață și moarte, dragostea”* (1998) este o confesiune a autorului, aflat într-un spital unde simte profesionalismul doctorului, apropierea, prietenia, factori determinanți în salvarea sa. Radiografiază, de fapt, destinul unui participant la ultima conflagrație mondială.

Aventura se încheie cu descrierea unui bombardament efectuat asupra Târgoviștei: *„Unul dintre bombardamente, lovise cimitirul central al orașului. Morții au fost exhumați și aduși la lumina zilei, dar nu prin învierea promisă, ci prin distrugerea și a ultimelor rămășițe păstrate de pământ, ca pe comorile produse de el și de oamenii acestor locuri”*. Pagini de viață trăite intens, relatate cititorilor cu har și talent. *„Călătorie întreruptă”* (1998) dedicată *„gloriei temerarilor care folosind vântul au cucerit pământul”* este un jurnal de bord al voiajului bricului „Mircea”, din 1939, prin Mediterana la care autorul a fost părtaș. În final

ajunge la concluzia că „armele sunt atârinate de arme”, iar „mamele urâsc războaiele”. Amintirile însă rămân, cu nostalgia și învățămintele lor, ele „năvălesc din memoria răscolită de a învinge”.

În același registru concepțional este și volumul „**Marina, crezul unei vieți**” (2003). Pasionat turist al spațiului european, dar și al celui asiatic (Kirghizstan, Azerbaidjan, China, Coreea), își va sintetiza cunoștințele și sentimentele în volumele memorialistice: „**Roma. Legende și tradiții. Fântânile. Pe urmele titanului**” (1999), „**Veneția de la vis la împlinire. Prin Ferrara la Bologna**” (2000), „**Italia. De la Roma la Trieste**” (2000).

Vestigiile istorice din Roma, de o valoare inestimabilă, îl impresionează profund. În opinia sa „În Roma trăiești senzația că prin frumusețe ea e capabilă să împace toate dușmăniile. Altarele creștine și templele păgâne își unesc rugăciunile, iar cerul, singurul etern, le acordă aceeași pace, «Rex Romana»”. În splendida Veneție vede cum „umbrele și penumbrele modifică decorul, astfel că Veneția trebuie parcursă continuu pentru a-i descoperi copleșitoarea ei frumusețe ca efect a călătoriei diurne ale astrului luminii, dar și a reginei nopții, mai darnică decât oriunde cu poleielile ei de aur și argint”. În descrierea locurilor pe care le vizitează dă dovadă de o minuțioasă documentare, civilizația romană, marii sculptori, pictori, edificiile importante, prilejuindu-i ocazia de a o afișa, dublând-o de o profundă sensibilitate specifică omului de cultură.

În ultimii ani dedică tradițiilor culturale ale Târgoviștei numeroase lucrări: „**Mihai Viteazul. Comemorare 1601-2001**” (2001), „**Mănăstirea Dealu. Cinci secole de dănuire**” (2001), „**Ion Heliade Rădulescu**” (2002), „**Târgoviștea în vitralii**” (2003), „**Brâncuși la Târgoviște**” (2004). Cea dedicată lui Mihai Viteazul subliniază gânduri, fapte, amintiri despre „Unificatorul”, „Eliberatorul” cum este definit de autor, reverberația demersului său întreprins în folclorul balcanic, ecurile din cronicile și scrierile vremii sau cele în timp, privite prin viziunea actelor întreprinse până în zilele noastre. Îi dedică în final câteva versuri îndemnând ca să „**Veniți la Dealu**”: „*Veniți să beți din apa,/ Cea vie-a Sânzienii/ Veniți cu toți la groapa,/ Trăirii în milenii,/ E lespede, mormântul,/ Sunt urmele, pământul,/ Celui ce visul de unire/ L-a dus la împlinire*”.

De o mare valoare documentară, memorialistică este „**Târgoviștea în vitralii**” (2003), capitolele cărții fiind sugestive. Vede o Târgoviște „a voievozilor”, „a strămoșilor”, dar și una a „porților deschise”, „a culturii”, „a pregătirii și educației” sau „a slujirii neamului”.

Nu mai puțin talentat este și poetul. Singurul volum „**Rime**” (1997) apărut la începuturile sale editoriale ne dezvăluie atât introspecții, căutări de ordin filosofic în teme majore ale ființei umane (dragostea, moartea,

existența cotidiană), cât și versuri dedicate aceleiași pasiuni primordiale, călătoriile („Sublimă Veneție”, „Palatul dogilor”, „Ravena lui Dante”, „Seară la Roma”, „Spre China”, „La Shanghai”). Peisajul asiatic îl impresionează profund: „*Ți-am văzut „pustiul Gobi”/ Și m-a-nfiorat profund,/ Căci mi-au defilat prin gând,/ Hani și oștile-nghițite,/ De nisipuri nesfârșite,/ Violetele-n asfințit,/ Ce se-ntind la infinit*”.

Poezia „**Oglinzi în băltoace**” îi dă prilejul de a medita asupra existenței umane, în imensitatea „violetului ceresc”: „*În bolta senină stelele tresar și sclipesc/ Albe, albastre, clipind în violetul ceresc,/ Noaptea-mi ascunde gropile-n cloace,/ Pașii mei calcă, plesnind, în băltoace,/ Stelele se sparg și-n scânteii ele sar/ Spre bezna spre care se sting și dispar*”.

Prin ceea ce a scris, Ion Benone Petrescu rămâne în spiritualitatea dâmbovițeană, pe care a îmbogățit-o cu mărturii și trăiri de o deosebită valoare documentară și memorialistică.

Scrieri: Cu distrugătorul Regele Ferdinand în misiune. Târgoviște, Editura Domino, 1997; **Rime.** Târgoviște, Editura Domino, 1997; **Secund la flotila de dragaj.** Târgoviște, Editura Domino, 1997; **Între viață și moarte, dragostea,** Târgoviște, Editura Domino, 1998; **Călătorie întreruptă,** Târgoviște, Editura Domino, 1998; **Roma. Legende și tradiții. Fântânile. Pe urmele titanului.** Târgoviște, Editura Sfinx 2000, 1999; **Veneția. De la vis la împlinire. Prin Ferrara la Bologna.** Târgoviște, Editura Sfinx 2000, 2000; **De la Roma la Trieste.** Târgoviște, Editura Sfinx 2000, 2000; **Cadet la Școala Navală N.M.S. Mircea 1938-1940.** Târgoviște, Editura Sfinx 2000, 2000; **Mihai Viteazul: Comemorare 1601-2001 – Târgoviște.** Târgoviște, Editura Domino, 2001; **Mănăstirea Dealu: Cinci secole de dănuire 1501-2001.** Târgoviște, Editura Sfinx 2000, 2001; **2002 – anul Ion Heliade Rădulescu: Târgoviște.** Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2002; **Liceul Militar „Nicolae Filipescu” de la Mănăstirea Dealu: 1912-1940 (1948).** Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2002; **Târgoviștea în vitralii.** Târgoviște, Editura Domino, 2003; **Marina, crezul unei vieți.** Târgoviște, Editura Domino, 2003; **Brâncuși la Târgoviște.** Târgoviște, Editura Gimnasium, 2004.

Referințe: Petrescu, Victor; Paraschiva, Serghie. **Dicționar de literatură al județului Dâmbovița. 1508-1998.** Târgoviște, Editura Bibliotheca, 1999, p. 173-174; Petrescu, Victor. **Scriitori și publiciști dâmbovițeni. 1900-2004.** Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2005, p. 177-178; Coandă, George, **Istoria Târgoviștei. Cronologie enciclopedică.** Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2007, p. 417. **Enciclopedia orașului Târgoviște,** Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2011, p. 338-339.

Din vol.: Petrescu, Victor. **Crochiuri literare. Scriitori și publiciști dâmbovițeni (1900-1944).** Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2014, p. 72-75.

TABLETA DE SCRITOR

Tudor Cristea – critic literar

Ca și Alexandru George – evocat fiindcă majoritatea istoricilor literaturii române îl plasează în rândul corifeilor Școlii de la Târgoviște – Tudor Cristea este autorul unor eseuri critice inspirate stilistic din care reiese originalitatea criticii sale: nici iconoclastă, nici demolatoare, nici negativistă, ci disociativă, ocolită de idiosincrazii, marcată – ca la Eugen Simion – ici-colo de spiritul didactic vizibil în excelente expozeuri trădând practicianul (T.C. a fost o viață profesor de literatură la Colegiul Național „Vladimir Streinu” din Găești). Personal apreciez/admir la T.C. stilul academic, expunerea clară, lovinesciană a judecăților de valoare în evaluarea și interpretarea operelor literare asupra cărora se oprește. Mai degrabă camilpetrescian, T.C., în linia „găeștenilor” (Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu) e un vizibil oponent al criticii așa-zis creatoare a lui G. Călinescu. Extrapolând, fac afirmația, ușor riscantă, că Tudor Cristea, criticul, e într-o măsură lovinescian în sensul în care Alexandru

George (asupra operei acestuia am poposit atent determinat de pregătirea Simpozionului național „Școala prozatorilor târgovișteni. Receptarea operei lui Alexandru George”) îl decelează: „Lovinescu a încoronat principiul criticii. Pentru el critica nu înseamnă o armă de luptă numai în anumite împrejurări [...] pentru el critica este o formă necesară vieții intelectuale și artistice”. Admirabil critic, un promotor literar dublat de un ostensibil antropolog cultural apreciat de N. Manolescu, acesta oferindu-i o rubrică în „România literară”, prin eleganța stilului, polemic adesea, T.C. este exemplul a ceea ce ar trebui să fie criticul literar în antiteză cu modelul agresiv, infatuat, dogmatic, coleric practicat de unii așa-ziși importanți critici ai momentului. (Mihai Stan)

„O istorie a revistei lui Vladimir Streinu”

Istoricul literar piteștean Jean Dumitrașcu, fost redactor-șef (2003-2009 și, parțial, 2010) al revistei *Argeș*, a publicat, la finele anului trecut, o (micro)monografie a revistei *Kalende*, cu subtitlul „O istorie a revistei lui Vladimir Streinu”. Faptă întrutotul laudabilă, întrucât despre *Kalende* se vorbește mult, dar revista este puțin cunoscută. Mi se pare, tocmai din această pricină, semnificativă mica mărturie prin care autorul își începe cele „câteva precizări” preliminar: „Atracția mea (tactilă, nu doar intelectuală!) pentru revista *Kalende* datează de când aveam 9-10 ani, când, grație foștilor mei învățători Ion și Nicolae Bărbulescu, ulterior profesorului Vasile Fălcescu,

vizitam Casa memorială *Vladimir Streinu* din comuna natală, Teiu, Argeș. În acea casă, într-o cameră, printre fotografiile, sub un geam gros, existau din 1972, și încă există, două numere din *Kalende* și unul din *Preocupări literare*. Mulți ani am visat să ajung să le pipăi măcar, până când, treptat-treptat, din 1982 și până în 2012, trecând și prin organizarea de către mine, acolo, a unor întâlniri memoriale în anii 2006, 2007 și 2008, am reușit să cumpăr, de la anticari din toată țara, nu doar toate volumele și volumașele ce au apărut sub semnătura lui Vladimir Streinu, ci și cam toate numerele din cele două serii ale revistei *Kalende* și ale revistei *Preocupări literare*”.

KALENDE

O istorie a
revistei lui
Vladimir Streinu
de Jean
Dumitrașcu

CUPRINSUL

Generația nouă, Literatura nouă,
Triunghiul, ultima serie a *Sburătorului* și
nașterea *Kalende*

Apariția primei serii *Kalende*

Amintiri de neșters din viața de redacție

KALENDE. Revista de PREOCUPĂRI
LITERARE a d-lui Vladimir Streinu

Noua serie a revistei *Kalende*

Bietul Apollonius criticuțul

O revistă... arestată!

Fapte și Comentarii

Rămânând la precizările preliminare, ar mai fi de reținut că monografia acum apărută în volum reprezintă un soi de „satelit” al lucrării de doctorat „Modernitatea lui Vladimir Streinu”, încheiată în august 2012, dar „nesusținută, vai, în termenul legal, din motive financiare și medicale”. Și ar mai fi de consemnat micul incident provocat de următoarea încheiere a unui articol din 2012: „Revista *Kalende* a lăsat urme adânci în istoria noastră literară. În ianuarie 1991, la Pitești, reapărea seria a III-a a revistei, la inițiativa lui Călin Vlasie, Nicolae Oprea, Miron Cordun și Al. Th. Ionescu...” Aserțiunea a provocat supărarea doamnei Ileana Lordache, fiica scriitorului. Supărare cu pozitive urmări, totuși, întrucât Jean Dumitrașcu a realizat nu doar „gafa impardonabilă”, dar mai ales faptul că revista *Kalende* „a avut două serii, a doua exclusiv marca Streinu, și a murit odată cu Vladimir Streinu”.

Kalende a apărut, după cum se știe în genere, la 10 noiembrie 1928, ca „revistă lunară literară și științifică”, avându-i în comitetul de redacție pe Tudor Șoimaru, Vladimir Streinu, Șerban Cioculescu și Pompiliu Constantinescu. Foarte tineri, cei patru erau relativ apropiați ca vârstă, cel

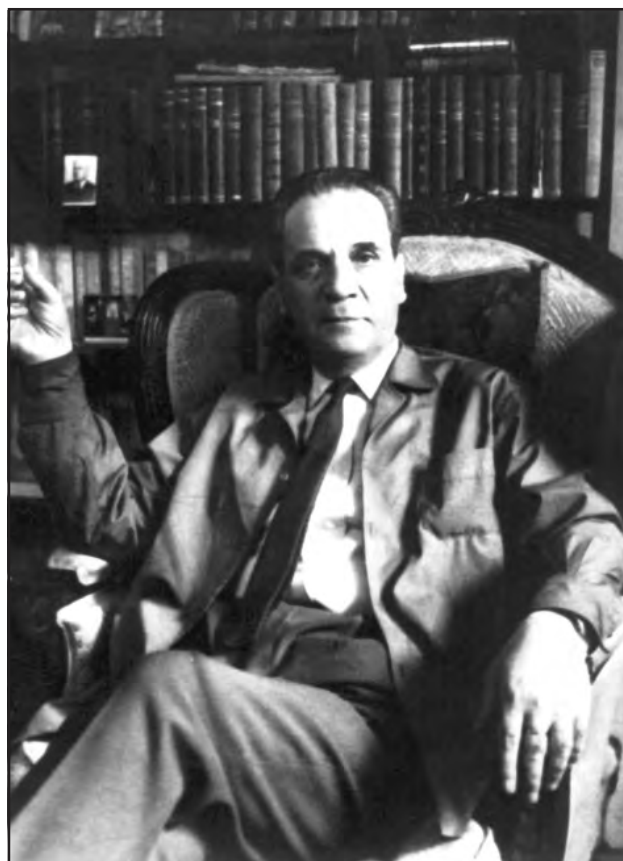
mai „bătrân” (dar și mai puțin cunoscut) fiind Tudor Șoimaru, născut în 1898. Oficial, redacția era în București, Calea Victoriei, Hotel Continental, cam. 39 (unde locuia Șoimaru), iar revista se tipărea la Pitești, la „Artistica” lui P. Mitu. *Kalende* avea 32 de pagini format caiet, cu coperte, și se scotea în 1000 de exemplare. Au apărut cinci numere (unul dublu, cel pe ianuarie-februarie 1929), însumând 158 de pagini, iar dintre cei patru membri ai comitetului director cel mai implicat s-a dovedit a fi Vladimir Streinu, profesor la Găești, ca și prietenul său, Șerban Cioculescu, astfel încât subtitlul cărții lui Jean Dumitrașcu („O istorie a revistei lui Vladimir Streinu”) se justifică nu doar prin referirea la cea de-a doua serie.

În lucrarea sa, Jean Dumitrașcu începe prin a înfățișa contextul în care a apărut prima serie a revistei. Bazându-se pe o bibliografie bogată până la minuție, dar mai ales pe o atentă lectură a *Agendelor literare* lovinesciene, el reconstituie atmosfera momentului, nu fără a sublinia, cu un abia sesizabil umor, firea complicată (prin amestecul de autoritate, prestigiu și vanitate) a mentorului de la *Sburătorul*, în cenaclul căruia se aflau cei socotiți drept reprezentanți ai tinerei generații. Cum după prima serie a *Sburătorului*, vreme de patru ani, cenaclul nu mai deținuse propria sa publicație, la începutul lui 1926 apare, chiar în ședințele acestuia, ideea unei reviste pe care Vladimir Streinu, „ca port-drapel [...] și ca om cu experiență deja (secretar de redacție, în anii 1923-1924, la *Cugetul Românesc*, condus de Tudor Arghezi)” o denumește *Generația nouă*. Discuțiile trenează, totuși, Lovinescui visa, în taină, la o nouă serie a *Sburătorului*, iar între timp I. Valerian scoate *Viața literară* (care-l are pe frontispiciu, ca director, pe G. Murnu), cu o parte din nucleul lovinescian, ceea ce-l face (arată Jean Dumitrașcu, citând din *Agende*), pe mentor să se simtă trădat: „Vladimir Streinu, în sfârșit, reapare; îi trag o dojană de neseriozitate și îi distribui materialul pentru revista numită (în fine) *Literatura nouă*.” (Însemnare din 17 februarie 1926). În cenaclu sunt anume tensiuni, mentorul încearcă să țină lucrurile în frâu, dojenește și mediază, dar nu încetează să lucreze pentru reapariția *Sburătorului*, pe care o și anunță în 28 februarie (revista va reapărea pe 6 martie 1926). Lecturând însemnările lui Lovinescu, Jean Dumitrașcu izbutește să sugereze motivațiile psihologice

care-l făceau pe Streinu, intrat în conflict cu unii congeneri (între care Felix Aderca), dar și cu Lovinescu, să viseze la o revistă a lui, în care să scrie fără a fi constrâns de interese de grup sau politice. Pentru moment, vrea să scoată *Triunghiul*, un alt proiect ce nu se va realiza, dar va marca drumul către *Kalende*. Cu atât mai mult cu cât, din însemnările lui Lovinescu transpare supărarea sa că tocmai cei pe care-i socotea discipoli sprijină o revistă rivală, *Viața literară*, unde Streinu susținea rubrica *Disociații*. Și cu atât mai mult cu cât Lovinescu se îndârjea să-l socotească (în chip eronat) poet, însă nu și critic, refuzându-i, înainte de plecarea la Paris, pentru un stagiul de pregătire în vederea doctoratului plănuțit, propunerea de a colabora la *Sburătorul* cu texte critice.

Ideea unei reviste proprii nu-l va părăsi pe Vladimir Streinu nici în timpul șederii în Franța (13 noiembrie 1926 – 30 mai 1927), așa cum rezultă din corespondența sa cu Pompiliu Constantinescu, profesor la Câmpina, aflată în posesia doamnei Ileana Lordache, care o și face publică. Din Nancy, Streinu îi scrie acestuia, pe 29 iulie 1928: „Socotesc că proiectul revistei noastre s-a gestat suficient. Nu văd pricina de întârziere a apariției decât în tembelismul nostru. La toamnă deci, te rog, să ne sprijinim reciproc și să facem ca revista să apară cel mai târziu până la 25 oct.” (cf. Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori dâmbovițeni*, vol. I, Ed. Bibliotheca, Târgoviște, 2007). Revista va apărea la 10 noiembrie, iar Jean Dumitrașcu reconstituie plastic detaliile, apelând și la *Amintirile* lui Șerban Cioculescu. Trebuie menționat, totuși, faptul că, în ciuda relațiilor complicate cu E. Lovinescu, revista *Kalende* (pe care acesta n-o va privi cu ochi buni, refuzând sau, mai exact, amânând să răspundă la ancheta inițiată odată cu primul număr), reprezintă (cum observă J. Dumitrașcu) efectul dorinței de a se detașa de mentor, dar cu respectul cuvenit, căci îl considerau „singurul spirit european” de la noi.

Unul dintre multele merite ale acestei (micro)monografii este acela că autorul ei, conștient de faptul că numerele apărute din prima serie sunt astăzi aproape intruabile, găsește cu cale a ne înfățișa conținutul lor, dar și (mai ales) reacțiile provocate de aceasta, de atitudinea redactorilor și de materialele publicate.

Vladimir Streinu

Argumentând, pe această cale, afirmația (și convingerea generală) că revista *Kalende* a avut doar cinci numere, dar a rămas în istoria literaturii noastre. Nu voi încerca, în consemnarea de față, să reproduc ori să rezum totul (deși, din anumite motive, ar fi util), dar nu pot trece peste *Cuvânt înainte*, editorialul din primul număr și textul-program, asumat de cei patru membri ai comitetului director, dar stilizat (cum aflăm de la Șerban Cioculescu) și (cum arată Jean Dumitrașcu) însușit (și pe drept!) de către Vladimir Streinu. Prin acest articol-program, ca și prin scurta sa viață, *Kalende* chiar le dă celor care-o fac, și în primul rând lui Vladimir Streinu, un anume statut și o anume independență, inaugurând o direcție intelectualistă, modernă, europeană: „Zodia severă sub care apărem este intelectualistă. Dușmanul nostru este indefinitul și setea cea mare este de a ști. [...] În ordinea cunoașterii, considerăm fenomenul literar un act de conștiință și cunoaștere. [...] Repudiem ecuația clasică: artă-natură și postulăm afirmația operii de artă ca superstructură cerebrală, sensibilizată”. Reacțiunea viza, dincolo de toate, tradiționalismul postbelic, de sorginte mistică, socotit perimat și

antieuropean: „Directivile tradiționaliste, naționale și ortodoxe înseamnă, prin exces, un atentat la libertatea și educația intelectuală a generației actuale; Maiorescu a înghesuit de altfel pe cele naționale în «marginile adevărului» chiar de pe vremea când nu erau anacronice. Azi însă valorile pragmatice de oportun naționalism, culturalism și politicianism trebuie să cedeze definitiv pasul valorilor spirituale și estetice.

Atitudinea aceasta se caracteriză prin arbitrar; un întreg determinism istoric o impune. Și mai ales ortodoxismul de emisiune postbelică, ce tinde a obstrua europenizarea conștiinței românești și a ne reduce cultura, printr-o mistică paseistă, la faza ei de posomorâtă cxopilărie – neliniștește și incită la reacțiune”.

Strâns legate de editorial erau și cele cinci întrebări ale *Anchetei*, publicate pe coperta a doua și pe care Jean Dumitrașcu le reproduce în lucrarea sa. La ele au răspuns relativ puțini dintre cei invitați s-o facă (între repondenți numărându-se Tudor Arghezi, Rădulescu-Motru, Dan Rădulescu, N. Davidescu, dar și ortodoxistul Radu Dragnea). În orice caz, revista n-a fost trecută cu vederea, stârnind variate reacții, mai cu seamă polemice. Între acestea, desigur, ale ortodoxiștilor și în primul rând a lui Nichifor Crainic, care face transparente trimiteri la *Kalende*, ba chiar și atacuri la editorii acesteia (caracterizați ca niște „tinerei leșinați” umblând „cu pantahuza după contribuții benevole de orientare”), în eseu său *Sensul tradiției*, publicat în *Gândirea* (1-2/ 1929). Între reacții e de reținut și cea a lui G. Călinescu din *Viața literară*, polemică și ea, dar încercând să concilieze oarecum atitudinile: „Așadar, misticii vor să cunoască *absolutul*, iar prietenii de la KALENDE se mulțumesc cu *relativul*, cu știința. Dar a cunoaște vor și unii și alții.” Jean Dumitrașcu prezintă, în orice caz, aproape întregul dosar al receptării revistei, împreună cu reacțiile redactorilor față de textele de întâmpinare.

În partea a doua a cercetării sale, Jean Dumitrașcu se ocupă de seria a doua a *Kalenderlor*, generată de numirea lui Vladimir Streinu în 1942 ca director al revistei *Preocupări literare*, pe care o va transforma în martie 1943 în *Kalende*. *Preocupări literare*, iar apoi în *Kalende* (menționând anul al II-lea de apariție, ceea ce înseamna, zice dl Dumitrașcu, socotirea ei drept o continuatoare a celei din 1928-1929.

Ca și în cazul prezentării primei serii, cercetătorul contextualizează, pornind de la momentul aprilie 1941, când Vladimir Streinu este îndepărtat (împreună cu T. Vianu, G. Călinescu, Pompiliu Constantinescu, Ș. Cioculescu, M. Sebastian, N. Steinhardt și alții) de către D. Caracostea, de la *Revista Fundațiilor Regale*. Vorbind despre a doua seria a revistei, Jean Dumitrașcu vorbește, implicit, despre destinul literar și omenesc al lui Vladimir Streinu, pe care aveau să-l aștepte vremuri grele. Se întrezărește, printre rânduri, portretul moral al unui intelectual admirabil. În ce privește revista, ea poartă acum definitiv pecetea personalității lui Streinu, critic ajuns la maturitate și deja afirmat pe deplin. Este subliniată în mod special contribuția privitoare la încurajarea poeziei tinere a momentului, Jean Dumitrașcu socotind (și pe drept) că „odată cu dispariția lui Lovinescu, [Vladimir Streinu] preia de la mentorul său principal ceea ce era mai important: descoperirea și cultivarea de noi talente” (ceea ce-l va face pe Șerban Cioculescu să-l considere „cloșca cu puii de aur a liricii române”). D. Stelaru, Constant Tonegaru, George Dan, Ștefan Augustin Doinaș, Geo Dumitrescu, Mihail Crama și alții, prezenți la ședințele cenaclului *Kalende*, despre care Jean Dumitrașcu încearcă să aducă noi date, sunt principalele nume a căror afirmare îi este îndatorată lui Vladimir Streinu. Destinul revistei va fi însă marcat de evenimentele politice, ca și cel al mentorului ei: deși pregătise un număr dublu, menit să apară în septembrie-octombrie 1944 (șpalturile acestuia se află în posesia doamnei Ileana Lordache), lucrul nu va mai fi posibil. De altfel, începuseră atacurile de stânga împotriva kalendismului, ca și a lui Streinu. În chip semnificativ, istoria celei de-a doua serii a revistei *Kalende* se încheie că o scurtă rememorare a destinului dramatic pe care sfârșitul ei i-l prefigura celui care-o impusese.

Serioasă și documentată, monografia lui Jean Dumitrașcu ar fi meritat o soartă mai bună. În cuvintele pe care mi le adresează pe exemplarul trimis (formatul reproducându-l pe cel al revistei), autorul spune că ea a fost editată „într-un tiraj infim, din mila editurii”! Tristă soartă a unei lucrări de valoare, într-o vreme în care apar atâtea mormane de maculatură generos sponsorizată!

TINERE CONDEIE

Primăvara

Când ghiociei răsar din zăpada cristalină,
Când rândunelele joacă în văzduh,
Primăvară vine cu o mulțime de flori colorate,
Fluturași și păsări minunate.

Natura se trezește la viața.
Începe a străluci pe cer
Un soare luminos,
Ce ne zâmbește frumos.

Copiii ies afară. Se joacă fericiți,
Mirosind florile parfumate,
Bucurându-se de culoarea verde a naturii
Frumoasă și melodioasă.

Pe o creangă de zarzăr înflorită,
Ciripește o rândunică,
Ce cântă cu notele SOL, LA, MI
Un cântec pentru florile rozalii.

Patricia Stana

elevă, Școala Gimnazială „I. Al. Brătescu-Voinești”,
Târgoviște

Mecanismul societății

Puterea de creație ce-o atribuim cerului stând în genunchi
Cu palmele bătătorite stând împreună, din suflet rugând
Spre ceea ce picioarele nu ar putea să ducă, sau creierul să proceseze
În mod direct spre ceea ce inima necredinciosului nu poate să lucreze.

E ora șapte dimineața, iar tu pleci de-acasă amărât și sătul de mediul urban
Privindu-ți cheful diafan cum îți stă alături, precum cel mai feroce dușman.
Cu pași mărunți te apropii de un Infern construit de tine însuși,
În care și alți monștri ca și tine au fost (fără de milă) târați.

În străfundul conștiinței te delectezi c-o vilanelă sumbră
Continuându-ți deplasarea de rătăcitor prefăcut, dar cu zâmbet arzător
Pășind parc-ajutat de-un diavol necunoscut realității
Necunoscând nepotrivismul caracteristic vieții.

Cei trei ce suferă

Stingându-ți focul vieții cu cianură,
Ce-ți atinge vârful limbii c-o asprime dură
Gâdilându-ți stresant acidul din lacrimi, ce ți-au ajuns până pe bărbie
Lăsându-ți psihicul acaparat de-o incontrolabilă furie.

Îți simți organele divizându-se în semințe de rodie
Dar mintea-ți stă doar la acea discordie
Ce te-a împins s-ajungi aici, pe meleagurile violete
De mână cu pățimașii demoni ai vieții și morții
Care-ți smulg lasciv bucăți din coaste
Pentru-ași hrăni pruncii.

Iar acum doar stai și-aștepți îndelungat,
Zburzi, din nou, printr-o viață născută din păcat
Și contemplezi la ce-ai greșit atât timp, ambiguu
Dar nu mai e vreme să acționezi, ți s-a scurs deja timpul...

Noapte senină

Negura din pletele ce i se scurg pe umeri
Și-acele scântei din oceanul privirii sale
Îmi fac inima să zburde printre imagini abisale,
Îmi fac sufletul să se rătăcească printre gânduri.

Distanța ce-o simt de fiecare dată când mă apropii
Mă face să cred că jucăm un joc de copii
Însă iubirea ce i-o port nu se va risipi
Chiar dacă nu eu, câștigător al inimii sale voi fi.

Voi continua să admir acest tablou numit chip
Îmi voi pune sentimentele printre fărâme de nisip
Așteptând un viitor ce nu are să vină
În timp ce eu privesc, cu ochii de cristal, această lună plină...

Lacrimi ce se scurg, arzând
Flautul nemuririi răsunând
Pe meleaguri de demult pierdute
Iar tu, în fața judecatei, nu-ți arăți nicio virtute.

Roșeața sclipitoare de pe chipul tău încins
Privirea ta ca spini de blad, irisul cuprins
de brațe aspre și zâmbete deșarte,
Retina-ți e pe moarte, dar tu tot privești în spate.

Analizez Paradisul pierdut în molecule
În roua dimineții, în sentimente nule
Prin arcul anxios al timpului trecut
Clepsidra înclinată din psihicul tău pierdut.

Alexandra Hârciu

elevă, Colegiul Național „Constantin Cantacuzino” Târgoviște

Principala bibliotecă publică a județului, pune la dispoziția utilizatorilor un fond de aproximativ 330.000 documente: cărți, periodice, materiale audio-video și non-publicații. Instituția servește interesele de informare, studiu, lectură, educație și recreere ale utilizatorilor din municipiul Târgoviște și întreg județul Dâmbovița, asigurând accesul nediscriminatoriu la propriile fonduri.

SERVICIILE

- Serviciul Relații cu publicul, animație culturală și informare bibliografică
- Compartiment Dezvoltare, evidență, prelucrarea colecțiilor
- Compartiment Coordonare metodică și formare
- Compartiment IT
- Compartiment Financiar-contabil
- Compartiment Resurse umane și juridic

Secția de Împrumut pentru Adulți „Mircea Horia Simionescu”

– Pune la dispoziția utilizatorilor un fond documentar cu caracter enciclopedic;

- Permite accesul liber la raft;
- Practică împrumutul la domiciliu;
- Organizează rafturi tematice de recomandare și prezentare a ultimelor noutăți intrate în colecțiile bibliotecii.

E-mail: imprumutadultisectie@yahoo.com

Secția Periodice-Legislație / Informare bibliografică „Elena Văcărescu”

– Pune la dispoziția utilizatorilor un fond de volume cuprinzând periodice românești și străine din anul 1965 până în prezent. Oferă:

- colecțiile complete ale mai multor publicații periodice;
- consultarea ziarelor și revistelor în sală de lectură cu 16 locuri;
- acces la baza de date de legislație Lex Navigator;
- consultarea Monitorului Oficial on-line, a colecției de legi, anuarelor bibliografice și statistice;
- imprimarea documentelor legislative.

E-mail: sectiaperiodice@yahoo.com

Secția Colecții Speciale „Constantin Cantacuzino”

– Pune la dispoziția utilizatorilor un bogat fond de documente vechi, rare, bibliofile.

– Fondul secției este compus din: carte veche românească și străină; carte cu însemnări manuscrise; fondul scriitorilor dâmbovițeni; colecția de manuscrise literare românești; ediții bibliofile românești și străine; ex-librisuri; colecția de cartofilie; microfilme (ale revistelor și ziarelor apărute de-a lungul anilor în limitele geografice ale județului Dâmbovița);

– Condiții de studiu în sală special amenajată cu 10 locuri, dotată cu aparat pentru studierea microfilmelor.

E-mail: colectiispeciale@yahoo.com

Secția Multimedia-Internet „Nicolae Grigorescu”

– Pune la dispoziția utilizatorilor un fond de carte din domeniul artelor, precum și documente multimedia (CD-uri, DVD-uri, discuri, casete audio și cărți Daisy pentru persoanele cu deficiențe de vedere);

– Oferă:

- acces gratuit la Internet pe 10 stații de lucru;
- vizionări de filme artistice, documentare, desene animate pe 4 stații de lucru;
- redactare, imprimare și scanare de documente;
- acces la soft-uri educative și cursuri de învățare a limbilor străine.

E-mail: sectia_de_arta@yahoo.com

Centrul de informare comunitară și europeană – Europe Direct Târgoviște

– acces la informații, consultanță privind legislația, politicile, programele de finanțare ale UE la sediu și prin intermediul site-ului www.edtargoviste.ro;

– posibilitatea cetățenilor de a comunica instituțiilor U.E. reacțiile lor sub forma unor întrebări, opinii și sugestii;

- calculatoare cu acces gratuit la Internet;
- acces liber la publicații gratuite;
- informații OSIM;
- informații culturale;

Contact: Telefon: 0345100581;

Fax: 0345100582;

E-mail: office@edtargoviste.ro

www.edtargoviste.ro

Secția Carte Tehnico-Științifică „Nicolae Ciorănescu”

– Pune la dispoziția utilizatorilor un fond de carte din domeniile: informatică, inginerie, medicină, construcții, industrii, agricultură, știință, economie;

- Permite accesul liber la raft;
- Practică împrumutul la domiciliu.

E-mail: sectiatehnica@yahoo.com

Secția Carte în Limbi Străine

– Pune la dispoziția utilizatorilor un fond documentar în limbile: franceză, engleză, spaniolă, italiană, bulgară, rusă, germană, din toate domeniile cunoașterii;

- Practică împrumutul la domiciliu.

Filiala pentru Copii

„Ioan Alexandru Brătescu-Voinești”

(Str. Calea Domnească, Nr. 8)

– Pune la dispoziția utilizatorilor un fond de carte adecvat publicului tânăr.

- Acces gratuit la Internet pe 4 stații de lucru;
- Împrumut la domiciliu;
- Vizionări de filme și desene animate.

E-mail: sectiapentrucopii@yahoo.com

Sala de Lectură „Grigore Alexandrescu”

– Pune la dispoziția utilizatorilor un bogat fond enciclopedic de documente.

– Oferă:

- condiții de studiu în sală specială, cu 35 de locuri;
- posibilitatea de a fotocopia din documentele consultate impuse de regulament.

E-mail: lecturabjdb@yahoo.com

Periodic, biblioteca organizează, la sediile proprii sau ale partenerilor, programe culturale, de informare sau de recreere destinate tuturor categoriilor de vârstă.

Ziua Culturii Naționale (15 ianuarie 2019)

Biblioteca Județeană „I. H. Rădulescu” Dâmbovița
Arhiepiscopia Târgoviștei
Inspectoratul Școlar Județean Dâmbovița
Societatea Scriitorilor Târgovișteni

ZIUA CULTURII NAȚIONALE

15 ianuarie 2019, ora 12⁰⁰

Din program:

- **Eminescu - personalitate complexă a culturii românești**
- Masă rotundă -

Moderatori:
- prof. univ. dr. Agnes Erich
- inspector școlar Tatiana Ghiță
- pr. consilier Marian Puescu

- **Lansarea volumelor**
- *Cronograf eminescian*/Nicolae Georgescu
- *Cartea vieții lui Mihai Eminescu. Spectacolul ontologic al rimei eminesciene*/Mihai Cimpoi
- **Expoziție de carte bibliofilă din colecțiile Bibliotecii Județene Dâmbovița**

Parteneri media:

Sediul Bibliotecii Județene Dâmbovița
Str. Stelea, Nr. 2

Ziua Bibliotecarului din România (23 aprilie 2019)

Consiliul Județean Dâmbovița
Biblioteca Județeană „I. H. Rădulescu” Dâmbovița

ZIUA BIBLIOTECARULUI DIN ROMÂNIA

Din program:

- **Masa rotundă:**
„Reevaluarea rolului cărții în competiția cu social-media”
- „Ex-libris” - prezentarea proiectului realizat în parteneriat cu televiziunea Columna
- „Bibliotecarul” - scenetă realizată în parteneriat cu Teatrul „Odiseu” Târgoviște
- Bibliorebus
- Expoziții:
- *Lectura în artă. Arta de a citi*
- *Bibliotecomania* - expoziție de caricatură
- *Carte de bibliologie în colecțiile bibliotecii*

23 aprilie 2019, ora 10.00

Sediul Bibliotecii Județene Dâmbovița
Str. Stelea, Nr. 2 - Sala de Conferințe

„Anul Cărții” – Programul național „România citește” (2019)

Proiectul „Ora să ȘTIM”

Consiliul Județean Dâmbovița
Biblioteca Județeană „I. H. Rădulescu” Dâmbovița

Ora să ȘTIM

30 mai 2019, ora 13.00

Sediul Bibliotecii Județene Dâmbovița
Str. Stelea, Nr. 2 - Sala de Conferințe

Proiectul „Prietenie... pe o... sfoară...”

PRIETENIE... PE O... SFOARĂ...
Ediția a VII-a
- 2019 -

